

Restaurant Supply (Wholesaler)

ਉੱਚ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਪਤੀਲੇ, ਕੁੱਕਵੇਅਰ, ਸਰਵਵੇਅਰ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜੂਸਰ, ਐਸਪਰੈਸੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

1125 Howard Street, Elk Grove Village, IL 60007

Ph: 847-979-5970, 847-979-5990, 847-228-0150, pragint@aol.com

Prag International
Ravi Kapoor (CEO)

773-262-4377 www.RegalJewels.com

FEBRUARY WIN GOLD CHAIN
EVERY PURCHASE, BIG OR SMALL, WILL QUALIFY AS AN ENTRY INTO THE RAFFLE!

22KT 24KT

773-262-4377 2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659 773-517-0574

Serving Illinois & Wisconsin State.

**Buying Selling
Renting Investing**

ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਘਰ
ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Also get Free Home Inspection
& Attorney Service & Closing
cost (Conditions apply)

WEBSITE: jsingh.remax.com

Jesse Singh
847-606-3664

ਵਾਸ਼ਟੋ
'ਤੇ ਘਰ ਖਰੀਦੋ
ਤੇ ਵੇਚੋ

Twenty-Fifth Year of Publication

ਮਿਡਵੇਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email: punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 26, Issue 39; September 27, 2025

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph: 847-359-0746, Fax: 847-705-9388

ਚੀਨ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹੇ

ਬੀਜਿੰਗ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਸੰਕਟ ਵਿਚਾਲੇ ਚੀਨ ਤੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਨੇ ਹੁਨਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਜਿਥੇ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਰਕਾਰ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਮਾਫੀ 'ਤੇ

ਦੋਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਗਪਗ 71 ਫੀਸਦੀ (2.8 ਲੱਖ ਤੋਂ

ਵੱਧ) ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਗਪਗ 11.7 ਹੈ।

ਚੀਨ ਨੇ ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲਈ ਭਾਰੀ ਫੀਸ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਕਦਮ 'ਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ

ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਅਮਰੀਕੀ ਵੀਜ਼ਾ 'ਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਫੀਸ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੀਸ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ

ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਚੀਨ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਲਮੀ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਚੀਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਗੁਓ ਜਿਆਕੁਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਜਿੰਗ ਆਲਮੀ ਹੁਨਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੀਨ ਆਉਣ

ਤੇ ਇਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ।

ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਮਾਫੀ ਨਾਲ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਬ੍ਰਿਟੇਨ

ਲੰਡਨ: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਰਕਾਰ ਆਲਮੀ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਮਾਫੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਾਈਨਾਂਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਲੋਬਲ ਟੈਲੈਂਟ ਫੰਡ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਾਲੇ ਗਲੋਬਲ ਟੈਲੈਂਟ ਟਾਸਕਫੋਰਸ, ਭਾਰਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਚੀਨ ਨੇ ਕੀਤਾ 'ਕੇ-ਵੀਜ਼ਾ' ਦਾ ਐਲਾਨ

ਜਿਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਚੀਨ ਨੇ 'ਕੇ-ਵੀਜ਼ਾ' ਨਾਮੀ ਨਵੇਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਚੀਨ 'ਚ ਆ ਕੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 'ਕੇ-ਵੀਜ਼ਾ' ਇਕ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹੁਨਰ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਸੱਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਪੰਜਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ

ਕੈਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ (ਕੈਗ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ

ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ (ਜੀ.ਐੱਸ.ਡੀ.ਪੀ.) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕੈਗ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। 2022-23 ਲਈ ਕੈਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ 2.76 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਸੀ, ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 4 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਘਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

Buying or Selling Home?

Contact **PRADEEP SINGH**

COLDWELL BANKER REALTY

SCAN TO BEGIN YOUR HOME SEARCH

847-322-5832

ishowhomes@yahoo.com

1501 E Woodfield Rd Ste 113E, Schaumburg 60173

India Palace Restaurant And Banquet Hall

Best Price Wholesale
Ph: 630-400-0996
Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800

Restaurant-Fine Indian Cuisine
(Ph: 317-298-0773)

Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Carmel Ph: 317-580-0828

Amber Indianapolis Ph: 317-578-4400

Royal, Indianapolis, 317-893-2633

Desi Bazar Grocery Store Restaurant, Ph: 317-888-2040

Desi Bazar Indianapolis, Ph: 317-709-7800

Singh Auto Group

3983 ST RD 38E
Lafayette, IN 47905
Ph: 765-607-1300

www.singhautosgroup.com

University Motors

3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906
Ph: 765-497-1100

www.universitymotors1.com

Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.

ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Bhaura Transport LLC
Noblesville, IN

ਭਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

*ਵੈਲਿਡ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਏ ਲਾਈਸੈਂਸ
*ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ
*ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲੋਡ ਸਮੇਤ ਮੀਲ .55 ਸੈਂਟ
*ਸਾਈਨ ਐਨ ਬੋਨਸ
*ਹਰ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਪੱਕਾ ਘਰ
*ਭਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
*ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ ਮੀਲ 3000 ਤੋਂ 4000
*ਪ੍ਰੀ-ਪਾਸ, ਈ ਜੀ ਪਾਸ ਅਤੇ ਫਿਊਲ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ
*ਇੰਡੀਆਨਾ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਦੇ ਪੱਕੇ ਲੋਡ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 317-403-0493

Regal Jewels

773-262-4377 www.RegalJewels.com

LITTLE INDIA CHICAGO

2625 W. Devon Ave. Chicago, IL 60659

www.RegalJewels.com

PH: 773-262-4377 WA: 773-517-0574

ਜੇਹਾ ਚੀਰੀ ਲਿਖਿਆ ਤੇਹਾ ਹੁਕਮੁ ਕਮਾਹਿ॥
ਘਲੇ ਆਵਹਿ ਨਾਨਕਾ ਸਦੇ ਉਠੀ ਜਾਹਿ॥

In Loving memory of

Sardarni Mohinder Kaur

(November 17, 1952- September 20th, 2025)

Funeral Home Visitation and Cremation Services

Saturday, September 27th, 2025

11:30 AM - 1:30 PM

Bucaro Funeral Home & Cremation Center

485 W. Army Trail Rd., Bloomingdale, IL 60108

Akhand Paath Sahib Bhog, Antim Ardaas & Langar

Saturday, September 27th, 2025

From 3:00 pm to 5:00 pm

at:

Palatine Gurdwara Sahib

1280 Winnetka St., Palatine, IL 60067

S. Jaskaran Singh Dhaliwal 630-290-7993

S. Jason Singh Dhaliwal 630-765-4304

ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਚਰਨਜੀਤ ਅਹੂਜਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ

ਮੋਹਾਲੀ: ਸੰਗੀਤ ਸਮਰਾਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਚਰਨਜੀਤ ਅਹੂਜਾ (72) ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੀਵਰ ਦੇ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਪੀਜੀਆਈ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਸਚਿਨ ਅਹੂਜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਧੁਨਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪੰਥ ਰਤਨ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਜਵਾਈ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ (77) ਦਾ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸਨ।

ਉਹ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਦਾਖਲ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ 1997 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਪਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਟੌਹੜਾ ਧੜੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਟਰਮ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਟੌਹੜਾ ਧੜੇ ਨਾਲ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਲ 2016 'ਚ ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ 2017 'ਆਪ' ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜੀ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਹ ਮੁੜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਭਾਈ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋਵੇ ਕਾਰਵਾਈ: ਜਥੇਦਾਰ ਹਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ

ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ: ਜਥੇਦਾਰ ਹਵਾਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁਧੀਰ ਸੂਰੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਭਾਈ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਨੀ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸਟਾਫ਼ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਨ੍ਹੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਹਾਂਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਨੇ ਪਿੰਡ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਵਿਖੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੰਨੀ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਚਾਹਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੂਬਾ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਕਮੇਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਤੇ ਰਾਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਚਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

Change of Name

I ANMOLDEEP SINGH VIRK S/O Sube Singh Resident Of 6231 W Indianapolis Ave Fresno CA 93723. Declared that I have changed my name ANMOLDEEP SINGH to ANMOLDEEP SINGH VIRK. All Concerned please note.

Change of Name

I Sukhdeep Kaur D/O Sarwan singh W/o Manmeet Singh Sandhu, Residence of VPO Kitna TEHSIL Garhshankar, Dist. HOSHIARPUR, Punjab, India, Postal Code: 144531. Now living Aboard at 4731 Autumn Meadow Dr Fairfield, CA, 94534. Declared that I have changed my last name to Sandhu due to marriage. All Concerned please note. For contact My Phone # 7079141172

UMATRAVELS

**2541 W. Devon Ave.,
Chicago, IL 60659**

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad, Hyderabad-Madras
Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Matrimonials

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking for suitable match green card/citizen only for jatsikh girl 30, 5'4", Masters in environmental Science, working in university. Brother Doctor in Stanford, parents well educated. Caste no bar. Please contact us at: Dhillon 3531@gmail.com With picture & biodata of the boy in question.

39-42

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Well settled USA citizen Lubana Sikh divorcee, 52 years, 5,10"ft tall and wears a Turban. He has his own business and home in the USA. Seeking a companion that enjoys family and lives in the USA. Caste is no bar. Please E-mail at: singhj72@gmail.com

37-40

Qualified compatible match for sikh Khatri postgraduate IT engineer Nov 86 born 5'8" working near New York on H1B. Green card under process. Father retired as Chief Manager from bank in India. Educated Punjabi family. Contact us at Mobile +1 315 849 6562, Whatsapp +91 8860131363 or E-mail richiewalia@gmail.com

37-40

Ramgarhia Family seeks a suitable match for their USA Born and Raised 30 year 5'6.5" Gursikh Boy, PhD. Girl should be Gursikh and educated. Caste no bar. If you are interested please call us at 224-422-4773.

‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦੋ HISTORICAL SIKH SHRINES

‘ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਾਈਨਜ਼’ ਕਿਤਾਬ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਇੱਕੋ-ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਨੇਪਾਲ, ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸ, ਪਿੰਡ/ਨਗਰ ਜਾਣ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 850 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਅਸਲ ਇਤਿਹਾਸ ਹਨ।

ਸਾਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਧੀਆ ਆਰਟ ਪੇਪਰ ‘ਤੇ ਛਪੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਦਾ ਭਾਰ 4 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਕੋਰੀਅਰ ਖਰਚ ਸਣੇ ਸਿਰਫ 125 ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਹੈ।

**ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਰਾਬਤਾ ਕਰੋ:
ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਫੋਨ: 224-422-4773**

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-436-9010

EARLY BIRD SALE!!!!

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares
available

**ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
847-359-0746**

Punjab Times

Established in 2000
25th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email: punjabtimes1@gmail.com

www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:

Amolak Singh Jammu

Managing Editor

Jaspreet Kaur

Editor

Lakhvinder S. Johal

Astt. Editor

Amrit Pal Kaur

Corrpondents

Chicago

Sukhpal Gill

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal

Buta Singh

Tarlochan Singh Dupalpur

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 130 ਡਾਲਰ**

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ
ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ
ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ
ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ
ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਾਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ
ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ
ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claim made in the
advertisement published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਯੂਪੀ 'ਚ ਜਾਤ ਸੰਕੇਤ ਵਾਲੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਲਖਨਊ: ਜਾਤ ਅਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰੇ ਖਤਮ
ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਤਹਿਰੀਰਾਂ (ਲਿਖਤੀ
ਸਮੱਗਰੀ) ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ
ਜਾਤ ਦਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
ਕਾਰਜਵਾਹਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀਪਕ ਕੁਮਾਰ ਨੇ
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਦਿਨ
ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ
ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ
ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਸਨ
ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ
ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ
ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ
ਮੁਕੰਮਲ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ
ਅਸਰ ਵਜੋਂ ਹੁਣ ਸਿਆਸਤਦਾਨ 'ਜਾਤ ਦੇ ਨਾਮ
ਤੇ ਸੱਦੇ ਵਾਲੀਆਂ ਰੈਲੀਆਂ' ਕੱਢਣੀ ਤੋਰ 'ਤੇ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਸਰ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਤ ਅਧਾਰਤ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ
ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਤ ਦੇ ਵਿਖਾਵੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਨੂੰ ਉਸ
ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰ
ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਚੱਲ
ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ
ਸਬੰਧਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੁਣ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ
ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਕ
ਪਾਰਟੀ ਹੁਣ ਜਾਤ ਅਧਾਰਤ ਕੰਟੈਂਟ ਨਹੀਂ ਫੈਲਾ
ਸਕੇਗੀ। 1 ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਸਸੀ ਤੇ ਐੱਸਟੀ ਕਾਨੂੰਨ
ਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ
ਨਾਲਜਾਤ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ
ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਪੁਲਿਸ
ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਤੇ ਮਾਪਦੰਡ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
(ਐੱਸਓਪੀ) ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ,

ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ
ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਐੱਸਐੱਸਪੀ
ਤੇ ਐੱਸਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਹੁਕਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ
ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਹੁਕਮ 'ਤੇ
ਅਮਲ ਕਰਵਾਉਣ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੇਲੇ

ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ
ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ
ਜਾਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਮਾਪਿਆਂ
ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ
ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ
ਕੋਤਾਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ
ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ
ਝਾੜ ਝੰਝ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ
ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ
ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਾਂਗ
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਤ ਅਧਾਰਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ
ਉਭਾਰਣਾ ਤੇ ਜਾਤ ਵਿਖਾਵਾ ਜ਼ੋਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ
ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਰੁਝਾਨ ਹੈ।

ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

(ਵਿਪਸਾਅ) ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ 25 ਸਾਲਾ ਸਿਲਵਰ

ਜੁਬਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 3,4,5

ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਨੂੰ ਹੋਵਰਡ

(ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ

ਮੁੰਬਈ: ਇਥੋਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗਰੋਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਦਾਕਾਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀਕ ਸਰਦਾਰ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਫ਼ 'ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਡ ਕਰਾਈਮ ਐਕਟ' (ਮਕੋਕਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਮਹੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਦੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਕੀ ਗੁਪਤਾ ਤੇ ਸਾਗਰ ਪਾਲ ਸੀ ਨੇ 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 2024 ਦੀ ਸਵੇਰ ਇਥੇ ਬਾਂਦਰਜ ਪੱਛਮੀ ਸਥਿਤ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਗਲੈਕਸੀ। ਸਵਾਰ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਾਹਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲੈਕਸੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦ ਰੋਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

'ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਮੁਖੀ' ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਦੀ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਨਾਭਾ: ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਮੁਖੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚੱਲੀ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਗਰੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਉਧਰ, ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- 'ਦਾਸ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਏਨੀ ਹੈਸੀਅਤ ਹੈ ਨਾ ਔਕਾਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਮਾਣਾ ਭੁੱਲਣਹਾਰ ਜੀਵ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਅਤਿ

ਸਤਿਕਾਰਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਡੇਰਾ ਬਿਆਸ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਜੋ ਦਾਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਅੱਜ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਣਾ, ਮੇਰੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕਰਨੀ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪਲ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਅੱਖੇ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ, ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੀਰਵਾਦ ਸਦਕਾ ਦਾਸ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੋਟਾਨ ਕੋਟਿ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ, ਜੋ ਸਦਾ ਦਾਸ 'ਤੇ ਹੈ ਮਿਹਰ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਹੌਸਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੁਲੰਦ ਰਹਿਣਗੇ।

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਪੰਨੂ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਓਟਾਵਾ: ਅੰਤਵਾਦੀ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਤੇ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕੋਟਤਪੰਥੀ ਇੰਜਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਸਾਲ ਨੂੰ ਓਟਾਵਾ 'ਚ ਕਈ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਸਾਲ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗੋਸਾਲ। ਨੇ ਜੂਨ 2023 'ਚ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੰਜਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਸਥਿਤ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੰਗਠਨ 'ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' (ਐੱਮਐੱਫਜੇ) ਲਈ ਇਕ ਅਹਿਮ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਆਯੋਜਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਗੋਸਾਲ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਇਸ ਸਾਲ 'ਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੋਸਾਲ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਗ੍ਰੇਟਰ ਟੋਰੰਟੋ ਏਰੀਆ (ਜੀਟੀਏ) ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ 'ਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਭਗਤਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀਲ ਖੇਤਰੀ ਪੁਲਿਸ (ਪੀਆਰਪੀ) ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 36 ਸਾਲਾ ਗੋਸਾਲ ਨੂੰ ਪੰਨੂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ 'ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਮੁੱਖ ਤੇ ਇਕ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅੰਤਵਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਪੀਐਸਓ) ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ 2020 'ਚ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ

ਅੰਤਵਾਦੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਕ ਸਾਲ

ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਚ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੱਛਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸੰਜੀਵ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਰੋੜਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੱਲ੍ਹੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਰੋੜਾ 'ਤੇ 'ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਚਰਿੱਤਰ' ਤੇ 'ਚੋਣ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ (ਫਾਰਮ 26) ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ

ਅੰਦੋਲਨਾਂ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਪਛੜਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ) (ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.-ਐਮ.) ਵਰਗੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਾਲ 1980 ਵਿੱਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇ 9 ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਐਮ. ਨੇ 2 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਲ 1992 'ਚ, ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ 'ਚ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ 5 ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਲ 2002 'ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇ 2 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਫਲਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਦੀ ਗਈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਮੰਚਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। 2020-21 ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਤੇ

ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.-ਐਮ. ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੋਰਚਾ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਸਾਲ 2017 ਅਤੇ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇ ਕੁੱਝ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਟ ਨਾ ਜਿੱਤ ਸਕੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਐਮ. ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਵੋਟ ਸ਼ੇਅਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਿਹਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ 'ਚ ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਿਉਂ ਪਛੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪਕੜ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁੱਦੇ ਹੁਣ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਢਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ 1964 ਤੋਂ 1990 'ਚ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਘਟੀ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਮੁੜ ਉੱਭਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਭ ਲਈ ਮੁਫਤ ਸਿਹਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣਿਆ ਪੰਜਾਬ: ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਫਤ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਪਕ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਦਮ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈ ਸਕਦੀ

ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਾ ਦਾ ਪੈਸਾ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ, 'ਆਪ' ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਰ ਰੁਪਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ 'ਆਪ' ਦੇ ਲੋਕ-ਕੇਂਦਰਤ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਹੇ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਸ਼ਵ ਪਧਰੀ ਸਕੂਲ ਹੋਣ, ਮੁਹੱਲਾ ਕਲੀਨਿਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹੁਣ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਫਤ ਸਿਹਤ ਬੀਮਾ ਹੋਵੇ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ 'ਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। 12 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਆਫ਼ਤ" ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਚੀਮਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੜ੍ਹ ਰਾਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਫੰਡ ਬਾਰੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ

ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੂਬੇ ਕੋਲ 12,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫੰਡ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਹ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ।" ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ, ਤਾਂ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ 20,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ 13,289 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਿਹ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਾਈ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੈ।

ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਲਈ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚਾਲੇ ਟੈਰਿਫ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਤਣਾਅ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਨਵਾਂ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ (ਕਰੀਬ 88 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੀਸ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਵਸੂਲੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਵੀਚੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਦੇਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। 21 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ 12.01 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਹਤਕੰਪ ਮਚਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਏ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਵਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਤੇ ਜੈਪੀ ਮਾਰਗਨ ਨੇ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈ ਘਰ ਪਰਤ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੇ ਸਾਨ ਫ੍ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ। ਟਰੰਪ

ਨਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਦੀ ਇਸ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਫ਼ਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵੀਜ਼ਾਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਏਐੱਨਆਈ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਫੀਸ ਨਵੀਆਂ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਚਾਹੇ ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦੀ ਭਾਰੀ ਫੀਸ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਦੂਤਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਮੁੜਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕਰਨ।

ਟਰੰਪ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾ ਦਾਅਵੇਸ਼

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜੇਕਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਪਰ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਫੀਸ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਅਰਜ਼ੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਲਗਪਗ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਲਿਕ

ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਲਾਗਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ 'ਚ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗ਼ੈਰ-ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਵੱਡੀਆਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਵਣਜ ਮੰਤਰੀ ਹਾਰਵਰਡ ਲੂਟਨਿਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾਸ ਅਮਰੀਕੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਖੋਹਣੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਬਰਾਮਦ ਤੱਕ ਪਵੇਗਾ ਅਸਰ

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲਾਗੂ ਨਵਾਂ ਨਿਯਮ ਕਰੀਬ 200 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਵੀ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਮੋਟਾ, ਗੂਗਲ, ਐਮਾਜ਼ਨ, ਮਾਇਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਆਦਿ) 'ਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਇੰਫੋਸਿਸ, ਐੱਚਸੀਐਲ, ਵਿਪਰੋ ਆਦਿ) 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਆਈਟੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਗ਼ੈਰਯਕੀਨੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਇਲਾਵਾ ਦਰਜਨਾਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਆਈਟੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਈਟੀ ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਰਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ: ਓਬਾਮਾ

ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ ਦੀ ਇਕ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਕਾਰਕੁੰਨ ਚਾਰਲੀ ਕਿਰਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੇ

ਮੋੜ 'ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕ ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਕਿਰਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਦੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ।

ਕਿਰਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੰਪ ਨੇ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਵਕਤਾ ਅਬੀਗੇਲ ਜੈਕਸਨ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਵੰਡ ਪਾਉਣ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧੇਰੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੰਡਿਆ ਹੀ ਹੈ।

ਕੁੱਤੇ-ਬਿੱਲੀ ਕਾਰਨ ਤਲਾਕ ਦੀ ਆਈ ਨੌਬਤ

ਭੋਪਾਲ: ਫੈਮਿਲੀ ਕੋਰਟ ਭੋਪਾਲ 'ਚ ਇਕ ਅਜੀਬ ਮਾਮਲਾ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਆਈ.ਟੀ. ਸੈਕਟਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਹੀ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੋਸਤੀ ਹੋਈ, ਪਿਆਰ ਵਧਿਆ ਤੇ ਦਸੰਬਰ, 2024 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਕੁੜੀ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਤੇ ਮੁੰਡਾ ਭੋਪਾਲ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁੱਤੇ ਤੇ ਬਿੱਲੀ ਕਾਰਨ ਵਿਵਾਦ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਤਲਾਕ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪਾਲਤੂ ਬਿੱਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁੱਤੇ, ਮੱਛੀ ਤੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਹਨ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਹਿਮਤੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਝਗੜਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਪਤੀ ਨੇ ਕੌਂਸਲਿੰਗ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੀ ਬਿੱਲੀ ਉਸ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਮਿਆਉਂ-ਮਿਆਉਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਘਰ 'ਚ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਧਰ, ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਦੀ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਭੌਂਕ-ਭੌਂਕ ਕੇ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁੱਤੇ-ਬਿੱਲੀ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਕਦਰ ਵਧਿਆ ਕਿ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਫੈਮਿਲੀ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਲਾਹ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਤਭੇਦ ਭੁੱਲ ਕੇ ਰਿਸ਼ਤੇ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧੋ। ਪਹਿਲੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ 'ਚ ਪਤੀ ਜਿਦ 'ਤੇ ਅੜਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਬਿੱਲੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਵੱਖ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਦਸਹਿਰੇ ਮਗਰੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਸਲਾਹ ਕੇਂਦਰ ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤੇਵਰ ਸਖ਼ਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਬੀਆਰ ਗਵਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ-ਐਨਸੀਆਰ ਵਿਚ ਹਵਾ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਚ ਡੂੰਘੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਵਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਅਰ ਕੁਆਲਿਟੀ ਇੰਡੈਕਸ (ਏਕਿਊਆਈ) 500 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ 16 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੰਨ 2018 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਬਾਇਓਫਿਊਲ, ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਪੈਕੇਜਿੰਗ 'ਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਰਕ ਆਮਦਨ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2025 ਤੱਕ 5,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੇਠ ਪਰਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਸੌਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਜਸਟਿਸ ਗਵਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਖਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦੇਈਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 77,000 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 10,000 ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਾਇਓਫਿਊਲ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਵਿਹਾਰਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਇਓ ਸੀਐੱਨਜੀ (ਕੰਪਰੈਸਡ ਬਾਇਓਗੈਸ) ਪਲਾਂਟ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਗੈਸ 'ਚ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼

ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਲੀ ਦੇ ਬਦਲਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮਾਅਨੇ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕੋਰਟ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਖੇਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਨੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹਵਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਟੈਰਿਫ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਜਲਦੀ: ਨਾਗੋਸਵਰਨ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵੀ, ਅਨੰਤ ਨਾਗੋਸਵਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਟੈਰਿਫ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਅਗਲੇ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਰੂਸੀ ਤੇਲ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਵਾਧੂ 25 ਫੀਸਦੀ ਟੈਰਿਫ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਟੈਰਿਫ 50 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਦੁਆਰਾ ਇਥੇ ਕਰਵਾਏ ਇੱਕ ਇੰਟਰਐਕਟਿਵ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ, ਨਾਗੋਸਵਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਅੱਠ ਤੋਂ ਦਸ ਹਫ਼ਤਿਆਂ

ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਟੈਰਿਫਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟੈਰਿਫ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਵੇਗੀ। ਨਾਗੋਸਵਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੈਨਲ ਟੈਰਿਫ ਹਟਾ

ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘੱਟ-ਮੱਧਮ-ਆਮਦਨ ਵਾਲੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਨਾਗੋਸਵਰਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿਚ ਅਸਲ ਜੀਡੀਪੀ ਵਾਧਾ 7.8 ਫੀਸਦੀ ਸੀ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਮਾਣ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗਾ। ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨਾਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਡਿਸਪੋਜੇਬਲ ਆਮਦਨ ਆਵੇਗੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖਪਤ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਸੰਤੋਸ਼ੀ ਮਰਕਾਮ): ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਓਵਾਦੀ ਬੁਲਾਰੇ ਅਭੈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

‘ਅਭੈ’ ਅਤੇ ‘ਸੋਨੂ’ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਆਗੂ ਮੱਲੋਜ਼ਲਾ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 16 ਅਤੇ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ‘ਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਲੱਗਣ ਦੇ ਕਿਆਸ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਸੀਪੀਆਈ (ਮਾਓਵਾਦੀ) ਦੀ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਜਗਨ ਨੇ 19 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਆਸਾਂ ‘ਤੇ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਭੈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਗਨ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰਾਇ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ‘ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਸਵਰਾਜ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਤਿਪਿਰੀ ਤਿਰੁਪਤੀ ਉਰਫ਼ ਦੇਵਜੀ ਦੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਅਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਦੰਡਕਾਰਣੀਆ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ-ਝਾਰਖੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਕਮੇਟੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮੇਟੀ ਹੈ।

ਜਗਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਰੁਖ਼ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ‘ਮਾਰਚ 2025 ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਮਹੂਰੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਵਾਦ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ‘ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ

– ਜੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੈਂਪ ਬਣਾਉਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।’

ਅਭੈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਤੋਂ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਤੁਕਾ ਦੱਸਿਆ।

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ‘ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਮ ਪੋਸਟ ਕਰਕੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ, ਜੋ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਮਹੂਰੀ ਕੇਂਦਰੀਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਜਬਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਜਗਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਅਭੈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ‘ਏਨੇ ਵੱਡੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਜਨਤਕ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਖੇਮੇ ਵਿਚ ਭਰਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।’

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਤੇਲਗੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਜਗਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਭੈ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਓਵਾਦੀ) ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਅਭੈ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਆਡੀਓ ਮੱਲੋਜ਼ਲਾ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਰਾਓ ਦੇ ਹੀ ਹਨ।

ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀ. ਸੁੰਦਰਰਾਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ‘ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ‘ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।’ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰਵਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

–ਪੇਸ਼ਕਸ਼: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

12 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਤੇ ਡਰੱਗ ਮਨੀ ਸਣੇ ਦੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ:ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸਟਾਫ਼ 2 ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੋਲਡਨ ਗੇਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇੜੇ ਨਾਕੇ ‘ਤੇ ਅਫੀਮ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ 12 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ, ਇਕ ਕਾਰ (ਬਾਰ ਰੋਕਸ) ਅਤੇ 5,000 ਰੁਪਏ ਡਰੱਗ ਮਨੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ।

ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੀ.ਸੀ.ਪੀ. ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਏਡੀਸੀਪੀ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਜਗਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਏਸੀਪੀ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਸੀਆਈਏ ਸਟਾਫ਼-2 ਐਸਆਈ ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਰੇਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਖੋਪਾਂ ਲਿਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਹੈਰੀ ਦਾ ਭਰਾ ਜਿਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 12 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ, ਇਕ ਕਾਰ (ਬਾਰ ਰੋਕਸ) ਅਤੇ 5,000/

– ਡਰੱਗ ਮਨੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਹਰਤ, ਥਾਣਾ ਰਾਮਦਾਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਿਹਾਤੀ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਉਮਰ 34 ਸਾਲ ਤੇ 12ਵੀਂ ਪਾਸ ਹੈ।

Sell, Buy, Invest, Finance or Insure Real Estate & Business In State Of Texas.

MAXSPURT 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ!

REAL ESTATE (RESIDENTIAL & COMMERCIAL) * ਘਰ ਜਾਂ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚੋ, ਖਰੀਦੋ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਵੋ * ਆਫ ਮਾਰਕੀਟ Opportunities * ਖਰੀਦਦਾਰ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ * 1031 ਐਕਸਚੇਂਜ Opportunities	LENDING SOLUTIONS * ਕਨਵੈਂਸ਼ਨਲ ਮਾਰਟਗੇਜ (CONVENTIONAL, FHA, VA, JUMBO) * ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਲੋਨ (RETAIL, MULTIFAMILY, OFFICE, SBA) * ਬ੍ਰਿਜ ਲੋਨ ਅਤੇ ਹਾਰਡ ਮਨੀ ਫਾਇਨੈਂਸਿੰਗ * ਲੋਨ ਸਟ੍ਰਕਚਰਿੰਗ ਅਤੇ ਰੀਫਾਇਨੈਂਸ
INSURANCE SERVICES * ਹੋਮ, ਆਫੋ ਤੇ ਬਿਜ਼ਨਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਅਤੇ ਕੰਜੂਐਲਿਟੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ * ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਟਰੱਕਿੰਗ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ * ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਰੈਂਟਲ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ * ਵਪਾਰ ਲਈ ਕਸਟਮ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਪੈਕੇਜ	BUSINESS SERVICES & BROKERAGE * ਬਿਜ਼ਨਸ ਖਰੀਦੋ ਜਾਂ ਵੇਚੋ * ਬਿਜ਼ਨਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਡੀਲ ਸਟਰਕਚਰ ਕਰਨਾ * LLC ਜਾਂ CORPORATION ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ * ਬੁੱਕਕੀਪਿੰਗ, ਅਕਾਊਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਫਾਈਲਿੰਗ
ASSET MANAGEMENT * HOA ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ * ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ * ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ *ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸੇਵਾਵਾਂ	ASSET MAINTENANCE * ਰੂਟਿਨ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ * ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕੰਪਲਾਇੰਸ ਚੈਕ * ਮੁਰੰਮਤ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ

TEAM MAXSPURT

8330 LBJ FWY, SUITE B520, DALLAS, TX 75243
(972) 918-5500 (DESK)
(972) 585-5500 (ROY MALKISON)
(972) 375-8628 (AMARJIT DHILLON)

Amarjit Dhillon
(Business Development Manager)
Maxspurt-LIBRA

Roy Malkison (Prabhat)
Licensed Real Estate, Loans & Insurance
Professional In Texas.

Maxspurt Lending Inc. (NMLS #2021549), MAXSPURT Reality Inc., and, Manxspurt Insurance Agency Inc. are licensed brokerages operating in the state of Texas, providing regulated services in lending, real estate, and insurance under applicable Texas laws

Hicksville NY

BODY IN MOTION

PHYSICAL THERAPY P.C.
DR. INDERJIT KAINTH, PT, DPT

WHAT WE TREAT

- ✓ Sports Related Injuries
- ✓ Orthopedic Conditions
- ✓ Joint Replacements
- ✓ Fractures, Sprains & Strains
- ✓ Arthritis
- ✓ Neck & Back Injuries
- ✓ Gait & Balance Disorders
- ✓ Work & Auto Related Injuries
- ✓ Geriatrics
- ✓ Pre & Post-Surgical Care

Live Pain Free!

BODY IN MOTION PHYSICAL THERAPY P.C.
501 S. BROADWAY, SUITE 101
HICKSVILLE, NY 11801

HOW WE TREAT

- ✓ Manual Therapy & IASTM
- ✓ Kinesiotaping
- ✓ Individualized Exercise Therapy
- ✓ Therapeutic Ultrasound & Electrical Stimulation
- ✓ Postural Re-Education
- ✓ Evidence Based Treatment Approaches

To Book Your Appointment Call Today: 516-495-4892

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸਾਲ 2025 ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਆਇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸਾਲ 2025 ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਹਿੰਦ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਚਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ ਦੇ 350 ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਫੁਲਦਾਰ ਅਤੇ ਫੁੱਲਦਾਰ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਵੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਫੁਲਵਾੜੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਕ ਗਏ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਪੌਦੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂਘਰ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਾਰਸੇਵਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਸਕਰਨ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਸਦਮਾ, ਮਾਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ’ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਦੇ ਮਾਤਾ ਸਰਦਾਰਨੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪੂਜੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ ਹਨ। ਉਹ 73 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਘਰ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਲੰਘੀ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣਾ ਕਰਕੇ ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਇਸ ਫਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ। ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਬਾਹੜੋਵਾਲ ਨੇੜੇ ਬੰਗਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ) ਵਿਚ 17 ਨਵੰਬਰ, 1952 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਸ. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕਰਮ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਤਿੰਨ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧਾਲੀਵਾਲ ਬੇਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਸ. ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। 2006 ਵਿਚ ਉਹ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਕੋਲ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਡੀਆ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਲਾਪਤੋਂ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸੰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਆਪ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਪਰਵੀਨ ਕੌਰ (ਕੈਨੇਡਾ), ਜਸਮੀਤ ਕੌਰ (ਕੈਨੇਡਾ), ਕੁਲਜੀਤ ਕੌਰ (ਇੰਡੀਆ), ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸ. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਦੋ ਪੋਤਰੇ ਜੈਸਨ ਤੇ ਮਨਰਾਜ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪੋਤਰੀ ਅਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ, ਦੋਹਰੇ ਹੈਰੀ ਤੂਰ ਤੇ ਪਵਰਾਜ ਨਿਜਰ, ਦੋਹਰੀਆਂ ਰਵਨੀਤ ਜਸਲੀਨ, ਨਿਮਰਤ ਤੇ ਨੂਰ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ।

ਮਾਤਾ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੇ ਪੋਤੀ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ।

ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ 27 ਸਤੰਬਰ ਦਿਨ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1:30 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਬੁਕਾਰੋ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ, ਬਲੂਮਿੰਗਡੇਲ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੰਤ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸ. ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਖਾਸ ਥਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਖੇਡ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਸਕਰਨ ਖਾਸ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਦਾਰਾ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁਖ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 630-290-7993 ‘ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Sistar Mortgage
A Nationwide Lender

Over 2 Decades of experience providing high level servicing for new and experienced borrowers!

Residential and Commercial Loans
Available in Most States!

Special loan programs for:

- Jumbo Loans
- Self Employed and with a work permit
- Business loans with or without property

(734) 330-8859
balbir.grewal@sistarmortgage.com
balbirgrewal@sistarmortgage.com
<http://www.nmlsconsumeraccess.org>

Infinity Truck Repair

ਮੋਬਾਈਲ ਟਰੱਕ ਰਿਪੇਅਰ ਸੇਵਾ- ਜਿੱਥੇ ਟਰੱਕ ਓਥੇ ਸੇਵਾ!
Serving Chicagoland and surrounding areas!

ਸੇਵਾਵਾਂ/Services

- * Yard PM's/DOT inspections
- * Brakes and wheel seal jobs.
- * Check Engine Light issues
- * Battery and No start Issue
- * Tire swap and replacement
- * Air Leaks and brake chambers
- * Other General Repairs

* ਇਮਾਨਦਾਰ ਕੰਮ,
ਤੇਜ਼ ਸੇਵਾ, ਸਹੀ ਰੇਟ
* ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕਰ
ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ
ਸੇਵਾ

Contact: Cheema: 224-966-8657

Stay on Track, we have got your back!

GoldenKey
LENDING

Grow your business with our Strategic

COMERCIAL LOAN SOLUTIONS

Partner with us for expert guidance and support

Contact Us at
317-620-4100
www.goldenkeylending.com

We speak your Language
English • ਪੰਜਾਬੀ • ਹਿੰਦੀ • اردو

325 S. College Avenue, Indianapolis, Indiana 46202

NMLS 147421

ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਰਸੀਨ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ) ਵਿਚ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਿਲਵਾਕੀ ਅਤੇ ਰਸੀਨ (ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ) ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ (ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਖਾਣਾ ਬਣਾ ਸਕੇ), ਬੈਂਕ੍ਰਿਪਟ ਮੈਨੇਜਰ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ, ਆਫਿਸ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

* ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ

* ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

ਫੋਨ: 414-588-0554, E-mail: jasonsingh@aol.com

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਸੁਧਾਰ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਦਮ: ਮੋਦੀ

ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੱਦਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਦਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਧਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ 'ਚ ਆਸਾਨੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣਗੇ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਗੇ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ 'ਚ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਬੱਚਤ ਤਿਉਹਾਰ ਨਵਰਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਛੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 'ਦੇਹਰਾ ਲਾਭ' ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦੰਡ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ' ਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਨਵਰਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਵੱਲ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। 22 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਸੁਧਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। 'ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਬੱਚਤ ਤਿਉਹਾਰ' ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਸਕੋਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ।' 'ਇਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ, ਮੱਧ ਮਾਂ ਵਰਗ, ਨਵੇਂ ਮੱਧ ਵਰਗ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਨ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਔਰਤਾਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ

ਨੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।' ਮੋਦੀ ਨੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰੀ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਵਧਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਗੇ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ 2017 ਵਿੱਚ ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ. ਸੁਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਣ ਦੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ. ਨੇ 'ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇਕ

ਟੈਕਸ' ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਟੈਕਸਾਂ ਅਤੇ ਟੋਲਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਨੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ' ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ

ਲਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। 12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਅਤੇ ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ. ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ, ਨਵੇਂ ਮੱਧ ਵਰਗ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਲਈ 'ਦੇਹਰੀ ਜਿੱਤ' ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ. ਕਦਮ ਐੱਮ. ਐੱਸ. ਐੱਮ. ਟੀ. ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦਣ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਮੰਤਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

ਲਹਿਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਰਸੋਈ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ ਤੱਕ, ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਟੋਮੋਬਾਈਲ ਤੱਕ, ਲਗਭਗ 375 ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਘੱਟ ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਦਰਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸੋਮਵਾਰ ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਸਤੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ. ਕੱਸਲ ਨੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤੋਹਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 22 ਸਤੰਬਰ, ਨਵਰਾਤਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ-ਦਰਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜੀ ਐਸ ਟੀ ਹੁਣ ਦੋ-ਪੱਧਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ 5 ਅਤੇ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤਿ- ਲਗਜ਼ਰੀ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ 28 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਪਲੱਸ ਸੈੱਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਗੇ।

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 30 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੀਬਰ ਸੋਧ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਤਸਦੀਕ ਤੇ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਕਤੂਬਰ ਜਾਂ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਸੁਧਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਤਾਬਿਕ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਪਿਛਲੀ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਨ ਕਰਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਪੁਰਾਣੀ ਸੂਚੀਆਂ ਦਾ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ 'ਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇਗਾ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਸੀ.ਈ.ਓ.) ਦੀ ਇਕ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ 10 ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੀਬਰ ਸੋਧ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਹਟ ਸਕਦੇ ਹਨ 15 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡੂੰਘੀ ਸੁਧਾਈ (ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦੌਰਾਨ ਜਿਵੇਂ 65 ਲੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਗਪਗ 15 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੋਟਰ ਜਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੋਹਰੇ ਇਮਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਐਸਆਈਆਰ ਦੌਰਾਨ ਦਸ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਹਟ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਟਰਾਂਸਫਰ ਅਤੇ ਦੋ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੋਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਾਗਰਿਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ 'ਚੋਂ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ

ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਸ.ਆਈ.ਆਰ. ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਨਾਲ 20 ਸਾਲ

ਪਹਿਲਾਂ ਯਾਨੀ ਸਾਲ 2003 ਤੋਂ 2005 ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਟਰਾਂਸਫਰ ਤੇ ਦੋ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੋਟਰ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬੰਗਾਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਕੇਰਲ, ਓਡੀਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਿਹਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਫਰ ਅਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਦੋਵੇਂ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ, ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਐਸਆਈਆਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੀ 65

ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ 'ਚ ਵੀ ਆਵੇਗਾ ਵੱਡਾ ਉਛਾਲ

ਮਾਹਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਐਸਆਈਆਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਗਤਬਤੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ 'ਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੋਟਿੰਗ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ 15 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੋਟ ਫ਼ੀਸਦੀ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਦਸ ਫ਼ੀਸਦੀ ਦਾ ਉਛਾਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ 2024 ਵਿਚ ਸੋ ਕਰੋੜ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 66 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦਕਿ 85 ਕਰੋੜ ਵੋਟਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਲੀ ਵੋਟਿੰਗ ਦਾ ਫ਼ੀਸਦੀ 77 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਲੱਖ ਵੋਟਰ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ। ਸੱਕੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ 'ਇਕੱਲੀ ਮਾਲਕੀ' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ: ਕਾਂਗਰਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ 'ਇਕੱਲੀ ਮਾਲਕੀ' ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸੁਧਾਰ

ਨਾਕਾਫੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖਮ 'ਤੇ ਮਲੂਮ' ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਲਈ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕ ਅਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਵਤ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ: - 'ਨੌਂ ਸੌ ਚੁਹੇ ਖਾ ਕੇ ਬਿੱਲੀ ਹੱਜ ਨੂੰ ਚੱਲੀ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲ ਜੀ. ਐੱਸ. ਟੀ. ਦੀ ਬਜਾਏ, ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੌਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਲੇਬ ਬਣਾ ਕੇ 'ਗੱਬਰ ਸਿੰਘ ਟੈਕਸ' ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 55 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ 2.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ 'ਬੱਚਤ ਤਿਉਹਾਰ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ

ਅਤੇ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪੱਟੀ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਜਨਤਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇਗੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਾਲਾਂ, ਚੱਲ, ਅਨਾਜ, ਪੈਨਸਿਲਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਜੀ. ਐੱਸ. ਟੀ. ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ 'ਚ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਕੀਤੇ ਅਗਨ ਭੇਟ; ਪਰਚਾ ਦਰਜ

ਹਨੂਰ: ਨੂੰਹ-ਸੱਸ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਈ ਸੱਸ ਨੇ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਫੜ ਕੇ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਥਾਣਾ ਹਨੂਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੱਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਭਾਈਕਾ ਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਵਿਚਾਲੇ ਘਰੇਲੂ ਕਲੇਸ਼ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਥਾਣਾ ਹਨੂਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਚੱਕ ਭਾਈਕਾ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੱਸ ਸਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੱਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਧਰ ਸੱਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਜਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਨੂੰਹ ਸੱਸ ਵਿਚਕਾਰ ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਹੱਥੋਂ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਖੋਹ ਕੇ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਥਾਣਾ ਹਨੂਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਕ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਨੂੰਹ-ਸੱਸ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮਾਨਤਾ

ਟੋਰਾਂਟੋ/ਲੰਡਨ: ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੇ ਇਕ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਾਰਨੀ ਨੇ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੀਰ ਸਟਾਰਮਰ ਨੇ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਯੂ.ਕੇ., ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਇਸ ਹਫ਼ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮਹਾਸਭਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਕ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਸਮੀ ਮਾਨਤਾ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਨਤਾ

ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। 145 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਫਿਲਸਤੀਨੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

27 ਸਤੰਬਰ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ

ਨਵੀਂ ਵੀਜ਼ਾ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਐਂਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਵਧਾ ਕੇ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ (ਲਗਪਗ 88 ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਨਵੇਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਸਾਲਾਨਾ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਂਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਅਮਰੀਕੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਸੋਚਸਿੱਧ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਸਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਈ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਆਈ.ਟੀ. ਉਦਯੋਗ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਕਾਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਹਰ ਸਾਲ 65000 ਐਂਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ੇ ਤੇ 20,000 ਵਾਧੂ ਵੀਜ਼ੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਲਗਪਗ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਵੀਜ਼ੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਐਮਾਜ਼ੋਨ, ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਤੇ ਮੋਟਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਐਂਚ-1ਬੀ 'ਤੇ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਇਨਫੋਸਿਸ, ਟੀਸੀਐਸ, ਵਿਪ੍ਰੋ ਤੇ ਐਚਸੀਐਲ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸੇ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੁਨਰਮੰਦ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਟੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੇ ਸਟਾਰਟਅਪਸ ਟਰੰਪ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਚ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ 'ਚ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਆਈ.ਟੀ. ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧੇਗਾ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਰੰਪ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਈ.ਟੀ. ਖੇਤਰ ਲਈ ਇਕ ਆਫ਼ਤ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਮੌਕਾ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਆਸਾਰ ਹਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਯਾਨੀ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਟਰੰਪ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਥਾਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਂਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਵਧਣ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਥੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਵੀ ਘਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ 'ਚ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਪੇਟੈਂਟ, ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸਟਾਰਟਅਪਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਲਹਿਰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤ 'ਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕੀ ਆਈ.ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਟ ਸੋਰਸਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸਦਾ ਇਕ ਦੂਸਰਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਹੁਨਰਮੰਦਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਮਰਕਸ਼ੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵੀਜ਼ਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵੀਜ਼ਾ ਫੀਸ ਮਾਫੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੀਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਗੁਓ ਜਿਆਕੁਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੀਜਿੰਗ ਆਲਾਮੀ ਹੁਨਰ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੀਨ ਆਉਣ ਤੇ ਇਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ 'ਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ 'ਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ। ਚੀਨ ਨੇ 'ਕੇ-ਵੀਜ਼ਾ' ਨਾਮੀ ਨਵੇਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਤੋਂ ਚੀਨ 'ਚ ਆ ਕੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। 'ਕੇ-ਵੀਜ਼ਾ' ਇਕ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਹੁਨਰਮੰਦ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਸੱਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਇਸ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦਾ ਲਾਭ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਕੰਮ ਵਧਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਗਲੋਬਲ ਆਉਟ ਸੋਰਸਿੰਗ ਦਾ ਨਵਾਂ ਹਥ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਉਟ ਸੋਰਸਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢਾਂਚਾ ਹੋਣਾ ਇਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨਾਲ ਨਵੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਸੇਵਾ, ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਸਪਰਟ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਮਾਹਿਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਭਾਰਤ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ ਆਉਟ ਸੋਰਸਿੰਗ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਤੇ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਵੇਦ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ 'ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ' ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਰਫਤਾਰ ਮਿਲੇਗੀ। ਟਰੰਪ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਉੱਚੀ ਫੀਸ ਦੀ ਆਫ਼ਤ ਨੂੰ ਅਵਸਰ 'ਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਉਟਸੋਰਸਿੰਗ ਲਈ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਯੂਰਪ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ 'ਚ ਨਵੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ 'ਚ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਆਉਟ ਸੋਰਸਿੰਗ ਦੇ ਚਮਕੀਲੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਮਾਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਉਦਯੋਗ 'ਚ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸਸਤਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਪਲੱਬਧਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਝਾਕ

ਦੁਨੀਆ, ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦੀ, ਪਰਖਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲੱਖ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਗਰਦਾਨਦੇ ਰਹੀਏ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ, ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਉਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਨਾ ਤਾਂ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਲੋਕਤੰਤਰ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਵਕਫ (ਸੋਧ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਇਹ ਰਾਏ ਪੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਕਸ ਡਾਲਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁੱਲ ਡਿੱਗਣ ਵਾਂਗਰ ਡਿਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ 20.2 ਕਰੋੜ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਵਕਫ (ਸੋਧ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪਲਾਹੀ
ਫੋਨ: 98158-02070

ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਕਫ/ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਨਸੀਹਤ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਲਵੇਗੀ? ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਹੀ ਢਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗੀ? ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ 15 ਸਤੰਬਰ 2025 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਕਫ/ਸੋਧ ਬਿੱਲ 2025 ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗ ਵਿਚ 'ਸੁਧਾਰ' ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ 2020 ਵਿਚ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਫੜੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਣਨ ਜੋਗਾ ਸਬੂਤ ਹੀ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ 75 ਫੀਸਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਕੁੱਲ 5,73,220 ਕੈਦੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4,34,302 ਅੰਡਰ ਟਰਾਇਲ ਹਨ।

ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵੇਲੇ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਰਜਨਾਂ ਭਰ ਸਿੱਖ ਕੈਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਡੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ, ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਹੱਠ-ਧਰਮੀ ਵੇਖੋ, ਸ਼ੱਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਡੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਸਿੱਟਾ, ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਿਵਾਣ ਵੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵਧਾ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ

ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਈ.ਡੀ., ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਤੰਤਰ ਹੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ) ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਸੀ.ਏ.ਏ. ਖਿਲਾਫ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ, ਦੰਗੇ ਫਸਾਦ ਹੋਏ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਿਆ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਫੜ-ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਸੋਚ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੀ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੋਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਾਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਧੁਰੰਤਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਉੱਤੇ 'ਖੂਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ' ਜਿਹੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲਾ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲੀਆਂ? ਅਨੇਕਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣੇ, ਪਰ ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ ਰਿਹਾ।

ਸੰਨ 2020 ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ 93 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 36 ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਪੰਦਰਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਨ। ਲੋਕਿਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੇਵਲ ਮੁਸਲਿਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਣੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 96 ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 93 ਅਜਿਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੰਗੇ ਜਦੋਂ ਹੋਏ, ਉਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦਾ ਖੂਬ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਇਹ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਅਤਿੱਕੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੰਗਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੇਸ 'ਚ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਮਰ ਖਾਲਿਦ ਉੱਤੇ ਮਾਸਟਰ ਮਾਰੀਡ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਭ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹੁਣ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸੁਣਵਾਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਥੇ ਵੋਟ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਤੁਝਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਾਕਮਾਂ 'ਤੇ ਵੋਟ ਚੋਰੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਵਗਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਧੌਂਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜਕੜਿਆ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਸਲੀ, ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ, ਜ਼ੋਨ ਉਤਪੀੜਨ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ, ਤਨਖ਼ਾਹ 'ਚ ਅਸਾਮਨਤਾ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਪਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਧਾਰਮਿਕ ਭੇਦਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗਰੀਬ-ਅਮੀਰ ਦਾ ਪਾੜਾ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਫਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਫਰਤੀ ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ,

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ 46 ਫੀਸਦੀ ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਲਿਪਤ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 31 ਉੱਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਂਸਦ-ਵਿਧਾਇਕ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 28 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 15 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਦਾ ਐਡਾ ਦਬਾਅ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ 21 ਫੀਸਦੀ ਸਾਂਸਦ-ਵਿਧਾਇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਨ। ਅਪਰਾਧਕ ਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਵੰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਗਹਿਰੀ ਪਕੜ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਉੱਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਯੋਗ ਨੇਤਾਵਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਤਾਘ ਅਤੇ ਝਾਕ ਨੂੰ ਖੁੰਡਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੰਤਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣਾ, ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨਾ, ਜਾਤ-ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਵੋਟ ਬਟੋਰਨਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ, ਇਨਸਾਫ਼ ਨੂੰ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟਣ ਸਮਾਨ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਤਰਾਜ਼ੂ ਨੂੰ ਖਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਅਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤੀ ਉਪਰੰਤ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਗਵਰਨਰੀ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ ਕਬੂਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੱਡਾ ਮਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਚੌਥਾ ਥੰਮ੍ਹ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਹਾਕਮਾਂ, ਅਜਾਰੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮਨੀਪੁਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਝਾਕ 'ਚ ਹੈ, ਜੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਟੋਟਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਮਤਰੇਏ ਸਲੂਕ ਕਾਰਨ ਝੰਬਿਆ, ਇਨਸਾਫ਼ ਭਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਜੀਉਣ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਧੇ ਹਨ। ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸੀਆਂ 'ਚ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਿੱਤ ਗਰੀਬ, ਅਤਿ ਗਰੀਬ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਝਾਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਹਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਝਾਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ, ਜਬਰ, ਲਾਲਚੀ, ਹੱਕਤ ਭਰੇ ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ ਡਰ-ਸਹਿਮ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਇਹ ਝਾਕ-ਤਾਕ ਵਿਚੋਂ ਲੋਅ ਬਣੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਲੜਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਪਨਾਉਣਗੇ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਭਈਏ ਬਨਾਮ ਭਰਾ!

ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਲੈ ਫਿਰਨ ਕਾਕੇ, ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੌਣ ਚਲਾਉਂਦਾ ਜੀ। ਜਾ ਕੇ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸੋਚ ਲਈਏ, ਕੌਣ 'ਰੇਹੜੀ' ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਾਉਂਦਾ ਜੀ। ਕਹਿੰਦੇ 'ਭਈਏ ਭਜਾਉਣੇ' ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ, ਏਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕੌਣ 'ਸਮਝਾਉਂਦਾ' ਜੀ। ਦੂਜੇ 'ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚਲੇ' ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ, ਕਿਹੜਾ 'ਸਕਾ' ਜੋ ਸੁੱਖ ਮਨਾਉਂਦਾ ਜੀ। ਬਿਨਾਂ ਸੋਚਿਆਂ ਵਿੱਢਿਆ ਮਿਸ਼ਨ ਕੋਈ, ਕੋਈ 'ਸਮੱਸਿਆ' ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਜੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਕਰਮੀਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ, ਕੀਤੀ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਪਾਉਂਦਾ ਜੀ!

‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਸਵਾਲ

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਮੁਜਰਮ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਇਕ ਪਰਵਾਸੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਬਦਫੈਲੀ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਬੱਚੇ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕਤਲ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਹ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਉਸ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਹਰੇਕ ਦਰਦਮੰਦ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ‘ਚ ਨਿਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਵੇ। ਪਰ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਦੋਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀ ਬਨਾਮ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣ ‘ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਨਸਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਐਸੀ ਕਿਸੇ ਮਾੜੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤਾਕ ‘ਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਬੰਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਘਟੀਆ, ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਹਰਕਤ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ। ਜਦੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਭਾਈਚਾਰਕ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕਾਂਡ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਭੜਕਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇੱਥੇ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ‘ਹਿਤੈਸੀਆਂ’ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹੱਕ ਛਾਂਗਣ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇੱਧਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਧਰ ਯੂ.ਕੇ.-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ-ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ-ਕੈਨੇਡਾ ਵਗ਼ੈਰਾ ‘ਚ ਨਸਲਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਹਿ-ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਅਜੋਕੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ‘ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ’ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਉਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿਚ ਟੈੱਕ ਖ਼ਰਬਪਤੀ ਐਲਨ ਮਸਕ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਉਚੇਚੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਸਲਵਾਦ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 13 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਟੋਰਾਂਟੋ ‘ਚ ਨਸਲਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਫਸਟ ਪੈਟਰੀਆਟ ਰੈਲੀ’ ਕਰਕੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਉਪਰ ‘ਬੋਝ’ ਬਣੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਹਾਲ-ਦੁਆਈ ਮਚਾਈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨਸਲਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਫਿਲਹਾਲ ਨਸਲਵਾਦ ਉਪਰ ਭਾਰੂ ਰਿਹਾ ਪਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸੰਕਟ ‘ਚੋਂ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਨਸਲਵਾਦ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਮੁੜ ਉਭਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ।

ਚਾਹੇ ਯੂ.ਕੇ.-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਮੁਹਿੰਮ, ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਸਾਂਝੀ ਤੰਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੁਰਮਾਂ, ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਸਮੇਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਖ਼ਸਲਤ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਗੈਂਗ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਲੜ ਕੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਘੋਰ ਪਿਛਾਧਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਉਭਾਰ ਨਾਲ ਨਸਲਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਤਾਂ ਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਨਸਲਵਾਦ

ਪੰਜਾਬ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਭਿਆਨਕ ਤਬਾਹੀ ਉਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਮ ਗਵਰਨੈਂਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੇ ਹੜ੍ਹ-ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਦਰਿੰਦਗੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਵੱਲ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮ-ਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।-ਸੰਪਾਦਕ॥

ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਡੱਟਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਲੰਦਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ‘ਚ ਉਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ‘ਸਟੈਂਡ ਅੱਪ ਟੂ ਰੇਸਿਜ਼ਮ’ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਨਸਲਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ‘ਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਥਕ ਹੰਭਲਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਪੜ-ਨਵਾਸ਼ਹਿਰ ਪੱਟੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰੈਲਮਾਜਰੇ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁੱਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ ‘ਤੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੰਮ ‘ਤੇ ਰੱਖਣ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ‘ਚ ਗ਼ਲਤ ਕੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਮਨਸ਼ਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜਰਾਇਮਪੇਸ਼ਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੜਤਾਲ ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਰ ਹੀ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ‘ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਤੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੋਰ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ‘ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ’ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਦੋਂ ਨੇਸ਼ਨ-ਸਟੇਟ ਹੋਂਦ ‘ਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਏ। ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਹੱਦਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣਾਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੰਝ ਪਛਾਣਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਤਨ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ-ਵੱਟ ਕੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਧੇਰੇ ਸਸਤੀ ਕਿਰਤ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਕਿਰਕ ਲੁੱਟ-ਖਸ਼ੁੱਟ ‘ਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮੂਲ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ ‘ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਈ ਉਪਰ ਆਰਥਕ ਬੋਝ ਲੱਦਦੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾਉਂਦੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਜ੍ਹਾ-ਸਮੇਈ ਕਾਣੀ-ਵੰਡ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ‘ਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸੀ ਹੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਘਟਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਹੜੀ-ਫੜੀ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਕ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਥਿਤ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਲੋਕ ਇਸ ਭਰਮ ‘ਚ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਜਾਤ-ਆਧਾਰਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਹੜੱਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਟੇਟ ਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ, ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ ਹੋਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦਾ ਅਜਾਰੇਦਾਰ ਕੰਟਰੋਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਭੱਜਣਾ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਹਿਤ ‘ਚ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਸੌਤੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਕਾਰਨ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਪਰਵਾਸ ਉਪਰ ਰੋਕਾਂ ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦਾ ਆਪਸੀ ਖਹਿ-ਭੇਤ ਹੋਰ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਖਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਪਰਵਾਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਉਘੜਵੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ।

ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਹੱਕ ‘ਚ ‘ਬੋਧਿਕ’ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਬਾਜ਼ੀਰੋ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਵਸੋਂ-ਬਣਤਰ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਨਿਆਰੀ ਪਛਾਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਸਲ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਤਾ ‘ਚ ਮਸਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਪਰਵਾਸੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਨਿਆਰੀ ਪਛਾਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਜਾਂ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਹਨ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲਗਭਗ 3 ਕਰੋੜ 20 ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 35 ਤੋਂ 40 ਲੱਖ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੀਜ਼ਨਲ ਲੇਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਿੱਤੇ ‘ਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਵਾਸੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੰਮ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਰਚਣ-ਮਿਚਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੂਲ ਵਸੋਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਮਹਿੰਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ‘ਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਆਈਲੈਂਟਸ ਵਰਗੇ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਯੂਰਪੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਬੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ‘ਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਬੋਲੀ ‘ਚ ਸੰਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਉਥੋਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਗਈ। ਹੁਣ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਲ-ਕੰਬਾਉ ਕਾਂਡ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ, ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ’ ਏਜੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਤਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਹੌਲ ਭੜਕਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਧੜਾ-ਧੜਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਵਾਇਰਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਚ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਧੇ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲ ਕੇ ਉਹ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਵਾਸੀ ਜਰਾਇਮਪੇਸ਼ਾ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਅਮਨ-ਅਮਾਨ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਘਿਣਾਉਣੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਬੁਨੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਗਲ ਪਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਕ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਹਾਲਾਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਤਾਂ ਚੌਤਰਫੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ‘ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ’ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵਹਿਣ ‘ਚ ਵਹਿ ਤੁਰਨਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮੋਹਾਲੀ ਆਦਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਰੇਤ੍ਰੀ-ਫੜੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ ਭਜਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰੋਪੜ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਏ ਪਰਵਾਸੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਕੇ ਟਰੇਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਸਹਿਮੇ ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀ ਵਾਪਸ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖਿਆਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਡਰਾ-ਧਮਕਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਭਜਾਉਣ ਪਿੱਛੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਟਕਰਾਅ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਦਨੀਅਤ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੜਕਾਉ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ‘ਚ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਹੌਲ ਭੜਕੇ, ਫਿਰਕੂ ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੂ, ਪਾਟਕ-ਪਾਉ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰ ਮਸਾਲਾ ਮਿਲੇ।

ਆਮ ਲੋਕ ਇਹ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਕੁਝ ਆਮ ਲੋਕ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ‘ਚ ਲੱਗੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਹਨ, ਪਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜ਼ਰੀਏ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਝੂਠਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉੱਪਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਸਰ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਜੇਕਰ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਡੂੰਘੀ ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਲੁਕੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ-ਯੂ.ਪੀ. ਤੋਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰਵਾਸ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁਲਕ, ਹਰ ਖਿੱਤੇ, ਹਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਬਿਹਤਰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ‘ਚ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲ ਖਿੱਤਿਆਂ, ਬਿਹਤਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਤੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੋੜ ‘ਚੋਂ ਬਿਹਾਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਤੇ ਹੋਰ ਪਿਛੜੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ-ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਖਾਸ ਜੰਗਲੀ-ਪਹਾੜੀ ਖਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣ ਉੱਪਰ ਰੋਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਸਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ‘ਤੇ

ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਨ। ਹਰ ਹੀਲੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਜਾਇਜ਼-ਨਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ ਇਸਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ।

ਇਸ ਕੌੜੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪਰਵਾਸੀ ਟਰੇਨ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਆ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਯੋਗਤਾ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵੈਰੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਕਰਾ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ! ਇਹ ਦਲੀਲ ਗ਼ੈਰਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ‘ਚ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਪਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਇਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਉੱਪਰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ‘ਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਪਰਵਾਸੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਸੈਨੇਗਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ 29 ਯੂਰਪੀ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ/ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ‘ਕਾਮਾਗਾਟਾ ਮਾਰੂ’ ਵਰਗੇ ਜਾਨ-ਹੁਲਵੇਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੜਦਿਆਂ ਨਸਲਵਾਦ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਨਸਲਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਹਾਸਲ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਗੇੜਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮੰਦਹਾਲੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਲਈ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ

ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਾਂਗੇ। ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਤੋਂ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਪਣਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਗਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਹੁਣ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਫੋਨ: 99150-91063

ਰਹੇ ਇਸ ਡਰਾਉਣੇ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁਝ ਸਮਝ ਆਈ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਿਰਤਾਂਤ, ਤਰਕ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਢੁਕਵਾਂ ਤੇ ਠੋਕਰਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਕਸਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਏ-ਬਗਾਏ ਪਰੋਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਰੋਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਫੇਸਬੁਕੀ ਭਲਵਾਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੀਆਂ ਤਰ ਬਹੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵੱਸ ਜਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਟੋਕ ਰਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ? 15 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੀ ਅਕਸਰ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੇ ਵਧੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਕੀ ਇੱਥੇ ਵਸੋਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬਦਲਣ ਲਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ? ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ

ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਵਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਬਣਾਈਆਂ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵੀ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਸੀ? ਕੀ ਇਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਰੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ? ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਟਿੱਪਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਜਾਵੇ।

ਕੀ ਇੱਕ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆਂ ਤੇ ਉਸ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਵਸਣ ਲਈ ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਇਥੇ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਸੇ? ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ? ਕੀ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ, ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਕੀ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ?

ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਦੇ ਫਰਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨਦੀਲ ਹੱਕ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਚਾਰ ਕਰੋੜ 14 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਕੜੇ 2021 ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੰਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ 2 ਫਰਵਰੀ 2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2021 ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਦੇ ਲੱਖ,

ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ 13 ਲੱਖ, ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਦੇ ਲੱਖ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 17 ਲੱਖ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਇਕ ਲੱਖ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਵੋਟਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ 75 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੋਟਰ ਕਿੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਇਥੇ ਬੋਝੇ ਚਿਰ ਲਈ ਬੋਨੇ ਜਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਕਟਾਈ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਿਵੇਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਛੱਡਣ ਬਾਰੇ ਮਤੇ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਵਤੀਰਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਅਤੀ ਗ਼ੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀ ਲਹਿਰ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਠੋਸ ਹਲ ਲੱਭੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਖੱਟਣ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਵਿਉਂਤ ਨਾਲ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਜ਼ਿੰਦੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਹੈ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ

ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਝ ਚਿੰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਲਗਪਗ 59 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 95 ਫੀਸਦੀ ਏਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲ 18 ਤੋਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਹਲਕਾਅ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 70 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1 ਅਰਬ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 20 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸਵਾ ਛੇ ਕਰੋੜ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਸੰਨ 1983 ਤੋਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਤਾ ਪਾਲਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੋਗਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਜਾਂ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁੱਤਾ ਪਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਲਤੂ ਜਾਂ ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਲਏ ਜਾਂ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਜ਼ਖ਼ਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਧੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰ ਹੱਥੋਂ ਹਲਕਾਅ ਰੋਕੂ ਟੀਕਾ ਜਾਂ ਵੈਕਸੀਨ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣਾਂ ਵਿਚ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਦਰਦ, ਬੁਖਾਰ, ਥਕਾਵਟ, ਭੁੱਖ ਨਾ ਲੱਗਣਾ, ਉਲਟੀਆਂ ਆਉਣਾ, ਅਚਾਨਕ ਡਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣਾ, ਬਿਨਾ ਕਾਰਨ ਖਿਝਣਾ ਜਾਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ, ਤੇਜ਼ ਸਿਰ ਦਰਦ ਤੇ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਣਾ, ਗਰਦਨ ਵਿਚ ਅਕੜਾਹਟ ਅਤੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਲਾਰ

‘ਵਿਸ਼ਵ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਵਿਰੋਧੀ ਦਿਵਸ’ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਦਾ ਵਗਣਾ ਆਦਿ ਲੱਛਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿੱਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਸਾਲ 2030 ਤੱਕ ਕੁੱਤੇ ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਹਲਕਾਅ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ‘ਸਿਫਰ’ ਤੱਕ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ

ਲਈ ਕੁੱਤਾ ਪਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕੁੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਲਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਹਲਕਾਅ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਮਾਤਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਹੋਣਾ ਕਾਫੀ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਟੀ.ਏ. ਗਿਬਰੇਸਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ “ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੇ ਕੱਟਣ ਕਰਕੇ ਫੈਲਣ ਵਾਲੇ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਾਅ ਕਾਰਨ ਹਰ ਸਾਲ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾਤੇ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।”

ਸੋ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਲਕਾਅ ਰੋਗ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ, ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਜੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਹਲਕਾਅ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਧੁੰਨੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ 14 ਟੀਕੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਗੋਂ 0 ਤੋਂ 28 ਦਿਨ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਦਰਦ ਰਹਿਤ ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

-ਪ੍ਰੋ.ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਕੇ ਘੁੰਮਣ
ਫੋਨ: 97816-46008

‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਮੁਹਿੰਮ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਦੀ ਬੋਲੀ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਭਿਆਨਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੂੰਹ ਧੱਕਣ ਵਾਲੇ, ਖਰੀਆਂ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਲ ਦੇ ਕੇ ਨਿੱਘਰੇ ਹੋਏ ਕੁਲੀਨਵਰਗੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਧਾਰਾ-ਪਸਾਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਪੰਜਾਬੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਟਕਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਰਨ-ਮਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮਰਾਨ-ਕਾਂਗਰਸੀ, ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ। ਆਏ ਦਿਨ ਚੋਰੀਆਂ, ਲੁੱਟਾਂ-ਖੋਹਾਂ, ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਅਗਵਾ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਛੇਤਛਾਤ, ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਜਬਰ, ਚਿੱਟੇ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਆਦਿ ਕਿੰਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ‘ਪੰਜਾਬੀ’ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪਰਵਾਸੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੁਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁਜਰਮ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ

ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੇ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਰਹੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰੇ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਯੂਪੀ ਵਗੇਰਾ ਤੋਂ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ, ਉਹ ਡੰਕੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਅਤੇ ਪੀ ਆਰ ਲੈਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਹੱਥਕੜੀਆਂ-ਬੇਤੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਾਂਗ ਜਕੜ ਕੇ, ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਕੇ ਕਬਿਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜੇ, ਉਦੋਂ ਇਹ ਚੁੱਪ ਰਹੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਪਦੰਡ ਦੋਗਲੇ ਹਨ।

‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ? ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਕੱਟਤਪੰਥੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ‘ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ’ ਦੀ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਸਾਰ-ਤੱਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਸਿਰਫ ਪਛਾਣਾਂ ਦੀ ‘ਚਿੰਤਾ’ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਬਨਾਮ ਸਿੱਖ, ਸਿੱਖ ਬਨਾਮ ਕਾਮਰੇਡ, ਭਈਆ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਖੜ੍ਹੇ

ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲੱਖੇ ਸਿਧਾਂਤੇ ਵਰਗੇ ਸਾਬਕਾ ਗੈਰਸਟਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮੁੱਦੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯੂਟਿਊਬਰ ਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ‘ਵਿਦਵਾਨ’ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਤਲਾਸ਼ 'ਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇਪੰਥੀ ਮਜ਼ਦੂਰ-ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਗੱਦਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੂ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ‘ਵਿਦਵਾਨ’ ਦਿਖਾ ਕੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਅਤਨ-ਲਤਨ ਦੀਆਂ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਉਪਰ ਫੋਕਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮੁਜਰਿਮ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਈਏ ਭਜਾਓ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਥਾਜ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ‘ਭਈਏ ਭਜਾਓ’ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖ਼ਸ, ਅਜਿਹੇ ਮਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਤਮ ਚੌਧਰੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚਤਾ 'ਚ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਤੇ ਪਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਬਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਨਵੀ-ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਟੁੰਬਦੇ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਦੇ ‘ਸੁਲਗਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼’

ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਕਤੀਵਾਦੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਦਹਾਕੇ ਹੰਢਾਏ ਚੁੱਕਾ ਇਹ ਕਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤ-ਰਸੀਆ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ, ਸਾਹਿਤਕ ਸਟੇਜਾਂ ‘ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮਾਜ-ਸੁਧਾਰਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਤਨੋ-ਮਨੋ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਜੀ ਲਗਨ, ਮਿਹਨਤ, ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਨੂੰ ਘੜਿਆ ਤੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆ ਹੈ।

ਹਥਲੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਵੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ‘ਤੇ ਨਿਭਾਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ‘ਚ ਚੰਗੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਮੌਲਿਕ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਨ ਲਈ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ‘ਚ ਸੰਗ੍ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੇ ਹਦਾਇਤ ਇਸ ਨੂੰ

ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਬਤ ਮੌਹ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਵੀਕਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਰੁੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਵਾਂ-ਧੀਆਂ, ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਦਾਦੇ-ਦਾਦੀ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਯਾਰਾਂ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬਾ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਵੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ‘ਰੁੱਖ’ ਦੀ ਬਾਵੇਂ ‘ਅੱਖਰ’ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਅੱਖਰ’ ਵਿਚ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਵੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ :-

—ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਮੇਰੇ ਪੁਜਣਯੋਗ ਮੁਰਸ਼ਦ ਵਰਗੇ, ਮੇਰੀ ਭਟਕਦੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਆ ਫੜਦੇ ਨੇ।

...
—ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਘੁੱਕ ਸੁੱਤਾ ‘ਚਾਹਲ’ ਜਗਾ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦੇ ਨੇ। (ਪੰਨਾ 104-05)
ਕਵੀ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਕਾਵਿ-ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਹੀਂ ਗੁਆਚਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੀ

ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਪਰ ਅੰਕਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਇਸ ਦੇ ਸੁਲਗਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਉਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ, ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ, ਡਾ. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਪਾਣੀ ਆਦਿ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਕਾਵਿਕ-ਰੂਹ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਵੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਇਸ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਕਵੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਾਤਮਿਕ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪੱਖ, ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਗੁਣ ਮੀਰੀ ਗੁਣ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮੀਰੀ ਕਵਿਤਾ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰੋਤੇ ਜਾਂ ਪਾਠਕ ਦੇ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਘਰ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤ-ਦਰ-ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਕਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੰਪੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰਜ

ਪੁਸਤਕ ਸਮੀਖਿਆ

ਪਛਾਣਿਆ, ਕਮਾਇਆ ਤੇ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ‘ਇਕਲੌਕਿਕਤਾ’ ਤੇ ‘ਪਾਰਲੌਕਿਕਤਾ’ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਸਮਰੂਪ ਰਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ-ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਜੋ ਮਿਲਾਪ ਵਿਛੋੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿਣਗਾਂ ਸੁਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਫ਼ਿਕਰ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਲਾਰ ਬਿਰਤੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਣਾ ਆਮ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਕਵੀ ਇਸ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਜੋਖਮ ਭਰੀਆਂ ਤਲਖ਼ ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਤਚਣਾਂ ਨੂੰ ਹੰਢਾਅ ਸਕਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੁੰਦਾ। ‘ਚਾਹਲ’ ਪਿਆਰ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਦਾ ਹੈ:-

ਪਿਆਰ ਇਕ ਤਰਫਾ ਕਦੇ ਦੇ ਤਰਫਾ
ਕਦੇ ਕੋਈ ਤਰਫਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ।

...
ਚਾਹਲ ਕਹਿੰਦਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਨਾਢੂ ਖਾਂ ਵੀ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਅੱਗੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਢਹਿ ਜਾਂਦਾ। (ਪੰਨਾ 147)
‘ਚਾਹਲ’ ਦਾ ‘ਪਿਆਰ ਅਨੁਭਵ’ ਇਸ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਵਿਚੋਂ ਥਾਂ-ਪਰ-ਥਾਂ ਝਲਕਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਾਬਦਿਕ (‘ਸੁਲਗਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼’ ਦਾ) ਪ੍ਰਬਲ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚ ਸਰਸਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਹਿੱਸੇ (ਭਾਗ) ਵਿਚ ਭਾਵਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸੰਕਲਪ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਖਦਾ ਹੈ:

ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ
ਉਮਰ ਭਰ ਮੁਰਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ
ਬੋਲੇਤਾ ਭਾਰ ਢੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ
ਆਪਣੀ ਜਨਮ-ਦਾਤੀ ਮਾਂ ਲਈ
ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ। (ਪੰਨਾ 36)
‘ਚਾਹਲ’ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਕਿਰਤੀ, ਕਾਮਿਆਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਵੰਗਾਰ, ਇਕ ਹੋਕਾ ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਬਣ ਕੇ, ਇਸ ਦੇ ਮਾਨਵ-ਹਿਤੈਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਨ ਦਾਤਾ (ਕਿਸਾਨ) ਦਾ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਪ੍ਰਤੀ ਜੂਝਣਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ‘ਤੇ ਬੋਲੇਤਾ ਖਰਚ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਕਵੀ ਵੱਲੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਅਪੀਲਾਂ, ਕਾਵਿ-ਦਲੀਲਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-
“ਤੁਸੀਂ ਮਨਾਇਓ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਿਵਸ
ਅਸੀਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਢੁੰਡਣ ਜਾਵਾਂਗੇ। (ਪੰਨਾ 28)

...
ਕਿਸਾਨ ਅੰਨ ਦਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਕੋਈ, ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਆਵੇ ਚੱਲੇ ਚਾਲੇ ਕੁਚਾਲ ਮੀਆਂ (ਪੰਨਾ 53)
ਇਸ ਕਵੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਖੁਟਤਾ ਨਾ ਬਣੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਉੱਤੇ ਉਣੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਉਕਰੇ ਸਗੋਂ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਕਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਹਰਿਆਵਲ, ਜਗਤ ਹਰਿਆਵਲ ਸਿਰਜਦੀ ਹੈ। ਸਰਲ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ‘ਚ ਕਿੱਤਾ ਵੱਡਾ ਭਾਵ-ਪੂਰਤ, ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ:

ਦੁਨੀਆਂ ਰੱਖੇ ਯਾਦ ਓਏ ਬੰਦਿਆ
ਕਰ ਜਾ ਕੁਝ ਕਮਾਲ ਓਏ ਬੰਦਿਆ।
ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਮਾ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਮਿਲਿਆ
ਰੱਖ ਹੋਸ ਜਨਮ ਸੰਭਾਲ ਓਏ ਬੰਦਿਆ। (ਪੰਨਾ 156)
ਸੋ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੁਲਗਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹਰੇਕ ਕਵਿਤਾ ਪਾਠਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ‘ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੁਕਾਰ’, ‘ਦਿਲਦਾਰ’, ‘ਰੂਹ ਤੇ ਜਿਸਮ’, ‘ਸਰਸਾ ਦੀਏ ਨਦੀਏ’ ‘ਮੈਂ ਮਾਂ ਵੇਖੀ’, ‘ਡਿੱਠੈ ਸਭੈ ਥਾਵਿ’ ਫਰਿਆਦ: ‘ਰੱਬ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ’, ‘ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਰਵੇਸ਼’, ‘ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗ’, ‘ਬਾਲ ਜੁਆਨੀ ਅਰ ਬਿਰਧ ਫੁਨਿ’ ਆਦਿ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਹਿਨ-ਅਧਿਐਨ ਮਨੁੱਖੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਖੂਬ ਟੁੰਬਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ/ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਸਾਰੂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੀ, ਅਡੋਲ-ਸਡੋਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰੇ।

ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ‘ਚਾਹਲ’ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਾਵਿ-ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਖਤਰੀ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ, ਸਰਲ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੇ ਬੇ-ਬਾਕ ਕਾਵਿ-ਸ਼ੈਲੀ ਜ਼ਰੀਏ ਪਾਠਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ/ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ, ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵਰਣਨਯੋਗ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੋਇਆ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਨਵੇਂ ਕਵੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸੇਧ-ਮੂਲਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਕਵੀ ਦੇ ਰਚਨਾਤਮਕ- ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਾ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਇਸ ਵਿਚਲੇ ‘ਸਤਿਅਮ’, ‘ਸ਼ਿਵਅਮ’ ਤੇ ‘ਸੁੰਦਰਮ,’ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ/ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂਰ
ਫੋਨ+91-98142-09732

ਉਘੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਅਧਿਆਪਕ ਰਹੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ‘ਮੇਰੇ ਪੰਨਵਾਦ ਦੇ ਪਾਤਰ’ ਸਿਰਲੇਖ ਤਹਿਤ ਕਿੱਤਗਯ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਵੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ‘ਜੇ ਮੇਰੇ ਮਗਰ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਵਰਗੀ ਮਾਂ-ਰੂਪੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਕੌਰ ਸੌਂਦ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਡੰਡਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਲਿਖਣ-ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਅਭਿੰਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦੇ, ਵੇਖ! ਮਾਸਟਰ ਤੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਨਵੀਆਂ ਛਪ ਰਹੀਆਂ) ਪੁਸਤਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੀਆ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।’ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।’ (ਪੰਨਾ 19)

ਕੁਝ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕਵੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਵੇਸ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਕਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ‘ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦਿ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਬਦ-ਸਿਰਜਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ‘ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਦੈਵੀ ਆਵੇਸ਼, ਸਾਧ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਬੋਲ ਤੇ ਪਿਆਰ ‘ਚ ਮੋਢੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬਚਨ ‘ਮੰਨਦਾ’ ਹੈ। ਇਸ ਕਵੀ ਕੋਲ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਬੋਲ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਪੇਸ਼ ਹਨ:-

ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹੁ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ,
ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹੋਂ ਆਉਂਦੀ ਏ।
ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਏ,
ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਏ। (ਪੰਨਾ 101)

ਕਵੀ ਦਾ ਸਿਰਜਣਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਬਲ ਜਜ਼ਬਾ ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਰਚਨਾ ਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਵੀ ਪਾਠਕਾਂ/ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਬੰਦ ਵਿਚ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ-

“ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ
ਅਹਿਦਨਾਮਾ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਲਿਆ ਏ।
ਜੀਣਾ ਮਰਨਾ ‘ਕੱਠੇ ਰਹਿ ਦੋਹਾਂ ਨੇ
ਅਸਾਂ ਪੱਕਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਏ”। (ਪੰਨਾ 21)

ਕਵੀ ਦਾ ਐਲਾਨੀਆ ਕਾਵਿਕ ਪੈਰਾਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਿਆਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁੰਗਲ ‘ਚੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਹਿੱਤ ਪੱਕੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਦਾ ਕਾਵਿ-ਸੰਰਚਨਾਤਮਿਕ ਬੋਧ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਮਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਵੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਕਥਨੀ ਤੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਤਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੋ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਖੂਬੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਕੋਲ ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਜਿਹਨ ਵਿਚ ਵਸ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਅਚੇਤ ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪਾਂ ‘ਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ-ਨਿਕਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਵਿ-ਸੰਰਚਨਾ ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ.ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਪਾਣੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਸਿਰਜਣਾ ‘ਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੁਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਵੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਮਾਣਿਆ ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਕਵੀ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਹੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਆਉਂਦੀ ਹੋਈ ਤੁਸ਼ੱਵਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹੜ੍ਹ ਨੂੰ ਉਹ ‘ਕੁਦਰਤੀ ਆਵੇਸ਼’ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ’ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ-

‘ਅੱਖਰਾਂ ਦੇਅੱਖਰ , ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦੇ
ਸਾਂਝੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾ, ਮੈਂ ਤਰਲੇ ਲੈ ਰਿਹਾ’

‘ਚਾਹਲ’ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਨੇ

ਇਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਘਾਤਰ ਘੜਦਾ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਉਚਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਵੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਵੇਖੋ:-

ਸੂਰਤ, ਸੀਰਤ ਨਾਲ ਚੱਜ ਆਚਾਰ ਮਿਲ ਜਾਏ
ਕਰਾਮਾਤੀ ਹੁਸਨ ਹਰ ਦਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਏ।
‘ਚਾਹਲ’ ਉਦੋਂ ਗ਼ਜ਼ਲ ਮਟਕ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀ
ਜਦੋਂ ਤੁਕਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਦਾ ਰਚੀਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਏ। (ਪੰਨਾ 138)

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭਨਾਂ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਵੇਸ਼ਕ ਖੂਬੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਕਿਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨ ਕੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਕਵਿਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਬਦ ਰਚਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੈਅ, ਤਾਲ, ਖਿਆਲ, ਜਜ਼ਬਾ, ਕਲਪਨਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇ।’ ਇਹ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਲੱਛਣ ‘ਚਾਹਲ’ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਹਨ। ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਵੀ ਸਮਕਾਲੀਨ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਛੰਦਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਰੰਗ ਦੋਹੇ, ਟੱਪੇ, ਗੀਤ ਤੇ ਵਾਰ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਿਲਪਾਂ ਦੀ ਨਿਭਾਓ ਪ੍ਰਸੰਗਤਾ ਵਿਚ ਉਦੇਮਾਨ ਹੋਇਆ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰੁਬਾਈ ਦੀ ਬਣਤਰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਤੇ ਚੌਥੀ ਤੁਕ ਵਿਚ ਤੁਕਾਂ ਤੋਂ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਣ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੱਪਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਉਥਾਨ, ਪਾਸਾਰ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਚਮਕਾਰੇ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਹੇ ਨੂੰ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ‘ਚ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਗੀਤ ਜਾਂ ਵਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ-ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਸੰਗੀਤਕ ਗੁਣ ਭਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਤੁਕੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਗੁਣ ਪ੍ਰਖਤਾ ਰੂਪ ‘ਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ:- (ੳ) ਇੱਕ ਬੋਲੀ (ਅ) ਇੱਕ ਟੱਪਾ ਤੇ (ੲ) ਇੱਕ ਦੋਹਾ ਪੇਸ਼ ਹੈ —

(ੳ) ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਰੇ ਜਾਗ ਨੇ ਉੱਠੇ
ਹੁਣ ਫੋਕੇ ਲਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ
ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਰੇ ਜਾਗ ਨੇ ਉੱਠੇ (ਪੰਨਾ 132)

(ਅ) ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਭ ‘ਤੇ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ
ਦੁਨੀਆਂ ਦਗ਼ਬਾਜ਼ ਹੋ ਗਈ
ਪੈਰ ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਧਰਿਆ ਕਰੋ। (ਪੰਨਾ 127)
(ੲ) ਰਿਜਕ ਦੇਵੇ ਵਿਚ ਪੱਥਰਾਂ, ਮੇਰਾ ਪਰਵਰਦਗਾਰ।
ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ, ਜਾਣੇ ਸਿਰਜਣਗਾਰ। (ਪੰਨਾ 124)

ਉਪਰੋਕਤ ਹਰ ਕਾਵਿ-ਰੂਪਾਕਾਰ ‘ਚੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਦਾਹਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹਲ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਪਹਾੜੀ ਝਰਨੇ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਾਂਗ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ‘ਚ ਉਤਰ ਕੇ

ਕੋਈ ਕੋਈ ਨਿਭਾਅ/ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਵੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰਜ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਵਿੰਦਰ ‘ਚਾਹਲ’ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉੱਤਮ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਕਵੀ ਦਾ ਇਹ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਵਿਵੇਕ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚਲੇ ਦੁੱਖ-ਕਲੋਸ਼, ਈਰਖ, ਸਾੜਾ, ਨਫ਼ਰਤ ਆਦਿ ਅੰਤਰੀਵੀ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਨਵਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਪਿਆਰ, ਮੁਹੱਬਤ, ਲਗਨ, ਮਿਹਨਤ ਆਦਿ ਖੂਬੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਨਿਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਦਗਾਰਾਂ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਦੀਪਣ ਕਵੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਥਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਗਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਛੋਟੀ ਉਮਰੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਵਿਹੁਣੇ ਹੋ ਜਾਣ ਸਦਕਾ ਕਵੀ ਦਾ ਅਣਸੁਖਾਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ। ਪਿਤਾ, ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸੇਵਾ-ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਬਿਰਤੀ ‘ਚ ਹੋਈ ਪਾਲਣਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਠਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਲੱਖਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਇਹ ਕਵੀ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਕਾਰਜ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੀ ਉਕਤ ਦਰਸਾਈ ਨਿਸ਼ਠਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੇਧ ਤੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਬੰਦਨਾ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਦਾ ਐਸਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਸਮਕਾਲੀ ਕਵੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਣ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਦੇ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਰਦ-ਅਗੰਮਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਾਰੇ-ਵਾਰੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਨਹਿਤ ਹਨ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ:-

(ੳ) ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਲਿਖ ਦੇਈਂ ਰੱਬਾ,
ਮੇਰੇ ਉੱਚੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਨਸੀਬ।
ਹਉਮੈ ਹੰਕਾਰ ਨਾ ਆਵਣ ਨੇੜੇ,
ਮੈਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਰੱਖੀਂ ਗਰੀਬ (172 ਪੰਨਾ)
(ਅ) ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ ਬਾਬਾ ਮੇਰਾ,
ਸਪੂਤ ਏ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਦਾ।
ਹਾਲ-ਏ-ਬਿਆਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ,
ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੇਰੀ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਦਾ। (ਪੰਨਾ 21)
(ੲ) ਸੁਣ ਸਰਸਾ ਦੀਏ ਨਦੀਏ ਨੀ,
ਇਹ ਕੀ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ ਨੀ।
ਵਿਛੋੜ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ,
ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਦਗ਼ਾ ਕਮਾਇਆ ਨੀ। (ਪੰਨਾ 45)
ਕਵੀ ਦੀ ‘ਪਿਆਰ’ ਅਨੁਭਵਕਿਤਾ ਪ੍ਰੋਤ੍ਯੁਕਤ ਹੈ। ਪਿਆਰ ਜਿਹੇ ਸੂਖਮ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਵੀ ਨੇ ਖੂਬ

ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਰਿਪੱਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਿਡਨੀ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਵੁੱਡ

ਸਿਡਨੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਪੂਰਬ ਸਾਗਰ ਤਟ 'ਤੇ ਵੱਸਿਆ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੀ ਹੈ। ਆਬਾਦੀ 55 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਸੰਨ 2022 ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 38 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਨਾਲ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਸਜਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਸਿਡਨੀ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਇਸ ਵਿਚ

ਡਾ. ਸਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 94159-60533

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਵਨ ਆਪਣੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਨਾਲ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਚਾ ਝੁਲਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਮਨ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਉਪਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬੀਬੀਆਂ ਤੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋੜੇ ਘਰ ਹਨ। ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸਕਰੀਨਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਤ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਈਵ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 1970 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੇ

ਜੁੜਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਕੂਲ, ਆਤਮ ਜਿਗਿਆਸਾ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਗਿਆਨ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਆਚਾਰਯ, ਰੋਗੀਆਂ ਲਈ ਸਫ਼ਾਖਾਨਾ, ਭੁੱਖਿਆਂ ਲਈ ਅੰਨਪੂਰਣਾ, ਇਸਤਰੀ ਜਾਤਿ ਦੀ ਪਤਿ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋਹਮਈ ਦੁਰਗਾ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਹੈ। ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਤ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਾ, ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅੜਿੱਕਾ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਰਿਸਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੀਆਂ ਫ੍ਰੀ ਕਲਾਸਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਾਸਾਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ-ਐਤਵਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੀਡੀਓ ਆਦਿਕ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਇੰਚਾਰਜ ਬੀਬੀ ਹਰਕਿਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਸਤਾਰ, ਦੁਮਾਲਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਇਦ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਬਾਕੀ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਲੇਖਕ, ਪੱਥਰ ਆਗੂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੀ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂਕਿ ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਦਰ ਮੁੱਖ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਮ ਸਿੱਖ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸੋਭਨੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੈਸਮੇਟ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਹਰ ਦਿਨ ਲੰਗਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਆਪ ਹੀ ਲੰਗਰ ਤਿਆਰ

ਕਰਨ ਤੇ ਵਰਤਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਰਤਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਲੰਗਰ ਦੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਵੀ ਲੰਗਰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਦੇ ਲਿਆਏ ਫਲ ਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤਦਿਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਹ ਦਾ ਲੰਗਰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਚੋਣਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਹਤ, ਫਿਟਨੈਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਰਨੀਵਲ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਵੈਂਟਸ, ਖੇਡਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਲੀਬਾਲ, ਰੱਸਕਸੀ, ਸੂਟਿੰਗ ਆਦਿਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਗਤ ਅੰਦਰ ਖਾਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ 'ਚ ਹੀ ਹੋਏ ਸਪੋਰਟਸ ਕਾਰਨੀਵਲ

ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਿਨ ਭਰ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵੀ ਹੋਇਆ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਥ ਦੇ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੀਵਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਗੁਰਪੁਰਬ, ਖਾਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਖੱਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਸਹਿਰ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਲੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤਮਈ ਉਚਾਰਨ, ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਚੇਤਨਾ ਜਗਾਉਣਾ, ਇਨਸਾਨੀਅਤ, ਨਿਮਰਤਾ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ 5 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਨਿਕਲੇਗਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਨਾ ਕੋਈ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ, ਸਿਮਰਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੂਰੇ ਪੰਥ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੰਥ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮਰਪਣ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਥਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀ ਤੇ ਬਿਨਾ ਦੇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੰਗਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਸਿਡਨੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਗਲੈਨਵੁੱਡ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਨਾ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤ੍ਨ-ਲਿਖੇ, ਸੁਝਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

‘ਨਰਕਾਂ ਦੀ ਨਵਾਬੀ’

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕਵੀ ਜੌਹਨ ਮਿਲਟਨ (1608-1674) ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ‘ਦਿ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਲੋਸਟ’ (ਗੁਆਚਾ ਸਵਰਗ) ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਅਭੁੱਲ ਪਾਤਰ ‘ਸੇਟਨ’ (ਸ਼ੈਤਾਨ), ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਰ-ਮੇਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਰੱਬ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਦੁਆਰਾ ਨਰਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰ ਲੰਮਾ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੁਜ਼ੇਲੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਤਰਾਂ ਕੁਟੇਸ਼ਨਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਖੋ- ‘ਸਵਰਗ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨਾਲੋਂ ਨਰਕ ਵਿਚ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ’!

ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਖੇਡ ਮਨੋਅਵਸਥਾ ਦੀ ਹੈ- ‘ਮਨ ਆਪਣਾ ਮਾਲਿਕ ਆਪ ਹੈ, ਇਹ ਨਰਕ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਤੇ ਸੁਰਗ ਨੂੰ ਨਰਕ ਬਣਾ ਸਕਦੇ’!

ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦਾ ਹੈ- ‘ਜਾਗੋ, ਉਠੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਦਾ ਲਈ ਢੱਠੇ ਰਹੋ’!

ਮਿਲਟਨ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਉਪਰ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਚੁੱਕ ਵਿਚ ਆਏ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ (ਐਡਮ) ਅਤੇ ਔਰਤ (ਈਵ/ਹਵਾ) ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਦੇ ਬਹਿਸ਼ਤੀ ਬਾਗ

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ
ਫੋਨ: +91 98766-55055

(ਗਾਰਡਨ ਆਫ਼ ਈਡਨ) ‘ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਧਕੇਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੁੱਥੇ ‘ਚ ਝੌਂਕ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਰਦੂ ਦਾ ਨਾਮੀ-ਕਰਾਮੀ ਸ਼ਾਇਰ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗਾਲਿਬ (1797-1869) ਬੰਦੇ ਦੀ ਬੇ-ਬਹਿਸ਼ਤੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲਿਖਦੇ-

‘ਨਿਕਲਨਾ *ਖੁਲਦ ਸੇ ਆਦਮ ਕਾ ਸੁਨਤੇ ਆਏ ਹੈਂ ਲੇਕਿਨ

ਬਤੇ ਬੇ-ਆਬਰੂ ਹੋ ਕਰ ਤੇਰੇ ਕੂਚੇ ਸੇ ਹਮ ਨਿਕਲੇ’। (*ਸੁਰਗ)

ਇਕ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਡਾ. ਇਕਬਾਲ (1877-1938) ਤਾਂ ਡਟ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ-

‘ਪਹਿਲੇ ਹੁਕਮ-ਏ-ਰੁਖਸਤ ਕਿਉਂ ਦੀਆ ਬਾ ਜੰਨਤ ਸੇ ਕਾਰ-ਏ-ਜਹਾਂ ਦਰਾਜ਼ ਹੈ ਅਬ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ’।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਰਗ-ਨਰਕ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ

ਟੁਕਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ-

- ‘ਸੁਰਗ ਬਾਸੁ ਨ ਬਾਛੀਐ ਡਰੀਐ ਨ ਨਰਕਿ ਨਿਵਾਸੁ’ ॥ (ਅੰਗ-337)

- ‘ਨੰਗਾ ਦੋਜਕਿ ਚਾਲਿਆ ਤਾ ਦਿਸੈ ਖਰਾ ਡਰਾਵਣਾ’ ॥ (ਅੰਗ-471)

- ‘ਕਵਨੁ ਨਰਕੁ ਕਿਆ ਸੁਰਗੁ ਬਿਚਾਰਾ ਸੰਤਨ ਦੇਉ ਰਾਦੇ’ ॥ (ਅੰਗ-969)

ਸੁਰਗ-ਨਰਕ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਮੁਹਾਵਰੇ/ਅਖਾਣ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਓ- ‘ਆਪ ਨਾ ਮਰੀਏ ਸੁਰਗ ਨਾ ਜਾਈਏ, ਹਿਰਖ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਬੰਦਾ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਹਿਰਖ ਦੀ ਮਾਰੀ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਚਲੀ ਗਈ, ਨਰਕ ਭੋਗਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਹੰਨਮ ਬਣਨਾ, ਜੰਨਤ ਵਰਗੀ ਮਾਂ-ਭੋਇ, ‘ਰਣ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਜਿਤਿਆ ਜਾਏਗਾ/ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਰਗ ਦਾ ਦਵਾਰ ਫਿਰ ਆਏਗਾ’ (ਚੰ.ਵਾ.) ਆਦਿ।

ਖੈਰ, ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਪਰਤਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼ੈਤਾਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਖੁਰਾਫਾਤੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਫੁਰਨਾ ਫੁਰਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਨਰਕ ਦੀ ਨਵਾਬੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ‘ਭਲੇ-ਲੋਕਾਂ’ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਤਾਂ ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ‘ਭੱਦਰ-ਪੁਰਸ਼ਾਂ’ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ‘ਅਹੁਦੇ’ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਫਟਕਣ ਦਿਤਾ, ਸੁਰਗ ‘ਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਖੰਘਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਸੰਸਥਾ/ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਟੰਗ ਅੜਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਮੁਹਤਬਰੀ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਇਹ ਭਲੇ ਲੋਕ!

ਸੋ, ਆਪਾਂ ਨਰਕ ਦੀ ਨਵਾਬੀ ਲੈਣ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਕੀਤਾ। ਚੌਧਰ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਚੌਧਰ ਹੁੰਦੀ ਐ, ਕੀ ਨਰਕ ਤੇ ਕੀ ਸਵਰਗ। ਚੌਧਰ ਲਈ ਜੁਗਾਤ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦੈ, ਕੀ ਇਥੇ ਤੇ ਕੀ ਉਥੇ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਸਾਥੋਂ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀਂ ਵਧੇਰੇ ਤਗੜੇ ਜੁਗਾਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ‘ਕੁਰਸੀ’ ਦੇ ‘ਕ’ ਤੋਂ ਵੀ ਐਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਖਿਆ ਜਿੰਦਾਂ ਗੋਕਾ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਨਰਕ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੜੇ/ਗਰੁੱਪ ਹਨ। ਮਾਫੀਆ ਵੀ ਹੈ, ‘ਮਸਲ’ ਅਤੇ ‘ਮਨੀ ਪਾਵਰ’ ਵੀ ਹਨ (ਬਾਹੁਬਲ ਅਤੇ ਪੈਸਾ-ਸ਼ਕਤੀ)! ਰਾਜਭਾਗ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਚਲਦੀ ਮਾਫੀਆ ਦੀ ਹੀ ਹੈ! ਇਸ ‘ਮ’ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੇ ‘ਮ’ ਆਪ ਹੀ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਵਾਸ ਦੌਰਾਨ ਚੌਖਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 3 ‘ਐਮਾਂ’ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਹੀ ਢੰਗ ਹਨ-ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਪੈ ਜਾਵੇ। ਗਲੇ ਪੈਣ ਜੋਗੇ ਤਾਂ

ਅਸੀਂ ਹਾਂ/ਸੀ ਨਹੀਂ, ਸੋ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਝੀ ਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਗਲੇ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇ।

ਸਮਝੋਤਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮਾਫੀਆ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨੰਤਰ ਰਾਜ ਚਲਾਈ ਚਲੇ ਪਰ ਸਡੀ ‘ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਨਵਾਬ’ ਦੀ ਗੱਦੀ ਲਈ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਾ ਬਣੇ। ਮਾਫੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਗੈਰਸਟਰ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਹਨ, ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵੀ

ਅਟੀ-ਸਟੀ ਕਰ ਲਈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮਾਫੀਆ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਥੇ ਇਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕੰਮ ‘ਚ ਘੜਮ ਧਾਉਣਾ ਹੈ! ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਰ ਰਾਜ-ਭਾਗ ਮਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ- ਅਖੇ ਆਟਾ ਗੁੰਨਦਿਆਂ ਹਿਲਦੀ ਕਿਉਂ ਐ? ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਇਸ ਤਾਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਉਤਰ ਕਾਟੋ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਂ’ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਤੀਕ ਮੈਂ ‘ਕਾਟੋ-ਕਲੇਛ’ ਕਰਾਂ!

ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ, ਸੋ ਇਥੇ ਵੀ ਖੂਬ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ!

ਨਰਕ ਵਿਚ ਭੂਤ, ਪ੍ਰੇਤ, ਚੁੜੇਲਾਂ, ਭੂਤਨੀਆਂ, ਜਿੰਨ, ਡੈਣਾਂ, ਜਿੰਨਣੀਆਂ ਇਤਿਆਦਿਕ ਦੀ ਐਨੀ ਭਰਮਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਵਿਅੰਗ

ਜਿੰਨੀ ਛੱਪੜਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਦਰਿਆਵਾਂ ‘ਚ ਡੱਡੂਆਂ, ਮੱਛੀਆਂ, ਮਗਰਮੱਛਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਜੀਵਾਂ ਦੀ। ‘ਕੁੰਭੀ ਨਰਕ’ ਦੀ ‘ਟੇਰਿਟਰੀ’ (ਰਾਜ ਖੇਤਰ/ਸਲਤਨਤ) ਤਾਂ ਘਾਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਚਿਆਂ ਨੇ ਮੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਤਾਂ ਬਸ ਹਰ ਵੇਲੇ ‘ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ-ਮੁਰਦਾਬਾਦ’ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਰੈਲੀਆਂ, ਭਾਸ਼ਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਵਾਧੂ! ਅਸੀਂ ਧਰਤ-ਵਾਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਘਾਗਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੇ (ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਫਟਕਣ ਦਿਤਾ) ਤੇ ਹੁਣ ਨਰਕ-ਵਾਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੋਂ ਹੀ ਸਲਾਮ ਕਰਤੀ (ਹੋਰ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਸੀ?)।

ਨਰਕਸਤਾਨ ਦਾ ਕੁਝ ‘ਖਿੱਤਾ’ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ 3 ਐਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਬਖਸ਼’ ਦਿਤਾ (ਉੱਝ ਵੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ)। ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਾਥੂ ਖਾਂ ਅਸੀਂ ਬਣ ਬੈਠੇ!

ਜਿਵੇਂ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਬਰਾਂਡ ‘ਤੇ ‘ਟੈਗਲਾਈਨਾਂ’ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ‘ਗੱਦੀ’ ਦੀ ਖਿੱਚ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਟੈਗਲਾਈਨ ਬਣਾ ਲਈ- ‘ਨਰਕ ਨਿਵਾਸੀ, ਬੰਦ ਖਲਾਸੀ’!

ਸਾਨੂੰ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਰਕ-ਨਿਵਾਸੀ ਭੂਤ-ਚੁੜੇਲਾਂ ਦੀ ਓਨੀ ਹੀ ਟੋਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਸਦੇ ‘ਲੰਬੜਦਾਰਾਂ’ ਦੀ। ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਲੰਬੜਦਾਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਕਾਰਿਤ ਰੈਵਿਨਿਊ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਉਗਰਾਹੁਣ ਲਈ ਥਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ/ਡੰਡਾਗਰਦੀ ਨਾਲ ‘ਬੰਦੇ’ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ‘ਸੈਟਿੰਗ’ ਕਰ ਲਈ! ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਤੇ ਕੁਝ ‘ਹੋਰ ਚਿਆਇਤਾਂ’ ਦੇ ਕੇ।

ਚੁੜੇਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ‘ਚੰਬੜਨ’ ਤੋਂ ਪਰਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਕਈ ਪਾਪੜ ਵੇਲਣੇ ਪਏ! ਚਾਂਬਲੀਆਂ ਚੁੜੇਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲਗਭਗ ਭੂਤਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਹੁਲਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਬਸ ‘ਜੈਡਰ’ ਦੇ ਫਰਕ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਕੁ ਫਰਕ ਨਾਲ। ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਚੁੜੇਲਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਡਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਕਿਧਰੇ ਧਰਤੀ ਵਾਲੀ ਵਧੀਕੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਸਾਥੋਂ ਨਾ ਲੈ ਲੈਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਰਧ-ਅੰਗ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੇਮ-ਰੋਗ ਦੀ ਮਾਰੀ ਇਕ ਚੁੜੇਲ ਇਹ ਦੱਸਣ ‘ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਚੰਬੜ ਈ ਚਲੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ‘ਇਛਕ ਜਿੰਨਾ’ ਦੀ ਹੱਡੀ ਰਚਿਆ ਵਾਲੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ‘ਚੋਂ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਜੁੜੀ ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਜੁਗਾਤ ਬਥੇਰੇ ਤੇ ਬਥੇਰੀਆਂ ਲਈ ਕੀਤੇ। ਆਦਤ ਤੋਂ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

ਟਾਈਗਰ ਵੁਡਜ਼ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਨਾਂ ਐਲਡ੍ਰਿਕ ਟੋਟ ਵੁਡਜ਼ ਸੀ। 'ਟਾਈਗਰ' ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਕ ਨੇਮ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਹ ਕੇਵਲ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲਫ਼ ਦੀ ਛਤੀ ਫੜੀ। ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਡ ਵਿਖਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲਫ਼ ਦਾ ਮਹਾਨਤਮ ਖਿਡਾਰੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਅਦਭੁੱਤ ਹਨ। ਗੋਲਫ਼ ਦੀ ਖੇਡ 'ਚ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਗਲੋਬਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਉਥੇ ਨਾਵਾਂ ਵੀ ਏਨਾ ਕਮਾਇਆ ਕਿ ਉਹਦੀ ਆਮਦਨ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ! 2025 ਤਕ ਉਹ 1.3 ਬਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਲਰ ਕਮਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ 1 ਅਰਬ 30 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ! ਜਿਵੇਂ 100 ਕਰੋੜ ਦੇ ਜੋੜ ਨਾਲ 1 ਅਰਬ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਵੇਂ 1000 ਮਿਲੀਅਨ ਦੇ ਜੋੜ ਨਾਲ 1 ਬਿਲੀਅਨ ਬਣਦੇ। ਇਉਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਇਕ ਬਿਲੀਅਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਅਰਬ ਹੈ। ਆਪੇ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਲਓ ਕਿ ਟਾਈਗਰ ਵੁਡਜ਼ ਦੀ 1.3 ਬਿਲੀਅਨ ਦੀ ਖੇਡ ਕਮਾਈ ਕਿੰਨੇ ਡਾਲਰਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਈਆਂ ਦੀ ਹੋਈ?

ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡ ਦਾ ਜਨਮ 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਲਾਰਡਾਂ ਦੀ ਟਾਈਮ ਪਾਸ ਖੇਡ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਇਹ ਖੇਡ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਹ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅੰਗ ਬਣੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਇਹਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ। ਮਾਸਟਰਜ਼ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਣ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ।

ਇਸ ਖੇਡ 'ਚ ਤੇਜ਼ ਦੌੜਨਾ, ਘੁਲਣਾ, ਟੱਪਣਾ, ਭਾਰ ਚੁੱਕਣਾ ਜਾਂ ਸਾਹੇ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਬਜ਼ ਦੀ ਗਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿੰਟ ਸੌ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਟੱਪਦੀ। ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਜੀਹਨੂੰ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਣ ਦਾ ਭੁੱਲ ਪੈ ਜਾਵੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਕੀਤਿਆਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਉਹਦਾ ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਗੋਲਫ਼ ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਚਹਿਲ ਕਦਮੀਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਬੀਤਦਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਨਾਮਵਰ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 'ਫਲਾਈੰਗ ਸਿੱਖ' ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਖੇਡਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤਰ ਜੀਵ ਮਿਲਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਲਫ਼ ਦੀ ਖੇਡ ਅਪਨਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਗੋਲਫ਼ ਦੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ 'ਚ ਕਾਫੀ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਟਾਈਗਰ ਵੁਡਜ਼ ਦਾ ਪਿਓ ਅਰਲ ਵੁਡਜ਼ ਵੀ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਕੋਚਿੰਗ ਨਾਲ ਟਾਈਗਰ ਵੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ।

ਟਾਈਗਰ ਦਾ ਜਨਮ 30 ਦਸੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਸਾਈਪਰਸ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਇਕ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਗੋਲਫ਼ਰ ਅਰਲ ਵੁਡਜ਼ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਰਲ ਵੁਡਜ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੜਿਆ ਰਿਟਾਇਰਡ ਫੌਜੀ ਸੀ। ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਮਾਂ ਕੁਲਟੀਡਾ 'ਟੀਡਾ' ਵੁਡਜ਼ ਬਾਈਲੈਂਡ ਵੱਲ ਦੀ ਬੇਧੀ ਸੀ। ਟਾਈਗਰ ਵੁਡਜ਼ 'ਤੇ ਪਏ ਨਸਲੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ, ਏਸ਼ਿਆਈ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਟਾਈਗਰ ਦਾ ਰੰਗ ਰੂਪ ਗੋਰੇ/ਕਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਿਲਗੋਭਾ ਹੈ। ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਕਿਸੇ ਇਕੋ ਨਸਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਟਾਈਗਰ ਉਹਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੀ ਲੱਗਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਨਸਲਾਂ ਦੇ

ਗੋਲਫ਼ ਦਾ ਗਲੋਬਲ ਸਟਾਰ ਟਾਈਗਰ ਵੁਡਜ਼

ਮਿਲਗੋਭੇ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੈ। ਖੋਜ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਲਗੋਭਾ ਨਸਲਾਂ ਭਾਵੇਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਜੜੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਦੀਆਂ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ੈਰ ਇਹ ਡਾਕਟਰੀ ਖੋਜ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਟਾਈਗਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਬਾਪ ਅਰਲ ਵੁਡਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹਿਆ

ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਔਰਤ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਅਰਲ ਦੇ ਦੋ ਲੜਕੇ ਤੇ ਇਕ ਲੜਕੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਰਲ ਆਪ ਅਫਰੀਕਨ-ਅਮਰੀਕਨ ਜੋੜੇ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸੀ ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਨੇਟਿਵ ਅਮਰੀਕਨ ਸਨ। ਅਰਲ ਵੁਡਜ਼, ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਕੁਲਟੀਡਾ ਨੂੰ 1968 ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਡਿਊਟੀ ਟੂਰ ਉਤੇ ਬਾਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਈ, ਚੀਨੀ ਤੇ ਡੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਨਸਲ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। 2002 ਵਿਚ ਈਐੱਸਪੀਐੱਨ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਨਸਲ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਬਾਈ, ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਚੀਨੀ, ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਕਾਕੇਸ਼ੀਅਨ, ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਅਫਰੀਕਨ-ਅਮਰੀਕਨ ਤੇ ਅੱਠਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਨੇਟਿਵ ਅਮਰੀਕਨ ਹੈ। ਇੰਜ ਟਾਈਗਰ 'ਕੈਬਲੀਨੇਸ਼ੀਅਨ' ਭਾਵ ਕਾਕੇਸ਼ੀਅਨ, ਕਾਲਾ, ਅਮਰੀਕਨ ਇੰਡੀਅਨ ਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਹੈ।

ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਨਾਂ ਕੁਲਟੀਡਾ 'ਟੀਡਾ' ਸੀ ਜੋ ਵਿਆਹ ਉਪਰੰਤ ਵੁਡਜ਼ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਇਕੋ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿੱਕ ਨੇਮ 'ਟਾਈਗਰ' ਪੱਕਿਆ ਤੇ ਉਹ ਗੋਲਫ਼ ਦਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ। ਟਾਈਗਰ ਦੇ ਦੋ ਪਤਰੇਏ ਭਰਾ ਤੇ ਇਕ ਭੈਣ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਉਲਾਦ ਹਨ। ਟਾਈਗਰ ਦੇ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਐਲਡ੍ਰਿਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ 'ਈ' ਉਹਦੇ ਪਿਓ ਦੇ ਨਾਂ ਅਰਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਹੈ ਜਦਕਿ ਐਲਡ੍ਰਿਕ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ 'ਕੇ' ਕੁਲਟੀਡਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਹੈ। ਵਿਚਕਾਰਲਾ 'ਟੋਟ' ਬਾਈ ਨਾਮ ਹੈ।

ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਂ 'ਟਾਈਗਰ' ਦਰਅਸਲ ਅਰਲ ਦੇ ਵੀਅਤਨਾਮੀਏ ਦੋਸਤ ਕਰਨਲ ਵੁਆਂਗ ਡੈਂਗ ਫੋਂਗ ਦੇ ਨਿੱਕ ਨੇਮ 'ਟਾਈਗਰ' ਦੀ ਰੀਸ ਨਾਲ ਟਾਈਗਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਾਈਗਰ ਦੇ ਪਿਤਾ

ਅਰਲ ਵੁਡਜ਼ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ 3 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕੁਲਟੀਡਾ ਵੁਡਜ਼ ਦੀ ਮੌਤ 4 ਫਰਵਰੀ 2025 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਟਾਈਗਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਟਾਈਗਰ ਦਾ ਬਚਪਨ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਔਰਿੰਜ ਕਾਉਂਟੀ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ। ਉਹ ਮਸੀਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਹਦੇ ਹੱਥ

ਛਤੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਤਾ ਖੁਦ ਗੋਲਫ਼ਰ ਸੀ ਜੋ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦੇ ਲੋਂਗ ਵੀਕ 'ਤੇ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। 1978 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਟਾਈਗਰ 3 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਟੀਵੀ ਸ਼ੋਅ 'ਤੇ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਦਾ ਵਿਖਾਇਆ। 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹ 'ਗੋਲਫ਼ ਡਾਈਜੈਸਟ' ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। 7 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਗੋਲਫ਼ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਤੇ 9-10 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਲਡ ਗੋਲਫ਼ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣ ਗਿਆ!

ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਟਾਈਗਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗੋਲਫ਼ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪਾਠ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਏ। ਉਹ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲਫ਼ ਸਮਰੱਥ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਟਿਕਾਊ ਮਨ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਖੇਡ ਬਾਰੇ ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਖੇ ਟਾਈਗਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਗੋਲਫ਼ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੋਲਫ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ 'ਬ੍ਰਾਂਡ' ਇਕ 'ਵਿਰਾਸਤ' ਤੇ ਇਕ 'ਪ੍ਰੇਰਨਾ' ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਗੋਲਫ਼ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਸੰਦੀਦਾ ਬਣਾਇਆ ਬਲਕਿ ਖੇਡ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਪੁਚਾਇਆ। ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਡਰਾਈਵ, ਸਟੀਕ ਪੁੱਟਿੰਗ, ਧੀਰਜ ਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹੁੰਚ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬਖਸ਼ੀ।

ਟਾਈਗਰ ਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਵੈਸਟਰਨ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਐਨਾਹਾਈਮ ਤੋਂ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਜਮਾਤਾਂ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੋਲਫ਼ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀਆਂ

ਜਿੱਤਾਂ ਵੀ ਜਿੱਤਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਯੂਐੱਸਏ ਜੂਨੀਅਰ ਐਮੇਚਿਓਰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 1991, 92, 93 ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿੱਤੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਯੂਐੱਸ ਐਮੇਚਿਓਰ ਗੋਲਫ਼ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਐਮੇਚਿਓਰ ਕੈਰੀਅਰ ਨੇ ਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਰਸਾਅ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਗੋਲਫ਼ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਬਣੇਗਾ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਥੇ 1996 ਵਿਚ ਐੱਨਸੀਏਏ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗੋਲਫ਼ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਿੱਤੀ।

ਅਗਸਤ 1996 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਗੋਲਫ਼ ਵਿਚ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਟਾਈਗਰ ਨਾਲ ਨਾਈਕ ਤੇ ਟਾਈਟਲਿਸਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਐਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ। 21ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਹਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਟੋਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। 1997 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਐਂਗੁਸਤਾ 'ਚ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਮਹਾਨ ਖਿਤਾਬ ਮੇਜਰ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਉਦੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦਾ ਗੋਲਫ਼ਰ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਜਿੱਤ ਵੀ 12 ਸਟ੍ਰੋਕਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਵਾਲੀ ਰਿਕਾਰਡ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਚੱਲ ਸੋ ਚੱਲ ਹੋ ਗਈ। 1997 ਤੋਂ 2008 ਤਕ ਟਾਈਗਰ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦੌਰ ਰਿਹਾ।

ਉਸ ਨੇ 14 ਮੇਜਰ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤੇ ਤੇ 81 ਪੀਜੀਏ ਟੂਰ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। 2000 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 6 ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਯੂ.ਐੱਸ. ਓਪਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਨੇ 15 ਸਟ੍ਰੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤਿਆ ਜੋ ਗੋਲਫ਼ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2000-2001 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 4 ਮੇਜਰ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕਮਾਲਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੰਜ ਉਸ ਨੇ ਟਾਈਗਰ ਸਲੈਮ ਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜਿਆ। 25-26 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਮਹਾਨ ਖਿਡਾਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ।

2001 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹੇਠ ਰਿਹਾ ਕਿਤੇ ਹਾਰ ਨਾ ਜਾਵੇ! ਆਖ਼ਰ ਦਬਾਅ ਏਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਟਾਈਗਰ ਵੁਡਜ਼ ਵੀ ਬਚ ਨਾ ਸਕਿਆ। 2008 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਡੇ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਯੂ.ਐੱਸ. ਓਪਨ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ 2008 ਪੀਤਤ ਗੋਡੇ ਨਾਲ ਖੇਡ ਕੇ ਜਿੱਤਿਆ। ਪਰ ਜਿੱਤਣ ਸਾਰ ਗੋਡੇ ਦੀ ਸਰਜਰੀ ਕਰਾਉਣੀ ਪਈ। ਤਦ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 33 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 2010 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚੂਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੀੜ ਲੈ ਬੈਠੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਰਜਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸੱਟਾਂ, ਫੋਟਾਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਉਸ ਦੇ ਖੇਡ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਚੂਲ੍ਹੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੰਭੇ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। 2015-17 ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਹੋਰ ਗੋਲਫ਼ ਖੇਡਣ ਦੇ ਦਿਨ ਪੁੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪਰ ਟਾਈਗਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਟਾਂ/ਚੋਟਾਂ ਖਾ ਕੇ ਵੀ ਮੁੜ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਵਾਪਸੀ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਢੇਰੀ ਢਾਹੁਣ ਜਾਂ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਖਿਡਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ 'ਜਬ ਆਵ ਕੀ ਅਊਧ ਨਿਧਾਨ ਬਨੈ ਅਤ ਹੀ ਰਣ ਮੈ ਤਬ ਜੂਝ ਮਰੇ' ਵਾਲਾ ਸੀ। 2019 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ

ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ
ਮਹਾਨ
ਖਿਡਾਰੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 647-785-1661

ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਮਾਸਟਰਜ਼ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ (ਐਂਗੁਸਤਾ) ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਉਹਦਾ 15ਵਾਂ ਮਹਾਨ (ਮੇਜਰ) ਖਿਤਾਬ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਇਆ ਕਿ 'ਟਾਈਗਰ' ਖਿਡਾਰੀ ਦਾ ਹੀ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਿੰਮਤ, ਹੌਸਲੇ ਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ।

2021 ਵਿਚ ਟਾਈਗਰ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਕਦੇ ਗੋਲਫ਼ ਨਹੀਂ ਖੇਡ ਸਕੇਗਾ। ਪਰ ਉਹ ਰਾਖ 'ਚੋਂ ਉੱਗਣ ਵਾਂਗ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਖੇਡ ਸਫਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਨਾਮੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ, ਉਹਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੇਡ ਕੈਰੀਅਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਵੀ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਚਰਚਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹਦਾ ਖਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੀ। ਉਹਦਾ ਵਿਆਹ ਗੋਰੀ ਨਸਲ ਦੀ ਐਲਨ ਨਾਰਡਗਰਨ ਨਾਲ 2004 ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 2010 ਤਕ ਨਿਭ ਸਕਿਆ ਤੇ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵੁਡਜ਼ ਜੋੜੇ ਦੇ ਇਕ ਧੀ ਤੇ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

2009 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸਕੈਂਡਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਛਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਤੇ ਵਿਆਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। 2013 ਤੋਂ 2015 ਤਕ ਲਿੰਡਸੇ ਵੇਨ ਉਹਦੀ ਪਾਰਟਨਰ ਪਤਨੀ ਬਣੀ ਰਹੀ। 2024 ਤੋਂ ਵਿਨੇਸ਼ਾ ਟਰੰਪ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ ਵੱਡੀ ਨੂੰਹ ਤੇ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਜੂਨੀਅਰ ਦੀ ਤਲਾਕਸੂਦਾ ਪਤਨੀ ਸੀ, ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਾਰਟਨਰ ਹੈ। ਟਾਈਗਰ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਨੇਸ਼ਾ ਟਰੰਪ ਦੇ ਪੰਜ ਬੱਚੇ। ਟਾਈਗਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਜੁਪੀਟਰ ਆਈਲੈਂਡ, ਫਲੋਰੀਡਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ 1 ਇੰਚ ਹੈ ਤੇ ਵਜ਼ਨ 84 ਕਿਲੋ। ਉਹਦੀ ਪਾਰਟਨਰ ਵਿਨੇਸ਼ਾ ਜੋ 18 ਦਸੰਬਰ 1977 ਨੂੰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਜੰਮੀ ਸੀ ਪੰਜ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਟਾਈਗਰ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਨੇਸ਼ਾ 1998 ਤੋਂ 2001 ਤਕ ਖ਼ਾਲਿਦ ਬਿਨ ਬੰਦਰ ਅਲ ਸੋਦ ਸ਼ੇਖ਼ ਨਾਲ ਪਾਰਟਨਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਫਿਰ 2005 ਵਿਚ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਜੂਨੀਅਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ, ਪੰਜ ਬੱਚੇ ਜੰਮ ਕੇ, 2018 ਵਿਚ ਪਤੀ ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਪਿੱਛੋਂ 2024 ਤੋਂ ਟਾਈਗਰ ਨਾਲ 'ਸਪਾਉਜ਼' ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, 'ਪਾਰਟਨਰ' ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ 'ਪ੍ਰਾਪਰਟੀਆਂ' ਦੇ ਝਗੜੇ ਝੇੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੇ ਰਹਿਣ!

ਟਾਈਗਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੂਰਪੀਅਨ ਟੂਰ ਦੀਆਂ 41, ਜਾਪਾਨ ਗੋਲਫ਼ ਟੂਰ ਦੀਆਂ 3, ਏਸ਼ੀਆ ਪੀਜੀਏ ਟੂਰ ਦੀਆਂ 2, ਪੀਜੀਏ ਟੂਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ 3, ਸ਼ੌਕੀਆ 21 ਤੇ ਹੋਰ 17 ਵੱਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। 15 ਮੇਜਰ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਵਾਰਡ ਮਿਲੇ ਹਨ ਉਥੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਗੋਲਫ਼ ਦੇ ਹਾਲ ਆਫ਼ ਫੇਮ ਵਿਚ ਦੇਰ ਤਕ ਚਮਕਦਾ ਰਹੇਗਾ।

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਮਜਬੂਰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਸਵਰਗਵਾਸੀ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ (1936-1973) ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਛਡ ਬੈਠੇ-

‘ਕੀ ਪੁਛਦਿਉ ਹਾਲ ਫਕੀਰਾਂ ਦਾ/ਸਾਡਾ ਨਦੀਉਂ ਵਿਛੜੇ ਨੀਰਾਂ ਦਾ/...ਸਾਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਤਨ ਲੱਭ ਗਿਆ/ਪਰ ਇਕ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਨਾ ਮਿਲਿਆ/ਕਿਆ ਲਿਖਿਆ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਰ ਸੀ/ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ’।

ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵੀ ਲੌਰਡ ਬਾਇਰਨ (1788-1824) ਦੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵੀ ਕੋਟ ਕਰ ਮਾਰੀਆਂ-

‘ਨਾ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ’।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ‘ਚੁੜੇਲ ਡਾਰਲਿੰਗ’ ਦੇ ਤਲਿਸਮੀ ਹੁਸਨ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਵੀ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਮਾਰੀ-

‘ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਸ਼ਬਾਬ ਲੈ ਬੈਠਾ/ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਗੁਲਾਬ ਲੈ ਬੈਠਾ’

ਦਿਲ ਦਾ ਡਰ ਸੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਲੈ ਬੈਠੇ/ਲੈ ਹੀ ਬੈਠਾ ਜਨਾਬ ਲੈ ਬੈਠਾ’।

ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਮੁਹੱਬਤ-ਮਾਰੀ ਚੁੜੇਲ ਤਾਂ ਅੱਖ-ਮਟੱਕਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ! ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ-ਤਾਜ਼ਾ ‘ਦਿਲ/ਕਾਲਜੇ’ ਦਾ ਮਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦਾਅਵਤ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ‘ਦਿਲ/ਕਾਲਜਾ’ ਹੈ ਜਿਸ

ਨੇ ਤੇਰੇ ਸੀਨੇ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬਦਲਾਖੋਰੀ 'ਚ ਚਟਖਾਰੇ ਮਾਰ-ਮਾਰ ‘ਫੀਸਟ’ ਦੇ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਐਨੀ ਮਸਤ ਹੋਈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਹੀ ਗਈ! ਹੋਵੇ ਨਾ ਚੁੜੇਲ ਜਿਹੀ!

ਅਸੀਂ ਜਦ ਜੀਉਂਦੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਸੁਰਗ 'ਚ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਹੂਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ- ‘ਉਮੀਦ-ਏ-ਹੂਰ ਨੇ ਸਭ ਕੁਛ ਸਿਖਾ ਰਖਾ ਹੈ *ਵਾਇਜ਼ ਕੋ,

ਯੇ ਹਜ਼ਰਤ ਦੇਖਨੇ ਮੇਂ ਸੀਧੇ-ਸਾਦੇ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਹੈ’।

(*ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਮੌਲਵੀ)

ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੰਨਤ 'ਚ ਹੂਰਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ

ਆਪਣੇ ਦੋਜ਼ਖ ਦੀਆਂ ਡੈਂਟਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਅ ਹੈ। ਜਹੰਨਮ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨਣੀਆਂ-ਭੂਤਨੀਆਂ ਭਲਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਾਂ-ਧੀ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹਨ! ਅਸੀਂ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਰਕਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ‘ਮਿਸ ਯੂਨੀਵਰਸ’ ਤੇ ‘ਮਿਸ ਵਰਲਡ’ ਵਰਗੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ! ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ‘ਮਿਸ ਜਹੰਨਮ’ ਅਤੇ ‘ਮਿਸ ਦੋਜ਼ਖ’ ਰਖਿਆ।

ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਨਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਕਤਾਹਿਓਂ 'ਚ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਤਲੇ ਚਿਕਨ ਪਕੌੜੇ, ਚਿਕਨ/ਮਟਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸੁਆਦਲੀਆਂ ‘ਆਈਟਮਾਂ’ ਪਰੋਸੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹਾਂ ਸੱਚ, ਸਾਡੇ ਮੁਰਗ-ਮੁਸੱਲਮ ਵਾਲੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ‘ਨਰਕਵਾਸੀ’ ਘੋਰ-ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਮਾਸ ਹੀ

ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਨਾ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕੁੱਕੜਾਂ, ਬੱਕਰਿਆਂ ਦਾ! ਲੁੱਜਤੀ ਵੈਸ਼ਨੋ ਖਾਣੇ ‘ਸੁਰਗਵਾਸੀਆਂ’ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।

ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਗਾਲਿਬ ਨੇ ਸੁਰਗ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ‘ਹਮ ਕੋ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ਜੰਨਤ ਕੀ ਹਕੀਕਤ ਲੇਕਿਨ ਦਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਖਨੇ ਕੋ ‘ਗਾਲਿਬ’ ਯੇ ਖਯਾਲ ਅਛਾ ਹੈ’!

ਡਾ. ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸੁਰਗ-ਨਰਕ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਹੀ ਕਰ ਦਿਤੇ-

‘ਅਮਲ ਸੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਨਤੀ ਹੈ ਜੰਨਤ ਭੀ ਜਹੰਨਮ ਭੀ ਯੇ ਖਾਕੀ ਅਪਨੀ ਫਿਤਰਤ ਮੇਂ ਨ ਨੂਰੀ ਹੈ ਨ ਨਾਰੀ ਹੈ’।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦੇ। ਅਫਸੋਸ ਮਨਾਉਂਦੇ। ਤੁਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਤਮ ਮਨਾਉਂਦੇ। ਉਸਦੀ ਅਰਥੀ ਨੂੰ ਮੋਚਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਲਦੇ ਸਿਵੇ ਸਾਹਵੇਂ ਪਲ ਕੁ ਖੜ੍ਹ, ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਿਤ ਕਰ, ਵਾਪਸ ਘਰ ਪਰਤ ਆਉਂਦੇ। ਮੌਤ ਨੂੰ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੱਚ ਸਮਝ, ਇਸ ਆਖ਼ਰੀ ਪੜਾਅ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਸਮਝਦੇ।

ਕਦੇ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਜ ਹੀ ਮਰਿਆ ਏ? ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬੰਦਾ ਮਾਨਸਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਮਰਿਆ? ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਕੁਝ ਤਣਾ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਤਾ? ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਸੰਗ ਖੁਦ ਵੀ ਸੂਲੀ 'ਤੇ ਲਟਕਿਆ?

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਸਿਵੇ ਵਿਚ ਸਭਿਆ ਜਦ ਉਸਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਵਿਆਂ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ? ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਹ ਕਬਰੀ ਪਿਆ ਜਦ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟੋਏ ਵਿਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਗਿਆ? ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਇਸਨੇ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਆਪਣਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਟੀ ਕਬਰ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਾਸ਼ ਬਣਾਇਆ? ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਮਾਂ-ਜਾਇਆਂ ਦੀ ਬਦਨੀਤੀ ਦੇ ਦਰਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੀੜਾਂ ਵਿਚ ਪਰੁੰਨ, ਆਪਣੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਢੋਇਆ?

ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਤੁਰਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਣ ਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਢੋਂਗ ਰਚਾਇਆ, ਜਦ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਕਿਸੇ ਡਸਟ ਬਿਨ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ?

ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਾਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਖੋਰਿਆ ਜਦ ਇਸਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਕੋਇਆਂ ਦਾ ਖਾਰਾ ਪਾਣੀ ਹਟਕੋਰੇ ਭਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸੁੱਕ ਗਿਆ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਮਰਦੇ। ਤਾਂ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜਿਉਣ ਦਾ ਆਹਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਰਨ ਵਿਚੋਂ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਾ ਲੈਣਾ, ਬੰਦੇ ਦੀ ਫ਼ਿਤਰਤ।

ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬੰਦਾ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨੀ ਵਾਰ ਕਿਉਂ ਮਰਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਿਉਂਦਾ ਏ? ਦਰਅਸਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਜਿਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲੋਥ ਬਣਾ ਕੇ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਵਿਚ ਢੱਕੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਦਾ ਰੁਕ ਜਾਣਾ ਹੀ ਮੌਤ। ਜੀਵਨ-ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅੰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤਗੀ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਝੰਜਟਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ। ਆਵਾਗੋਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲਾ ਜਾਂ ਅਸਫ਼ਲਾ ਕਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ।

ਪਰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨਸ਼ੀਲ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜੇਹਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚੀਬੜੇ ਦੇਖ ਹੀ ਅਧਮੋਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਰਿਸਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦੇਖ ਕੇ ਪੀੜਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਂਦੇ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੋਂਦੀ ਆਂਖ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਣ ਤੋਂ ਉਕੇ ਹੋਏ ਖੁਦ ਹੀ ਹੰਝੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।

ਅਜੇਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਰਅਸਲ ਰੋਬੋਟ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰ ਜਿਉਂਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਨਵੀਕਰਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਸਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਿਆਇਲੀ ਦਾ ਆਵੇਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਲਹਾਮੀ ਅਮਾਨਤ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮ-ਧਰਮ ਵਿਚ ਧੜਕਦੀ ਹੈ ਸੁਪਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ। ਤਾਂ ਹੀ ਹਰੇਕ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੌਮਲ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਸੋਚ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਠੋਸ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਮੌਤ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜਿਉਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੇ।

ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬੰਦਾ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਉਹ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਮੁਰਝਾਅ ਜਾਣ ਚਾਅ ਸੁਤੇ ਜਾਣ ਸਾਹ ਤੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਰਾਹ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਬੇਵਾ ਹੋਵੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੱਕ ਚੋਵੇ ਤੇ ਕੋਈ ਵਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਮਨ 'ਚ ਉਤਰਦੀ ਉਦਾਸੀ ਰੁੱਸ ਜਾਂਦੀ ਮਨਮੋਹਰੀ ਹਾਸੀ ਰੂਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਲਬੂਤ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਦੁਬਕੇ ਅੰਬਰੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਵਿਸਰ ਜਾਵੇ ਜਿਉਣ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਸਾਜ਼

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਸੰਦਲੀ ਰੁੱਤੇ ਪੱਤਝੜ ਆਵੇ ਕੌਮਲ ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਮੁਰਝਾਵੇ ਤੇ ਚਮਨ ਮਹਿਕਾਂ ਦਾ ਮਾਤਮ ਮਨਾਵੇ।

ਬੰਦਾ ਸੱਚੀਂ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਬੰਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਛੁਪਾਵੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਵੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮਰਸੀਆ ਗਾਵੇ

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਧੁਖਦੇ ਨੇ ਸੱਜਰੇ ਅਹਿਸਾਸ

ਸਹਿਕਦੀ ਹੋਵੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਦਿਲਦਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਆਪਣੇ ਕਰਦੇ ਜੱਗ ਹਸਾਈ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਉਗੇ ਰੁਸਵਾਈ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੀ ਮੋਹ-ਪੁਰਵਾਈ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਵਿਚ ਚੋਰਾਹੇ ਉਛਲਣ ਪੱਗਾਂ ਗੈਰ ਲਾਉਂਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਬਾਂਹਾਂ ਬਹਿੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗਰ ਝੱਗਾਂ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਬੇਕਸੂਰਾ ਨਸ਼ਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਖੁਦ ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੁਰਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਕਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇ

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਰਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਉਗਦੇ ਖੱਡੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਕਿੱਲ ਜਾਵਣ ਗੱਡੇ ਤੇ ਬੰਦਾ ਮੰਜ਼ਲ ਦੀ ਆਸ ਹੀ ਛੱਡੇ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੱਪ ਸੁੰਘ ਜਾਵੇ ਹੱਥ 'ਚ ਫੜੀ ਕਲਮ ਕੁਰਲਾਵੇ ਅਰਬ-ਲੋਅ ਛਲਾਵਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਹੰਢਾਵੇ ਹਿੱਕ ਦਾ ਨਿੱਘ ਯੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਰੂਹ ਦਾ ਫੱਟ ਨਾਸੂਰ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਦੀਦਿਆਂ 'ਚ ਮੌਤ ਉਗ ਆਵੇ ਹੋਠਾਂ 'ਤੇ ਪੇਪੜੀ ਜੰਮ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਬੇਬਸੀ ਫੈਲ ਜਾਵੇ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਦਰਿਆ ਬਰੇਤਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਬਿਰਖ਼ ਰੁੰਡ-ਮਰੂੰਡ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਚਮਨ ਦਾ ਰੁਦਨ 'ਵਾ ਰੁਆਵੇ

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਮਿੱਟ ਜਾਣ ਮਸਤਕ ਰੇਖਾਵਾਂ ਪੁੰਧਲੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣ ਮੰਜ਼ਲ-ਰਾਹਵਾਂ ਤੇ ਸਰਾਪ ਬਣ ਜਾਵਣ ਦੁਆਵਾਂ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਸਿਸਕਦੀ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਮਡੋਰੀ ਵਿਲਕਦੀ

ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕਦੀ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਮਰੇ ਦੀ ਸੁੰਨ ਡਰਾਵੇ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਹੌਲ ਪਾਵੇ ਤੇ ਸੇਜ-ਸੱਖਣਤਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਆਵੇ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਚੇਤਨਾ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਬੇਰੁਖੀ ਲਹਿ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬੋਲਾਂ 'ਚ ਸਹਿਮ ਛਾ ਜਾਵੇ।

ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਬੰਦਾ ਸਰੀਰਕ ਮੌਤੋਂ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ ਅਕਸਰ ਬੰਦਾ ਇੱਝ ਹੀ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਮੋਚਾ ਹੀ ਖਿਸਕ ਜਾਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਰੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਦਿਲ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਹਉਂਕਿਆਂ 'ਚ ਪਰੋਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮਨ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬੰਦਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕੋਈ ਦੁੱਖੜਾ ਨਾ ਸੁਣੇ, ਦਰਦਵੰਤੀ ਹੁਕ ਦਾ ਗੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਭਰੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੀਖ਼ ਅਣਸੁਣੀ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਾੜਿਆਂ ਤੇ ਤਰਲਿਆਂ ਵੰਨੀ ਕੰਨ ਹੀ ਨਾ ਧਰੇ।

ਸਰੀਰਕ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਰਨਾ ਹੀ ਦਰਵੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਦਵੇਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਆਪਣੀ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਚੰਗਿਆਈ ਦਾ ਹੋਕਾ ਤਾਂ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਖਾਤਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੌਤ ਕਿਉਂ ਨਾ ਵਿਹਾਜ਼ੀ ਪਵੇ। ਉਹ ਰੋਬੋਟੀ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਚੰਗੇ। ਭਾਵਹੀਣ ਹੋ ਕੇ ਜਿਉਣਾ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਵੀ ਬਦਤਰ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਬਰਾਂ ਵੀ ਸਿਸਕਦੀਆਂ ਨੇ। ਸਿਵੇ ਦਾ ਹਉਂਕਾ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਲਾਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਹਉਂਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਤਾਰਨਾ। ਜਾਂ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੀ ਅਰਥੀ ਵਿਚ ਅਰਥੀ ਬਣ ਕੇ ਭਾਂਵਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬੰਦੇ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧੜਕਣ ਲਾਉਂਦੇ।

ਅਕਸਰ ਹੀ ਸੁਣਦੇ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਗਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਪਛਾਨਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਲੱਭਦੀਆਂ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਢੂੰਡਣ ਲਈ ਕਈ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਵੀਂ ਅਰਥਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਜਵਾਬ ਕੀਰਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਾਨਵੀ

ਸ਼ਬਦ ਜੋਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ, ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਜਾਮਨ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਕਰ ਜਾਈਏ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸੁਰਖ਼ ਰਾਹਾਂ ਅਤੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਦਿਸਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮਕਰਣ ਦੇ ਸਕਣ।

ਬੰਦੇ ਦਾ ਮਰਨਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ। ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਡੋਰ ਨੂੰ ਲਾਮਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਡੋਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਨ ਆਦਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਦਲਿਆ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਬੰਦੇ ਦਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਆਹਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ ਸੁੱਚਾ ਸਬਕ। ਉਹ ਮਰਨ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇਹੀ ਅਦਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਂਦਾ। ਅਜੇਹੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਦੁਰਲੱਭ।

ਬੇਸ਼ਰਮ, ਬੇਈਮਾਨ, ਬੇਗੈਰਤ, ਅਤੇ ਬੇਹਯਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸਦੇ ਮਰਨ 'ਤੇ ਹਰ ਅੱਖ ਨਮ ਹੁੰਦੀ। ਹਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਗ਼ਮ ਪਨਪਦਾ। ਇਕ ਟੀਸ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਕੂਕ ਉਠਦੀ ਕਿ ਕਾਸ਼! ਅਜੇਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਵੀ ਜਾਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲੋਅ ਨਾਲ ਹਨੇਰੇ ਵਕਤਾਂ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ। ਕਈ ਬੰਦੇ ਮੁਹੱਬਤ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸ਼ਰਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰਦੇ, ਖੁਦ ਨਾ ਜਿਉਂਦੇ ਨਾ ਮਰਦੇ ਸਗੋਂ ਖਲਾਅ ਵਿਚ ਭਟਕਦੇ, ਬੇਅਰਾਮ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਦਰਦ ਗਾਥਾ ਬਣ ਬਹਿੰਦੇ।

ਆਪਣੀ ਕੀਰਤੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਾਂ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਖੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿਉਣ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਰਨਾ ਹੀ ਕਹਿਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੂਖਮ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ।

ਬਾਰ-ਮ-ਬਾਰ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆ! ਹਰ ਵਾਰ ਮਰ ਕੇ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰੇ ਵਰਗਿਆਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਕਾਇਨਾਤ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਤੇਰਾ ਮਰ ਕੇ ਜਿਉਣਾ ਮੁਬਾਰਕ। ਸਲਾਮ ਹੈ ਉਸ ਰੂਹ ਨੂੰ ਜੋ ਮਰਨ ਵਿਚੋਂ ਜਿਉਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਬਣਦੀ।

ਮਾਂ ਅਕਸਰ ਆਖਿਆ ਕਰਦੀ...ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦਾਤੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ...ਹਾਲਾਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੰਗਤੇ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ...!

ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਮਝ ਨਾ ਆਉਂਦੀ! ਮੱਸਿਆ ਵਾਲਾ ਦਿਨ...ਮੈਂ ਖਹਿਤੇ ਪੈ ਗਿਆ...ਅਖੀਰ ਮਾਂ ਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਲਾਉਣ ਗਏ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਚਵਾਨੀ ਦਿੱਤੀ...ਆਖਣ ਲੱਗੀ ਫਲੂਦੇ ਵਾਲੀ ਕੁਲਡੀ ਖਾ ਲਵੀ...ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਪਰਤ ਆਵੀਂ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਲੈਂਦਾ ਆਵੀਂ...!

ਗੱਲਬਾਤ ਸੁਣ ਕੋਲ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਨਿੱਕਾ ਉਬਝਤਵਾਹੇ ਉਠ ਖਲੋਤਾ...ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਜਾਣਾ...ਮੈਂ ਝਕਾਨੀ ਦੇ ਕੇ ਨੱਸ ਆਇਆ...ਉਹ ਬਿਨਾ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਹੀ ਟਾਂਗੇ ਵਿਚ ਆਣ ਚੜ੍ਹਿਆ...ਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਟਾਹਰਾਂ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਵੇ ਨਿੱਕੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਆਖੀਂ...ਉਹ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਓਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ!

ਮੇਲੇ ਅੱਪੜ ਪਹਿਲਾਂ ਖਿਡੋਇਆਂ ਵਾਲੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਏ...ਚਾਬੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਪੂਰੀ ਅਠਿਆਨੀ ਦੀ...ਨਿੱਕੇ ਨੂੰ ਬਾਂਹ ਫੜ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਲਿਆ...ਮਹਿਰੀ ਏ...ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਚਵਾਨੀ!

ਅੱਗੇ ਪੰਥੂਤਿਆਂ ਦੀ ਰੋਣਕ...ਇੱਕ ਝੁਟਾ ਪੂਰੇ ਦਸ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ...ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜੇ ਇੱਥੇ ਖਰਚ ਲਏ ਤਾਂ ਵਾਪਿਸ ਟਾਂਗੇ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਬਚਦੇ...ਹੋਰ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਓਥੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਹੋ ਤੁਰੇ...!

ਅੱਗੇ ਹਲਵਾਈ ਦੀ ਦੁਕਾਨ...ਕਿੰਨੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ

ਵੇਸਣ ਅਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ...ਚਾਰ ਆਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛੇ ਟੁਕੜੀਆਂ...ਹਿਸਾਬ ਲਾਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਓਥੋਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਲਾ ਲਿਆ! ਏਨੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਇੱਕ ਮੰਗਤਾ ਹੱਥ ਅੱਡ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਤੱਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਮੈਂ ਮੁੱਠ ਵਿਚ ਫੜੀ ਚੁਵਾਨੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮੀਚ ਲਈ ਤੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਗਏ...!

ਬੋੜੀ ਵਿਥ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ...ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਹੀ ਵੇਖੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ...ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ ਕਿਧਰੇ ਨਿੱਕੇ ਨੂੰ ਬੋਰੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੈ ਹੀ ਨਾ ਜਾਵੇ!

ਓਥੋਂ ਵਾਹਵਾ ਦੂਰ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠ ਗਏ...ਨਿੱਕੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਗਿੱਲੀਆਂ ਸਨ...ਵੀਰੇ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਏ...ਕੁਝ ਖਵਾਦੇ...ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਪਾਣੀ ਪੀ ਲੈ...ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਏ...ਫਲੂਦਾ ਅਤੇ ਵੇਸਣ ਬਰਫੀ ਅੱਧੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਾ ਦੇਣੀ ਫੇਰ ਦੋ-ਦੋ ਖਾਵਾਂਗੇ...ਪਰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੋ ਪਿਆ...ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਜਰੀ ਜਾਂਦੀ...!

ਉਸਦੇ ਰੋਣੇ ਅੱਗੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਰੇਤ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਵਾਂਗ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ...ਏਨੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛਿਓਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹਲੂਣਿਆ...ਓਹੀ ਮੰਗਤਾ ਸੀ...ਦੋਵੇਂ ਡਰ

ਰੱਬ ਰੂਪੀ ਬੰਦੇ

ਗਏ...ਨਿੱਕੇ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਦੂਰ ਖਿਸਕਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੋਕ ਲਿਆ...ਅਖੇ ਡਰੇ ਨਾ ਪੁੱਤਰੋ...ਮੇਰੇ ਵੀ ਦੋ ਜਵਾਕ ਸਨ ਐਨ ਤੁਹਾਡੇ

ਜਿੱਡੇ...ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ...ਫੇਰ ਉਸਨੇ ਕਾਸੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਠ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਭਰੀ ਤੇ ਨਿੱਕੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ...ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਚੁੰਮ ਦੂਰ

ਚਲਾ ਗਿਆ...! ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਪੈਸਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖੀ ਜਾਈਏ ਤੇ ਕਦੀ ਓਧਰ ਨੂੰ ਜਿਧਰ ਨੂੰ ਉਹ ਗਿਆ ਸੀ...ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ ਕੀ ਹੋਇਆ...ਮੀਚੀ ਹੋਈ ਚਵਾਨੀ 'ਤੇ ਪਕੜ ਵੀ ਢਿੱਲੀ ਪੈ ਗਈ...!

ਫੇਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸ਼ੈਵਾਂ...ਕਿੰਨੇ ਖਿਡੋਣੇ ਲਏ...ਪੂਰਾ ਰੱਜ ਮਾਰਿਆ...ਨਿੱਕਾ ਬੜਾ ਹੀ ਖੁਸ਼...ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ ਜਾਵੇ...ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਏਨੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਗਿਆ...?

ਭੁੱਬਦਾ ਸੂਰਜ...ਘਰੇ ਅੱਪੜਨ ਦੀ ਕਾਹਲੀ...ਅਖੀਰ ਆਖਣਾ ਪਿਆ...ਉਹ ਮੰਗਤੇ ਤੋਂ ਦਾਤਾ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਰੱਬ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਭੁੱਖ ਵੇਖੀ ਨਹੀਂ ਗਈ...!

ਅੱਗਿਓ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਬੋਲ ਪਿਆ...ਵੀਰੇ ਓਹੀ ਰੱਬ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਤੇ ਤੋਂ ਮੰਗਤਾ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ?

ਇਸ ਵੇਰ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਐਨ ਓਸੇ ਵਕਤ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੱਬ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਜੂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ...ਪਿੰਡ ਪਰਤਦੇ ਵਕਤ ਟਾਂਗੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ...“ਤੁਹਾਥੋਂ ਕਾਹਦੇ ਪੈਸੇ ਪੁੱਤਰੋ...ਜਾਓ ਖੇਡੋ ਮੱਲੋ...ਵੱਡੇ ਹੋਵੋਗੇ ਹੱਥੀਂ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵੰਦਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿੱਕੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸੂਖਮ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਅਸਲੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਟਣਾ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਲਾਜਵਾਬ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਜਵੰਦਾ ਦਾ ‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ’ ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਮਾਓਗੇ ਤਾਂ ਓਦੋਂ ਦੇ ਦਿਓ...ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਘੋੜੀ ਦੀ ਦੁਆ ਮੰਗਦੇ ਜਾਇਓ...ਢਿੱਲੀ-ਮੱਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ” ਦੋਸਤੋ ਓਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਏ ਜਦੋਂ ਰੋਜ਼ ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦਿਆਂ ਇਨਸਾਨ ਘੱਟ ਤੇ ਰੱਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੱਕਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ...!

‘ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ’; ਕਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ?

‘ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ’ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀਰਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਸੀਰਤ ਬਹੁਪੱਖੀ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਕਵੀ, ਵਾਰਤਕ-ਲੇਖਕ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤੇ ਚਰਚਿਤ ਗਜ਼ਲ-ਗੋ। ਉਸਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਛੱਲਾ’ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਕੈਡਮੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਕਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਹੈ।

‘ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ’ ਹੈ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤੇ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਮਨੁੱਖ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ

ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ

ਵਟਸਐਪ: 91-97790-11385

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਏਸੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ। ਸੀਰਤ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਜੰਗ ਜਾਂ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੋ-ਪੱਖੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਜੰਗ ਉਹਦੀ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨਾਲ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਜੰਗ ਬਾਹਰਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪੇ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਬੰਦਾ ਹੀ ਬਾਹਰਲੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਜੰਗ ਲੜ ਸਕਦਾ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਵੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗ ਲੜਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੰਦਾ ਆਪੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ’ਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਹਰਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪਛਾਣਣ ਲੱਗਦਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਸੀਰਤ ਨਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਤੇ

ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਵਿਸ਼ਾ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਉਹਦਾ ਦਮਨ ਹੈ। ਉਹ ਔਰਤ ਦੇ ਦਮਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਉੱਚੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਦੇ ਸਪਰਪਣ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਸਫ਼ੇ ’ਤੇ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਪਰਪਤਿ ਹਾਂ
ਨਾਰੀਤਵ
ਉੱਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਦਮਨ ਵਿਰੁੱਧ
ਨਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ
ਜਗਿਆਸਾ
ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ
ਜੰਗ ਨੂੰ

ਨਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਸਤਿਕਾਰ ਭਾਵ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਮਾਂ’ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਲੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ। ਨਾਰੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ, ਮਮਤਾ ਹੈ, ਪਿਆਰ, ਵਫ਼ਾ, ਮੋਹ ਦਾ ਧਾਗਾ ਤੇ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਹੈ। ਏਨਾ ਕੁਝ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਹ ਵੀ ਉਹ ਦਮਨ ਤੇ ਸੋਸ਼ਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਨਾ ਉਹਨੂੰ ਮਰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੀਰਤ ਔਰਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਇਸ ਧੱਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਆਪ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਆਜ਼ਾਦ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਦੀ ਵੀ ਹੈ, ਕੁਰਬਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਵਿੱਚ ‘ਮਹਾਸਾ ਅਮੀਨੀ’ ਪਰਦਾਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੀ ਤੇ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਜਾਨ ਵੀ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਹ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫ਼ਜ਼ਈ ਨਾਂ ਦੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਔਰਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜੀ, ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਖਾਧੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਨੋਬਲ ਇਨਾਮ ਵੀ ਜਿੱਤਿਆ। ਇਹ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਜੁਝਾਰੂ ਔਰਤਾਂ ਔਰਤ-ਮਨ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਜੋਤ ਜਗਾਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਰਾਹਾਂ ’ਤੇ ਤੁਰਨ ਦਾ ਬਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇੱਥੇ ਹੀ ਸੀਰਤ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਛਤਰਬੰਤਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਲੀਡਰਾਂ, ਪਰਵਾਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀਪਨ, ਭੁੱਖ ਨੰਗ ਤੇ ਗਰੀਬੀ, ਜ਼ੁਲਮ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਗ਼ਲਤ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕਵੀ ਅਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤੇ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੜੇ ਗਏ ਤੇ ਲੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ। ਫ਼ਲਸਤੀਨ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਇਰਾਕ-ਈਰਾਨ, ਸੀਰੀਆ ਤੇ ਹੋਰ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ

ਤੀਜੇ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੰਝੀ ਹੱਝਾਏ ਸੰਤਾਪ ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਨਾਸੂਰ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਕੇ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਮਰਾਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮੁਫ਼ਾਦ ਲਈ ਜੰਗ ਲਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਯੁਧ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬਾਲਕ ਦੇ ਯਤੀਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦਰਦਨਾਕ ਚਿਤਰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ।

ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਤੂੰ ਨੰਨ੍ਹਾ ਬਾਲਕ,
ਢੁੰਡ ਰਿਹਾ ਏਂ ਆਪਣੇ ਪਾਲਕ।
ਕੱਲ-ਮ-ਕੱਲਾ, ਯਤੀਮ ਨਿਤਾਣਾ।

ਪੀੜਤ ਭੀੜ ’ਚ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ।

ਇਹ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਦਾ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿੰਨੇ ਲੱਖ ਬੱਚੇ ਤੇ ਬੰਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ।

ਕਵੀ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਖ-ਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਊਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਦਰਦਮੰਦ ਦਿਲ ਤੇ ਸੋਚਵਾਨ ਰੂਹ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ’ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਰੰਗ, ਧਰਮ ਤੇ ਨਸਲ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਉਹ ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕ-ਤੰਤਰ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ’ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਡੁਬੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਖੋਹ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ’ਤੇ ‘ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ’ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਆਰੰਭੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ
ਇਕੋ ਰੰਗ ਦਾ ਨਖ਼ਲਸਤਾਨ
ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਏ ਚੌਕੀਦਾਰ

ਕਵੀ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਹੋਣੀ ਭੋਗਦਾ ਹੈ। ਪਰਵਾਸ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ, ਪਿੰਡ, ਨਾਵਾਂ, ਥਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰਵੇ ਤੇ ਵਿਗੋਚੇ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਉਹਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਉਹ ਵੈਰਾਗ ਵਿਚ ਰੋਂਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਅੱਥਰੂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਦਾ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਥਰੂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਗੋਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਧੋ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਗਲੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਉਹਦਾ ਇਹ ਆਸ਼ਾਵਾਦ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਢਹਿੰਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸੀਰਤ ਦਾ ਆਪਣਾ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਉਹਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਚਿਰਾਗ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ‘ਘਰ ਨਗਰੀ’ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਗਾ।

ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੁਜ਼ਦਿਲ, ਮੇਰਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹ ਲੈ

ਦੀਨ ਮੇਰੇ ਦੀ, ਸ਼ਹਾਦਤ ਖਾਸ ਪੜ੍ਹ ਲੈ
ਨਾ ਉਦਾਸ ਗੀਤ, ਨਾ ਨਗਮੇ ਸੁਣਾਵਾਂ
ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਪੱਗ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਪੜ੍ਹ ਲੈ
ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਦੁਖਾਂਤਕ ਵਿਅੰਗ ਵੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਕਰੋਪ ਹੋ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਕੀਤੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਲੇਗ, ਹੈਜ਼ਾ, ਹੜ੍ਹ ਤੇ ਕਰੋਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤਿਕ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਉਹ ਕਰੋਨਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁਦਰਤ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੇ ਕਰੋਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਛੋਟਿਆਂ ਤੇ ਉੱਚੇ ਨੀਵਿਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬੁੱਢਿਆਂ, ਅਮੀਰਾਂ-ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਰੋਪੀ ਦਾ ਸੁਹਾਗਾ ਫੇਰ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕਵੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ‘ਅਰਦਾਸ’ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਹਨੂੰ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ ਤਾਕਿ ਉਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਲੜ ਸਕੇ। ਉਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚਲੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰਾਹੀਂ ਕਾਲੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰੇ ਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆ ਕਰ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਵੇ।

ਜਿਵੇਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਹੀ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਸਿੱਖਿਅਤ ਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋਵੇ। ਕਵੀ ਗ਼ਲਤ ਸਮਾਜਿਕ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਰੰਗਾਂ, ਭੇਦਾਂ ਤੇ ਅੰਤਰਜਾਲ ਨੂੰ ਵੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਹਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਹੋਕਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸੀਰਤ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਕਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਕਾਵਿ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵੰਨਗੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਕੇਵਲ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਰੂਕੁਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੈਨੂੰ ਗੁਰੂਕੁਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਯਾਦ ਰਹੇ, ਸਵੇਰੇ ਤੈਨੂੰ ਵਿਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਮੌਜੂਦ ਰਹਾਂਗਾ। ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਆ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੂੰ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਮਨ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਭਟਕਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਕਦੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਤੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇਰੇ ਲਈ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਨੌਕਰ ਤੈਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਯਾਦ ਰੱਖੀ, ਘੋੜੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖੀ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਤੂੰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਮਝ ਜਾਵੀਂ ਕਿ ਇਸ ਘਰ ਨਾਲ ਫਿਰ ਤੇਰਾ ਕੋਈ ਨਾਤਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਉਮੀਦ? ਇੱਕ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨੌਕਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਨੌਕਰ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ, “ਪੁੱਤਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਰਹੀ! ਮੇੜ ਤੱਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਉਪਰੋਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇੜ ਤੱਕ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਦੇਖੀ। ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਦਾ ਹੋਏ ਹਨ,

ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।”

ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨੌਕਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਤੈਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਕੋਈ ਆਮ ਗੁਰੂਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਹਨ ਉਹ ਉਸ ਗੁਰੂਕੁਲ ‘ਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਜੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਵੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ।

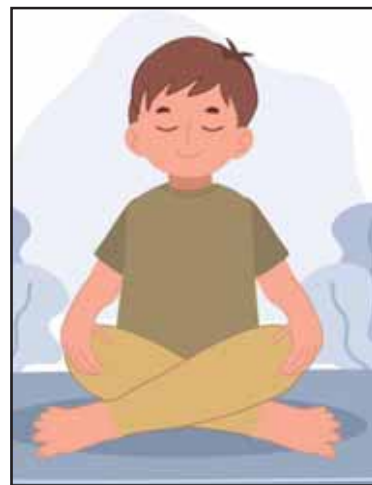
ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ, ਉਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ! ਉਹ ਘੋੜੇ ‘ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਕਥਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਭਰ ਗਏ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸਾਂ ਉਸ ਘਰ ਵੱਲ, ਪਿਤਾ ਵੱਲ... ਜਿਸ ਘਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਵਿਚ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸਾਂ ਪਰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਜੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਘਰ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਟੁੱਟ ਹਿੰਮਤ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਹੀ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਜਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਾਭੀਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਪਿਤਾ ਕਠੌਰ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਪਿਤਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ

ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਕਤੀ

ਮਾਪੇ ਗ਼ਲਤ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਬਲ, ਕੋਈ ਸੰਕਲਪ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਹ ਗੁਰੂਕੁਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੱਚਾ, ਉਸਦੀ ਕਿੱਨੀ ਕੁ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ

ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਮਝ ਹੋਵੇਗੀ! ਗੁਰੂਕੁਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਔਖੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ’ਤੇ ਬੈਠ ਜਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੀ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹੀ ਤੇਰੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੂੰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈਆਂ

ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਤੇ ਐਨਾ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਰਹੇ, ਉਹ ਹੋਰ ਕੀ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਸਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤੂੰ ਉਸ ਕੰਮ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈਂ, ਫਿਰ ਤੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰੀ। ਇਹ ਸਭ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ...!

ਉਹ ਬੈਠ ਗਿਆ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ‘ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ। ਮੱਖੀਆਂ ਉਸਨੂੰ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਜੋ ਗੁਰੂਕੁਲ ਵਿਚ ਆ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਕਰਾਂ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਘਰ ਵੀ ਤੇਰਾ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਬੀਤ ਗਿਆ, ਦੋ ਘੰਟੇ ਬੀਤ ਗਏ, ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣ। ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਲਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਉਥੇ, ਰਸਤਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੱਖੀਆਂ ਸਤਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਉਸਨੂੰ ਧੱਕੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਕੰਕਰ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਮਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਆਏ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਘੰਟਾ, ਦੋ ਘੰਟੇ, ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ, ਚਾਰ ਘੰਟੇ — ਉਸਨੇ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੇ ਘੰਟੇ!

ਅਤੇ ਛੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਪੁੱਤਰ, ਤੇਰੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਆ! ਤੂੰ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪਵਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਬਣੇਗਾ। ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤੂੰ ਜੇ ਚਾਹੇ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜ-ਛੇ ਘੰਟੇ ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ।” ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗਲੇ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਤੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਵੀ। ਉਹ ਬੱਚੇ ਤੈਨੂੰ ਸਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਹ ਬੱਚੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਆਉਣ।”

ਉਸ ਲਾਮਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਸ ਪੜਾਅ ’ਤੇ, ਮੈਂ ਧੰਨਵਾਦ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਗ ਗਈ।”

ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ — ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਝਿੜਕੇ ਹੀ ਨਾ, ਕੁੱਟੇ ਵੀ ਨਾ!

ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੋਟ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮਪੂਰਨ ਸੀ, ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

—ਓਸ਼ੋ

ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਪਹਿਰੇਦਾਰ: ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਸ਼ੌਂਕ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗਰੀਬੀ, ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ, ਉਮਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੰਦਰਾ ਸ਼ੌਂਕ ਦਾ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ੌਂਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ, ਨਿਖਾਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਓਣ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਢੰਗ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜਿਹੜਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸ਼ੌਂਕ 90 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਸ਼ੌਂਕ

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਤਵੇ, ਕੈਸਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਜ਼ਾਂ ਸਾਮਾਨ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿਯਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਚੇਸ਼ਟਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਸੁਣ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਾਜ਼ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਕੋਲ 6500 ਤਵੇ ਅਤੇ ਐਲ. ਪੀ. ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 300 ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵੇ ਹਨ। ਉਸ ਕੋਲ ਆਡੀਓ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਸਾਜ਼ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਈ.ਪੀ., ਫਾਈਬਰ ਦੇ ਗੀਤ, ਕੈਸਟਾਂ, ਸੀ.ਡੀਜ਼, ਰੇਡੀਓ, ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਉਸਨੇ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗਾਇਕਾ ਮਲਕਾ ਪੁਖਰਾਜ ਦਾ 'ਅਭੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਜਵਾਂ ਹੂੰ' ਦਾ ਪੱਥਰ ਦਾ ਤਵਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 5 ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ, ਇੱਕ ਥਰੀ-ਇਨ-ਵਨ

ਕੋਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋਰ, ਸਵਰਨ ਲਤਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ, ਰਣਜੀਤ ਕੋਰ, ਸੀਮਾ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ, ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ, ਆਲਮ ਲੁਹਾਰ ਅਤੇ ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਣਿਆਂ ਦੇ ਐਲ.ਪੀ.ਸੰਭਾਲੇ ਪਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਕੈਸਟਾਂ, ਤਵੇ ਅਤੇ ਟੇਪਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਪ੍ਰਿਸਿੰਧ ਰਾਗੀਆਂ, ਢਾਡੀਆਂ, ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕੈਸਟਾਂ, ਤਵਿਆਂ ਅਤੇ ਟੇਪਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸੁਖਮਣੀ ਸਾਹਿਬ, ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਥਾ ਵਾਚਕਾਂ ਦੇ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਦੁਰਲੱਭ ਸਾਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਰਮਨ ਦਾ ਬਣਿਆ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਵਾਲਾ ਸਟੋਵ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲ ਹੈ। ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਕੇ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਪੌਪ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਚਾਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ, ਰਹਿਣੀ ਸਹਿਣੀ, ਪਹਿਰਾਵਾ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਆਦਿ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਲਾਸਿਕ ਸਾਜ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਅਚਾਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਬਣਨਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਰਸਰਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਓਣ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਢੰਗ ਹੈ। ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਖਿਚੋਤਾਣ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਤਨੀ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕੱਲਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਉਹ ਤੀਜੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਦਿਨ ਤੋਂ ਅੱਜ 90 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਦਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਉਸ

ਜਾਪਾਨੀ ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ ਥਰੀ ਇਨ ਵਨ

ਜਾਪਾਨ ਦਾ ਬਣਿਆ ਗ੍ਰਾਮੋਫੋਨ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਵਾ ਪਾ ਕੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਟੇਪ ਰਿਕਾਰਡਰ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਚਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਫਿਲਿਪਸ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਡੀਓ ਵੀ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ, ਰੋਟੀ ਲੈ ਜਾ ਬਾਪ ਦੀ : ਚਾਂਦੀ ਰਾਮ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਐ ਮੁਹੱਬਤ ਤੈਰੇ ਅੰਜਾਮ ਪੇ ਰੋਣਾ ਆਇਆ : ਬੇਗਮ ਅਖਤਰ, ਦਮਤੀ ਦਾ ਸੱਕ ਮਲਕੇ ਮੁੰਡਾ ਮੋਹ ਲਿਆ ਤਵੀਤਾਂ ਵਾਲਾ : ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ, ਗੱਲ ਸੋਚਕੇ ਕਰੀ ਤੂੰ ਜ਼ੈਲਦਾਰਾ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਲੋੜ ਝੱਲਣੀ : ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ, ਰਤਨ ਫਿਲਮ ਦਾ ਗਾਣਾ : ਓਹ ਜਾਨੇ ਵਾਲੇ ਬਾਲਮਾ ਲੈਂਟ ਕੇ ਆ : ਅਮੀਰਾ ਬਾਈ, ਆਪੀਆਂ ਗਮ ਕੀ ਯੂੰ ਚਲੀ ਬਾਗ ਉਜੜਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ : ਨੂਰ ਜਹਾਂ, ਬੁੜਾ ਮਾਰਦਾ ਫਰਾਟੇ : ਪ੍ਰੇਮਲਾ ਪੋਹਲੀ ਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪੋਹਲੀ ਦੀ ਜੋੜੀ, ਲੌਂਗ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ : ਚਿਤਰਾ ਸਿੰਘ, ਘੁੰਗੀਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ : ਪ੍ਰੀਤੀ ਬਾਲਾ ਤੇ ਉਕਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਗਾਇਆ, ਸੁਰਿੰਦਰ

ਕੋਲ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਰਥਾਤ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਘਰ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਪਏ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਾਰੇ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਕੂਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਪੌਪ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕੰਬਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਆਤਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਖ਼ੀਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਉਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਾਕੀ ਤਨਖਾਹ ਕਿਸੇ ਐਸ਼ ਆਰਾਮ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਜ਼ ਖ਼ੀਦਣ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਉਹ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਰੇਡੀਓ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਆਰ.ਕੇ.ਮਧਾਨ ਨੇ ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਿਆਂ ਉਸ ਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਪਾਧਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਉਸਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਲੈਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਦਫ਼ਤਰ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ 6 ਅਕਤੂਬਰ 1961 ਨੂੰ ਕਲਾਕਾਰ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਡਰਾਮਾ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਸੀ। ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇੱਕ ਨਾਟਕ 'ਪੱਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਖੇਡਿਆ ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਟਕ ਦੇ ਹੀਰੋ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ, ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਵਰਗੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਗੀਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਚਾਰ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਭਿਅਚਾਰਕ ਟਰੂਪ ਦਿੱਲੀ ਟਰੇਡ ਫੇਅਰ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। 31 ਅਕਤੂਬਰ 1995 ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਏ ਸਨ।

ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਜਨਮ 6 ਅਕਤੂਬਰ 1937 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਬਸੰਤ ਦਾਸ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਦਸਵੀਂ ਤੱਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਬਰਨਾਲਾ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਸੀਬ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਹੈ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਖੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। **ਸੰਪਰਕ :** ਨਰਾਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : 9417423728

ujagarsingh48@yahoo.com

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 4 ਅਕਤੂਬਰ 2025 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-710

ਦੇਖਿਆ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਬੜਾ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਪਾਣੀਆਂ,
ਉਜਾੜਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਕਹਾਣੀਆਂ।
ਭਰਿ ਗਏ ਮਾਲ ਭੰਗਰ, ਸ਼ਹਿਰ, ਪਿੰਡ, ਚਾਣੀਆਂ,
ਕਿਰਤ ਕਰੇ, ਵੰਡ ਛਕੇ ਗੁਰਾਂ ਸੱਚ ਵਿਖਾਉਣੀਆਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-708

ਉਤੇ ਦੇ ਸਾਹ ਉਤੇ ਅਟਕ ਗਏ,
ਵਿਚ ਮੁਸੀਬਤ ਘਿਰੀ ਬਿਚਾਰੀ,
ਮਮਤਾ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਲਾ ਠੇਲ੍ਹ ਪਈ,
ਡਾਢੀ ਇਹ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਮਾਰੀ।
ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਮੋਢੇ ਮੋਢੇ,

ਜਾਪਦੇ ਪਲ ਪਲ ਕਰੂ ਖੁਆਰੀ,
ਜਾਨ ਬਚਾ ਦੇ ਹੋ ਦਾਤਾ ਅੱਜ ਤੂੰ,
ਕਰੇ ਅਰਜ਼ੋਈ ਮਨ ਦੁਖਿਆਰੀ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 'ਨੂਰਪੁਰੀ'

ਅਚਾਨਕ ਬਿਪਤਾ ਪੈ ਗਈ ਭਾਰੀ
ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਹੈ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ।
ਨਿੱਕ ਸੁੱਕ ਜਿਹੜਾ ਹੱਥ ਲੱਗਿਆ
ਉਹ ਸਿਰ ਦੇ ਉਪਰ ਟਿਕਾਇਆ।
ਰੋਂਦੀ ਕੁਰਲਾਉਂਦੀ ਘਰੋਂ ਚੱਲ ਪਈ
ਦਿਲ ਦਾ ਟੋਟਾ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਇਆ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਫੋਨ:+1 403 439 20008

ਦਰਦ ਹੈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਦਾ
ਜਿਸ ਜਨਮਿਆ ਪੈਟੋਂ।
ਘਿਰ ਗਈ ਪਾਣੀ 'ਚ
ਵਧ ਹੀ ਰਿਹਾ ਜੇਖਮ ਅੱਗੇ
ਡੁੱਬਣਾ, ਮਰਨਾ, ਮੌਤ ਅਟੱਲ ਦਿਸਦੀ।
ਸਹਾਰਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਿਆ ਅੱਗੇ
ਧਿਆ ਧਿਆ ਸੋਚੀ ਕਰ ਮਨ ਕਰਤਾ
ਭੈਅ ਸਾਗਰ ਕਿੱਥ ਪਾਰ ਕੀਤਾ
ਹਥਿਆਰ ਉਹੀ ਜੋ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਆਵੇ
-ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਜੰਗ...

ਜਹਾਨ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ...
ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਰਹੇ
ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੰਗ ਹਾਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਆਮ ਲੋਕ ਜੰਗ ਨਾਲ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ
ਇਲਾਜ ਵੱਧ ਫੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ
ਡਾਕਟਰ ਮਾਹਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ
ਫਿਰ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕ
ਇਲਾਜ ਦੁੱਖੋਂ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਵਕਤ 'ਚ
ਧਰਮ ਪਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਮਜ਼ਹਬ ਵੱਧ ਫੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਹਰ ਬੰਦਾ ਸੂਝਵਾਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਫਿਰ ਵੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਮਰ ਰਹੀ ਹੈ।
ਹਸਪਤਾਲ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ

ਕੋਈ ਵੀ...
ਸੋਚ, ਧਰਮ, ਕਰਮ, ਰੀਤੀ ਜਾਂ ਰਿਵਾਜ
ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਦਾ ਹੈ
ਤੋੜਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ
ਖੁਦ ਬ ਖੁਦ ਉਸ ਨਾਲੋਂ
ਨਾਤਾ ਤੋੜ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
-ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ

ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਫਟਣਾ ਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਰ ਬੰਮੂਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਹਿਮਾਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਤਰਾਖੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚਰਖਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕਵੀਸ਼ਰ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੋਲ ਲਿਖਵਾਏ ਤੇ ਬੁਲਵਾਏ ਸਨ।

ਕੰਧਾਂ ਕੋਠੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਲ ਗਏ
ਲੱਗੀਆਂ ਸਾਉਣ ਦੀਆਂ ਝੜੀਆਂ
ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਗੋਰਾ ਤਰਦਾ
ਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਗਵਾਂਢਣਾ ਲੜੀਆਂ।

ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖਾਂਦੇ, ਪੀਂਦੇ ਤੇ ਸੌਂਦੇ ਰਹੇ। ਅਜੋਕੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਨੇੜਲੇ ਘੱਗਰ (ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ) ਵਾਲੇ ਕੰਧ ਵਿਚ ਝੰਗ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੋਤੀ ਟੁੰਗ ਕੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਜੋਕੇ ਕਹਿਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਵਾਲਾ ਕਹਿਰ ਪਰਬਤਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਉੱਗੇ ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕਟਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਫੇਰ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਿਣ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮਾਨਵੀ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ। ਪਰਬਤ ਪਾੜ ਕੇ ਬਣਾਏ ਮਾਲ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੇ ਰੈਣ ਬਸੇਰੇ ਅਤੇ ਕਈ-ਕਈ ਮਾਰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਵਰਗੀਆਂ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਨ-ਪਾਣੀ, ਵਸਤਰ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈ ਕੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਵੰਡਾਉਣ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀਆਂ ਤਾਂ ਗਵਾਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਵੇਖਣ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਜੁਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਦਾ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਚਿਹਰਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਚਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਰਸਿੱਕਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਬਣਦੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਬਈ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ

ਪੰਜ ਆਬ ਬਨਾਮ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ

ਓਬਰਾਏ 55 ਟਨ ਸੁੱਕਾ ਚਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਤੋਂ ਪੱਟੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀਆਂ 155 ਤੋਂ 99 ਬਟਾਲੀਆਂ ਦੀਆਂ 54 ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੋਕੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਟਰੱਕ ਰਾਸ਼ਨ, ਵਸਤਰ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਹੁਸੈਨੀ ਵਾਲਾ ਬਾਰਡਰ ਤੱਕ

ਪੁਜਦੇ ਕੀਤੇ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਲੀਚਿੰਗ ਪਾਊਡਰ, ਕਲੋਰੀਨ ਦੀਆਂ ਟੇਬਲੇਟਸ, ਕਾਰਬੋਨਿਕ ਐਸਿਡ, ਨਾਈਲੋਨ ਰੱਸੇ, ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ, ਦਸਤਾਨੇ, ਡਰੈਸਿੰਗ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਡਰੱਮ। ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਣਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਸੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਿਆ।

ਦੂਸਿਤ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਦਸਤ, ਹੈਜ਼ਾ, ਟਾਈਫਾਇਡ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਮੱਛਰ ਦੇ ਲਾਰਵਾ ਪਨਪਣ ਨਾਲ ਮੱਛਰਾਂ ਦੀ

ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਡੇਂਗੂ ਅਤੇ ਮਲੇਰੀਏ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫੋਗਿੰਗ ਸਪਰੇਅ ਅਤੇ ਮੱਛਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗਿੱਲੀਆਂ-ਸਿੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਬੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਮੜੀ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਗਲ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਾਂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਡੰਗਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੋਂ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਧਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ, ਫਿਜ਼ੀਓ ਥੈਰੇਪੀ ਸੈਂਟਰ ਤੇ ਡੈਂਟਲ ਕਲੀਨਿਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਵੈਨਾਂ ਵੀ ਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸੁਵਿਧਾ ਅਖ਼ਤੂਰ (ਜੰਮੂ) ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਤਪੋ ਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਲੀਬੇਗ ਲਈ ਜੁਟਾਉਣਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੱਖੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਕਿ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕ ਵੀ ਵਿਸਰ ਨਾ ਜਾਣ। ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਧਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵਾਹੀਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰਹੇਗੀ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਏਸ ਪਾਸੇ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 91-98157-78469
Sandhugulzar@yahoo.com

ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਉਚੇਚੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੋਮੀਓਪੈਥੀ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਚੰਦਰ ਤ੍ਰਿਖਾ ਨੇ 1947 ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕਸਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ 78 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਵੰਡ ਦੀ ਲਕੀਰ ਕਿਥੇ ਹੈ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਐਲਓਸੀ ਤੇ ਐਲਏਸੀ ਧੋ ਛੱਡੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਹੀ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ
ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ॥
ਸਤਲੁਜ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਵੇ, ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿੱਥੇ ਰੋਵੇ ਨਾ ਵੀ ਰੋਵੇ ਤਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ, ਲਾਸ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਲੁਕੇਵੇ ਨਾਲ ਨਮੋਸੀ ਪਾਣੀ ਪਾਣੀ, ਹੋਏ ਝਨਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਫਰਤ ਦੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਗਈ, ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰੀਤ ਕਹਾਣੀ

ਕਹੋ ਬਿਆਸਾ ਮੈਂ ਬੇਆਸਾ, ਮੈਂ ਕੀ ਧੀਰ ਧਰਾਵਾਂ ਇਹ ਰੱਤ ਰੰਗੇ ਆਪਣੇ ਪਾਣੀ, ਕਿੱਥੇ ਧੋਵਣ ਜਾਵਾਂ ਜਿਹਲਮ ਆਖੇ ਚੁੱਪ ਕਰਾਓ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੀ ਰੋਣਾ ਕਿਸ ਤੱਕਣਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਹੰਝੂ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਸਮੋਣਾ।

‘ਦ ਜੰਗਲ’ ਨਾਵਲ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ ਦਾ ਨਾਵਲ ‘ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼’

ਡਾ. ਅਕਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਪਾਲ ਕੌਰ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ‘ਹਨੇਰੇ ਰਾਹ’ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ, ‘ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਟਰਾਂਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਦੋ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ, ਗੁਰਸੀਰ ਅਤੇ ਕਰਨਵੀਰ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਟੈਪਰੇਰੀ ਫ਼ੌਰਨ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਸੀਰ ਸਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਰਨਵੀਰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਟਰਾਂਸ ਕੈਨੇਡਾ ਹਾਈਵੇਅ ਉੱਪਰ, ਅਕਸਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ,

ਚਾਰਲੀ ਸਮਿੱਥ

ਵੱਡੇ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਵਿਚ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਦੋਵੇਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਵਸਨੀਕ (ਪੀ ਆਰ) ਬਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਲੈਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਅਧੂਰੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਕੰਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਫ਼ੀਸ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਬਰ ਮਾਰਕੀਟ ਇੰਪੈਕਟ ਅਸੈਸਮੈਂਟ (ਐਲ ਐਮ ਆਈ ਏ) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਕੰਮ-ਮਾਲਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਵਰਕਰ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਰਕਰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

‘ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼’ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਦੀਆਂ ਚੋਰ-ਮੋਰੀਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਰੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਟਰਾਂਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਸਮਿੱਥ, ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੌਕਰੀ ਵੇਚ ਕੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰਦਿਆਂ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਨਸਲਟੈਂਟ ਦੀ ਫ਼ੀਸ ਦੇ 4,000 ਡਾਲਰ ਕੱਟ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਗੁਰਸੀਰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਗੁਰਸੀਰ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪੀ ਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਮਹਾਨ ਨਾਵਲਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਪਾਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜੀਵੰਤ ਸੰਸਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦਾ ਲੇਖਕ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ, ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼ (Frosty Lanes) ਨਾਲ ਇਸ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨਨ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਮਿੱਥ, ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਤੱਕ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਲਰ ‘ਤੇ ਕਬਿਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਲਈ 1,000 ਡਾਲਰ ਹੋਰ ਕਟਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਆਮਦਨ ‘ਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕਦੇ ਹੋਈਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਕਰਨਵੀਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੇਨ ਵਿਚ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਜੋ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ, ਕਰਨਵੀਰ ਦਾ ਧੌਖੇਬਾਜ਼ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਚਿੱਟੀ, ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ 20,000 ਡਾਲਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਚਿੱਟੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਤੂੰ ਪੀ ਆਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਨਾ? ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੀਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਫ਼ੀਸ ਵਜੋਂ ਹੀ ਸਮਝ।” ਸੇਖਾ ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

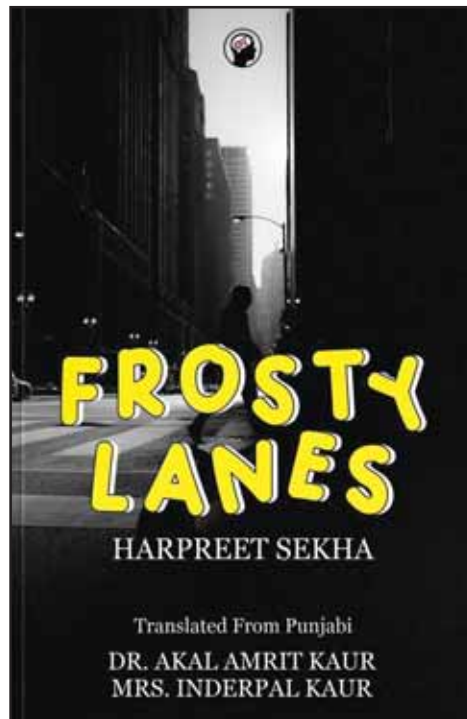
ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਗੁਰਸੀਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਨਕਲੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ, ਜੋ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਵਾਜਬ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਪਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਔਨਲਾਈਨ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤਨਖ਼ਾਹ ‘ਤੇ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼ ਅਪਟਨ ਸਿੰਕਲੇਅਰ ਦੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ‘ਚ ਆਏ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਵਲ, ‘ਦ ਜੰਗਲ ਠਹੜੇ ਝੁਨਗਲਾਣ’ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਮੀਟ-ਪੈਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੰਕਲੇਅਰ ਵਾਂਗ, ਸੇਖਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ, ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼ ਐਲ.ਐਮ.ਆਈ.ਏ. ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਜੋਗੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੇਖਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ:

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸੇਖਾ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਨਾਵਲ ‘ਹਨੇਰੇ ਰਾਹ’, ਅਤੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਟੈਕਸੀਨਾਮਾ’ ਲਿਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਉਸਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਵੀਡਜ਼’ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ

ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੀਡੀਆ ਆਊਟਲੈੱਟ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸੇਖਾ ਦਾ ਸੱਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਪ੍ਰਿੰਜਮ ਫਰਸਿਮ, 2018 ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਢਾਹਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਫਾਈਨਲਿਸਟ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਜਰਨਲ ਆਫ਼ ਏ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਗ੍ਰੇਟਰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਟੈਕਸੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਬਾਰੇ ਹੈ।

ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੇਖਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੀਹਾਂ ‘ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਗੱਲ ‘ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕ ਦਿਲ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਝੱਲਦੇ ਹਨ।

2023 ਵਿਚ, ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਪੋਰਟਰ, ਟੋਮੇਆ ਓਕਾਬਾਟਾ, ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਅਸਥਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ। ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਯੌਰਕ ਲਾਅ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਓਬਾਟਾ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਸਮਕਾਲੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ’। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ‘ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੰਮ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ’।

ਇਸ ਸਾਲ, ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖ਼ੁਦ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ 14 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 44 ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊਜ਼ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ, ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਅਤੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਨੇਤਾ ਪੀਅਰੇ ਪੋਇਲੀਵਰ ਨੇ ਟੈਪਰੇਰੀ ਫ਼ੌਰਨ ਵਰਕਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਅਸਥਾਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ- ਅਤੇ ਫਰਾਸਟੀ ਲੇਨਜ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰਿਆ ਹੁੰਗਾਰਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਢਾਂਚਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੁਰਸੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਨਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਵਧੇਰੇ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਕੈਨੇਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਪਾਰੇ ਵਰਗਾ ਆਦਮੀ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ-ਮੈਨੂੰ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬੋਲਦਾ' ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ। ਦੁੱਖਾਂ-ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਹਾੜ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ।

ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਵੱਡੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੈਮਿੰਗਵੇ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਓਲਡ ਮੈਨ ਐਂਡ ਦਾ ਸੀ' ਪੜ੍ਹਿਆ, ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਬੁੱਢੇ ਮਛੇਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਹੀ ਚਿਤਰਿਆ ਹੋਵੇ।

ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਾਪ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੈਣ ਭਰਾ 'ਪਾਪਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਂ, ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਛੇ-ਸੱਤ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਬਾਲ ਸਾਂ। ਬਾਪ ਨੇ ਉਦੋਂ ਮੁਸੇ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਕੇ ਤਿੰਨ ਪਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਟੈਂਪੂ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੁਸੇ ਵਾਲੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਵਿਚ ਅਲਾਟ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਪੈਸੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਸਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਆਬਾਦ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬੂਝੇ, ਦੱਬ-ਸਰਕਤਾ ਪੁੱਟ-ਪੁੱਟ ਕੇ ਆਬਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮੁਸੇ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਉਦੋਂ ਸੇਮ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਸੇਮ ਮਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੈਦਾਵਰ ਨੂੰ ਸੀ ਦਿੰਦੀ। ਆਏ ਸਾਲ ਸੇਮ ਨਾਲ ਫਸਲ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਾਹੁਣ ਬੀਜਣ 'ਤੇ ਇਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਲਾਏ ਪੈਸੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਧੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਸੱਪ ਵੀ ਬੜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਘਰ ਫਸਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੂੰ ਸੀ ਆਉਂਦੀ, ਬੱਸ ਘਰਦੇ ਜੀਆਂ ਪੱਲੇ ਸੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਧੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਬਾਪ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ-ਬੂਝੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵੱਲੀ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ।

ਕੋਈ ਵਾਹ-ਪੇਸ਼ ਨਾ ਚੱਲਦੀ ਵੇਖ ਬਾਪ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ਾਮਨੀ ਰਕਮ ਤਾਰ ਕੇ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਉੱਪਰ ਸਵਾਰੀਆਂ ਢੋਣ ਵਾਲਾ ਟੈਂਪੂ ਲੈ ਲਿਆ। ਸਾਲ-ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਟੈਂਪੂ ਦਾ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਿਹਾ। ਧਰਮਕੋਟ-ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ ਲਿੰਕ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੌੜਦਾ ਟੈਂਪੂ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਚਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੌੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਿੰਡ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਲਹਿੰਦੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਗਲੀ ਦੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਨਿਆਣੇ ਦੁੜੱਗੇ ਮਾਰਦੇ, ਔਧਾ-ਪੌਣਾ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਪੈਦੀ ਸੜਕ ਜਿੱਥੋਂ ਟੈਂਪੂ ਨੇ ਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਰੋਟੀ ਫੜਾਉਣ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਟੈਂਪੂ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਰੋਟੀ ਫੜਾਉਣ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੰਨੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਦਸੀ-ਦਸੀ ਮਿਲਦੀ। ਅਸੀਂ ਚਾਅ ਨਾਲ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਆਉਂਦੇ।

ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਟੈਂਪੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਬਣਦਾ ਟੈਕਸ ਵੀ ਨੂੰ ਸੀ ਉਤਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਦੀ ਗੱਡੀ ਥਾਂ-ਕੁਥਾਂ ਟੈਂਪੂ ਨੂੰ ਆ ਘੇਰਦੀ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਤੇ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਚਵਾਨੀਆਂ-ਅਠਿਆਨੀਆਂ ਵਾਲੀ ਭਾਨ, ਆਦਮ ਬੋ-ਆਦਮ ਬੋ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਡੀ.ਟੀ.ਓ. ਮਰੁੰਡ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦਿਓ ਘਰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਉੱਤੋਂ ਬਾਪੂ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਮੂੰਹ-ਕੁਲ। ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਨਾ ਦਿੰਦੀਆਂ। 'ਚੰਗਾ ਭਾਈ ਬਾਵਿਆ...ਤੇਰੇ ਟੈਂਪੂ ਨੇ ਤਾਂ ਭਾਈ ਸਾਰੇ 'ਲਾਕੇ ਨੂੰ ਮੌਜ ਲਾਈਓ ਆ' ਖਹਿ ਕੇ ਮੌਜ ਨਾਲ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਆਬਣੇ ਬਾਪ ਭਾਅ-ਭਾਅ ਕਰਦਾ ਝੋਲਾ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਵੜਦਾ ਜੋ ਮਾਂ ਬੁੱਝੇ ਜਿਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਫੜ ਕੇ ਕੰਧ ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਕਿੱਲ੍ਹੀ 'ਤੇ ਟੰਗ ਦਿੰਦੀ। ਟੱਬਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਫਿਕਰ ਚਿੰਤਾ ਦੀਆਂ ਗੁੜੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਫਿਰਨ ਲੱਗਦੀਆਂ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ ਉਦੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨੂੰ ਸਾਂ।

ਆਉਣ ਦੇ ਸਾਲ ਕੁ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਸੜਕ 'ਤੇ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਟੈਂਪੂ ਅਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਾਰ ਖੁੰਢੇ ਸਾਹਨ ਵਾਂਗ ਸੜਕ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਾਲੇ ਅੜ ਖੜਦਾ। ਕਦੇ ਸਪੈਡਲ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੇ ਕੜਕ-ਕੜਕ ਕਰ ਕੇ ਚੈਨ ਟੁੱਟਦੀ, ਕਦੇ ਗਲ ਜਿਹਾ ਲਹਿ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੇ ਟਾਇਰ ਪਾਟ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕਦੇ ਤੇਲ ਪਾਈਪ। ਕਦੇ ਗੇਅਰ ਅੜ ਜਾਂਦਾ। ਫਸਿਆ ਗੇਅਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਟੈਂਪੂ

ਦੇ ਮੂੰਹ ਉਪਰਲਾ ਟਾਪਾ ਚੱਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਹਾਰ ਕੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਹ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟੈਂਪੂ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੁੱਢਾ-ਬੁੱਢਾ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਬਾਪ ਵੱਲੋਂ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਕਾਮਯਾਬ ਨੂੰ ਸੀ ਹੋ ਸਕਿਆ।

ਸਾਡੀ ਇਸ ਤਿੰਨ ਟੈਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਬਾਪ ਅੰਦਰੋਂ-ਬਾਹਰੋਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਪਾਕ-ਸਾਫ਼। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਵੱਡੀ ਗ਼ਲਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਸੀ ਭਾਵ ਆਪਣੀ ਸਾਲੀ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਟੈਂਪੂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਲੁੰਈ ਫੁੱਟਦੀ ਵਾਲਾ ਇਹ ਮੁੰਡਾ ਟੈਂਪੂ ਵੱਲ ਪਿਆਨ ਘੱਟ ਦਿੰਦਾ, ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਆਵਾਗਾਮਰਦੀ ਵੱਧ ਕਰਦਾ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਾਵੇਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਗੇੜਾ-ਸੇੜਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਵੱਧ ਢੋਹਦੇ। ਇਹ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਭਰਿਆ-ਭਰਾਇਆ ਗੇੜਾ ਵੀ ਮਿਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਟੈਂਪੂ ਭਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵੇਲਾ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਨਾ ਤੌਰਦੇ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬੱਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਬੱਸ ਦੇ ਵੱਡੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਵੜ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਫਿਰ ਬੱਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਖਾਲੀ ਟੈਂਪੂ ਭਜਾਈ ਲਿਜਾਂਦੇ। ਦੋਵੇਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਭਲਮਾਨਸੀ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕੱਖ ਪੱਲੇ ਨੂੰ ਸੀ ਪਾਉਂਦੇ। ਆਖਰ ਉਹੀ ਹੋਇਆ ਜੋ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਸੀ। ਟੈਂਪੂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਦੌੜਨ ਦੀ ਜ਼ਹਿਮਤ ਛੱਡ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਜਾਮੁਣ ਦੇ ਰੁੱਖ ਬੱਲੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਟੁੱਟ ਗਈਆਂ। ਕਮਾਈ ਆਉਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦੇ ਪਹਾੜ ਟੱਬਰ ਸਿਰ ਟੁੱਟ ਪਏ।

ਜਦੋਂ ਘਰਦੇ ਵਡੇਰੇ ਜੀਅ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨਾਲ ਘੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਨਿਆਣੇ ਟੈਂਪੂ ਦੁਆਲੇ ਬਾਂਦਰ ਟਪੂਸੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਟੈਂਪੂ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜਾਮੁਣ ਤੌੜਦੇ। ਖੜ੍ਹੇ ਟੈਂਪੂ ਦੇ ਸਟੇਰਿੰਗ ਨੂੰ ਘੁਮਾਈ ਜਾਂਦੇ। ਟੈਂਪੂ ਉਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਰਗਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਲੀਡਰ ਉਹਦਾ ਖੜ੍ਹੇ ਦਾ ਹੀ ਸਟੇਰਿੰਗ ਘੁੰਮਾਈ ਜਾਂਦੇ।

ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਹੁਣ ਘਰ ਵਿਚ ਖੇਸ ਬੁਣਨ ਵਾਲੀ ਖੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਖੱਡੀ ਉੱਤੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਖੇਸ ਅਤੇ ਦੋੜੇ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਬਾਪ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਖੱਡੇ ਵਿਚ ਲੱਤਾਂ ਲਮਕਾਅ ਕੇ ਟਿੱਕ-ਟਿੱਕ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉੱਧਰੋਂ ਬੈਂਕ ਵਾਲੇ ਟੈਂਪੂ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਸੂਲਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗੇ। ਬਾਪ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਪਿਆਨ ਬੂਹੇ ਵੱਲ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ। 'ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਊ? ਆਏ ਤਾਂ ਭੁੱਖੇ ਮਰਜਾਗੇ।' ਮਾਂ ਸੁਆਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀ।

'ਕੁਛ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ? ਸਭ ਠੀਕ ਹੋਜ਼। ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਮੋਹਰ ਕਰੂ। ਸਭ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ-ਫੇਰ ਹੁੰਦਾ। ਦਿਨ ਫਿਰ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਦਿਨ ਨੂੰ ਰਹੇ ਤਾਂ ਆਹ ਦਿਨ ਵੀ ਨੂੰ ਰਹਿਣੇ।' ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਬੁਝੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਦੋਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਫੜਨ ਆ ਪਏ। ਭਿਣਕ ਪੈਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਪਾ ਖੱਡੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਤਖ਼ਤਿਆਂ ਉਹਲੇ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਬੈਂਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮਿੰਟ, ਇਧਰ-ਉਧਰ ਵੇਖ ਝਾਕ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਛੇਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕਰਤੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਕੇ ਮੁੜ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਾਪ ਤਖ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਉਹਲੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੂੰਹ ਵਿਸਾਰ ਵਰਗਾ ਪੀਲਾ-ਭੂਕ। ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਐਨਾ ਬੇਵੱਸ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਐ, ਖੇਡਣ ਦੀ ਉਸ ਨਿਆਣੀ ਉਮਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੰਜ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਫ਼ੌਜੀ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ 1962 ਅਤੇ 1965 ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੇ ਜਾਹੋ-ਜਲਾਲ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਜਵਾਨ ਹੁਣ ਜ਼ਲਾਲਤ ਹੰਢਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

'ਬਾਵਾ ਸਿੰਹੁ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਟੁੱਟਾ ਪਿਆ। ਟੱਬਰੀ ਵੱਡੀ ਐ। ਕੰਮ ਚੱਲਿਆ ਕੋਈ

ਨੂੰ...ਕਰਜ਼ੇ ਨੇ ਦੱਬ ਲਿਆ। ਬੈਂਕ ਵਾਲੇ ਰੋਜ਼ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦੇ ਆ...ਆਏ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਿਨ ਲੁਕੇਜ਼ੂ... ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦੇ ਅੱਕਿਆ ਵਿਐ ਫਾਹਾ ਲੈਜ਼ੂ ਕਿਸੇ ਦਿਨ...।' ਅਜਿਹੀ ਲੋਕ ਭਾਖਿਆ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਸੁਣ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਦਹਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ। ਬਾਪੂ ਚਟਾਨ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਨੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੇਰੀ ਨੂੰ ਸੀ ਢਾਹੀ। ਉਦੋਂ ਅੱਜ ਵਾਂਗੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਿਆਂ-ਫਿਕਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲੈਣ ਦੀ ਭੈੜੀ ਰੀਤ ਅਜੇ ਨੂੰ ਸੀ ਪਈ।

ਖੱਡੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਨੂੰ ਸੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ, ਵੱਡੇ ਕਾਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬੁਣੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਖੇਸ ਸਸਤੇ ਵੀ ਸਨ ਤੇ ਵਧੀਆ ਵੀ। ਲੋਕ

ਡੱਗੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਖੇਸ ਖਰੀਦਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਠੱਪ ਹੋਣ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਂਜ ਵੀ ਇੱਕ ਹੱਥ ਖੱਡੀ ਵੱਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪੈਟ ਪਾਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨੂੰ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਵਾਹ ਨਾ ਚੱਲਦੀ ਵੇਖ 'ਪਾਪਾ ਜੀ' ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਹੋਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਦਾ ਸਰੀਰ ਭਾਰਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੈਟ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ। ਖੇਤ ਵਿਚ ਗੁਡ-ਗੁਡਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਪੈਰਾਂ ਭਾਰ ਬੈਠਣਾ ਉਸ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਹੌਂਕਣੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ। ਖੇਤੀ ਦਾ ਔਖਾ ਭਾਰਾ ਕੰਮ ਉਸਦੇ ਵੱਸ ਕਿੱਥੇ ਸੀ? ਕਈ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਪ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ ਕੇ ਅਲੋਕਿਕ ਆਨੰਦ ਚੜ੍ਹਦਾ। ਬਾਪ ਦੇ ਚਾਚੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਲਾਲ ਸਿੰਹੁ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। 'ਫ਼ੌਜੀਆ! ਫ਼ੌਜ 'ਚ ਖਾਧੇ ਮੁਰਗੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਬਾਂਗਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣ ਆਂ।' ਉਹ ਨਸ਼ਤਰ ਲਾਉਂਦਾ।

'ਲਾਲ ਸਿਆਂ! ਟੈਮ-ਟੈਮ ਦੀ ਗੱਲ ਐ। ਬਥੇਰੇ ਮੁਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੋਣਾਂ ਮਰੇਤੀਆਂ। ਟੈਮ ਬਦਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੇ ਟੈਮ ਆਉ... ਫੇਰ ਮੁਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧੋਣਾਂ ਮਰੇਤਨ ਲੱਗ ਜਾਂਗੇ।'

ਦਿਹਾੜੀ ਨਾਲ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਘਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਸੌਖਾ ਬਲੁਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਫਿਰ ਸੂਲ ਉਠ ਪਿਆ। ਲਾਲ ਨੇ ਖੇਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਂਗਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, 'ਬਾਵਾ ਤਾਂ ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਪਾੜਦਾ। ਕੰਮ ਦਾ ਡੱਕਾ ਨੂੰ ਤੌੜਦਾ, ਮੁਫ਼ਤ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲੈਂਦਾ। ਇੱਕ ਜੁਆਕ ਜਿੰਨਾ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਇਹਤੋਂ।'

'ਕੀ ਕਰੀਏ?'

'ਕਰਨਾ ਕੀ ਐ? ਜੁਆਬ ਦੇਹ।' ਤੇ ਉਸਨੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

'ਫ਼ੌਜੀਆ! ਤੂੰ ਵਈ ਰਮਾਨ ਕਰ ਚਾਰ ਦਿਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਨਾ ਆਵੀਂ। ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਖਿਆ।' ਲਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਬਾਪ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਰੰਬੀ ਛੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਲਾਲ ਵੱਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਮੁਸਕੜੀਏਂ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਾਪ ਬੇਵਸੀ ਜਿਹੀ 'ਚ ਉੱਠ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ

ਸੀ। ਗੁਡਾਈ ਕਰਦੇ ਬਾਕੀ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰੰਬੀਆਂ ਬਾਏਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ।

'ਏਹ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ...ਜੇ ਏਹਨੂੰ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨੂੰ ਲਾਉਣਾ...ਸਾਡਾ ਵੀ ਜੁਆਬ ਐ।' ਹੱਥ ਝਾੜਦੇ ਉਹ ਖੇਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਖੇਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤੌਤੇ ਉੱਡ ਗਏ। ਝੋਨੇ ਵਿਚ ਕੱਖ ਦਾ ਬੂਝ ਚੜ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਲਾਲੂ ਨਾਲ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, 'ਇਹ ਸਾਲਾ ਆਵਦੇ ਕੋਲੋਂ ਈ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇ.. ਮੈਂ ਕਦੋਂ ਬਾਵਾ ਸਿੰਹੁ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਕੰਮ ਤੋਂ।' ਉਸਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਿੰਨਤ-ਤਰਲਾ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਾਇਆ। ਦਰਅਸਲ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿੱਤੋਂ ਵੱਧ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਪ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਪ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਾਰਨ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਖੱਪਾ ਪੂਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਖੱਪੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋੜਾ ਪੂਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ?

ਤੰਗੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਡੁੱਬੀ ਰਕਮ ਉਗਰਾਹੁਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਗੇੜੇ 'ਤੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਆਏ ਦਿਨ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਲੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਬੈਂਕ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਕਿੱਲੇ 'ਤੇ ਬੱਝੀ ਮੱਝ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਮੱਝ ਦੇ-ਵਾਈ ਕਿੱਲੇ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਔਧਾ ਘਰ ਵਰਤ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ, ਕਿੱਲੇ ਦੁੱਧ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ ਮੁੱਕਦਾ। ਦਹੀਂ ਲੱਸੀ ਵੀ ਜੁਆਕਾਂ ਨੂੰ ਪੀਣ-ਖਾਣ ਲਈ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

'ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਦਾ ਦੁੱਧ ਈ ਬਾਹਲਾ ਸੰਘਣਾ...ਘਰ ਵਰਤਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿੱਲੇ ਈ ਵਾਧੂ ਐ।' ਮਾਂ ਅਕਸਰ ਆਖਦੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਸੱਚ ਈ ਬੋਲਦੀ ਹੋਵੇ?

ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਦਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਇਹ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਮੱਝ ਦੇ ਪਿੰਡੇ 'ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਹੱਥ ਫੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਬਣਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਚਿਚੜੀਆਂ ਤੌੜਦੇ। ਖੁਰ ਧੌ-ਧੌ ਸਾਫ਼ ਕਰਦੇ, ਸਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਨਾਲ ਚੋਪੜਦੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ, ਮੱਝ ਦਾ ਸੰਗਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮਾਂ ਮੱਝ ਦੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਖੁਰਲੀ 'ਤੇ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਧਾਹਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਮੱਝ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੱਟੇ ਨਾਲ ਮੋਹ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲਾਡ-ਲਡਾਉਂਦੇ ਨੂੰ ਸੀ ਬੱਕਦੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗ਼ਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮੱਝਾਂ, ਗਾਵਾਂ ਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨਾ ਮੋਹ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਮੱਝ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਤੌਰ ਕੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਿੰਮ ਆਇਆ ਪਾਣੀ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

'ਮੱਝ ਦਾ ਲੇਵਾ ਫੁੱਟਾ ਸੀ। ਉਂ ਵੀ ਅਹੁਰਿਆ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪਸੂ ਘਰੇ ਰੱਖਣਾ ਠੀਕ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ। ਵਫ਼ਾ ਨੂੰ ਕਰਦਾ। ਮੱਝ ਵੇਚਣੀ ਠੀਕ ਸੀ। ਆਹ ਦਹੁੰ-ਚਹੁੰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਐ.. ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੋਰ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ।' ਇਹ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇੱਕ ਫੰਡਰ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ ਜਿਹੀ ਗਾਂ, 'ਗਊ ਕਿੱਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਣੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਗਊ ਮਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤਾਂ ਤਾਰ ਦਿੰਦੀ ਐ ਬੰਦੇ ਨੂੰ' ਆਖਦਿਆਂ ਫੜ ਕੇ ਕਿੱਲੇ 'ਤੇ ਨੂੰ ਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ। ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ ਬਾਪ ਮੱਝ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗਾਂ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਧਵਾਉਣ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਘਰ ਵਿਚ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨੋਂ ਨੂੰ ਸੀ ਹਟਾਇਆ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਵਦਾ ਹੱਥ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਪੀ ਪੈਂਨ ਛੁਡਾ ਕੇ ਵੱਗ ਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਫੜਾ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਹੀ ਹੋਰ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਮ 'ਤੇ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਡੀ 'ਚ ਵੀ ਵਿਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਘੋਰ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ,

ਗੁਰਮੀਤ ਕੜਿਆਲਵੀ

ਗੁਰਮੀਤ ਕੜਿਆਲਵੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉੱਘਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਾ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਤਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਟਕ ਵੀ ਲਿਖ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਆਤਮ ਖੋਜੀ 'ਤੇ ਲਘੂ ਫਿਲਮ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਨਾਟਕੀਕਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕੜਿਆਲਵੀ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਿੰਦੀ, ਮਰਾਠੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ 'ਚ ਵੀ ਅਨੁਵਾਦ/ਲਿਪੀਅੰਤਰ ਹੋ ਕੇ ਛਪ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਡਾਕੀਏ ਨੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਕਾਰਡ ਆ ਫੜਾਇਆ। ਇਹ ਪੀਲਾ ਜਿਹਾ ਕਾਰਡ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਪਲੱਤਣ ਚੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਲਾਦੀਨ ਦੇ ਚਿਰਾਗ ਵਾਂਗੂੰ ਬੁਝਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਬਾਪੂ ਮਨਾਵੇਂ ਵਾਲੇ ਸੋਢੀਆਂ ਦੀ ਕੰਬਾਈਨ 'ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਡਰਾਇਵਰੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਪਾਪਾ ਜੀ ਡਰੇਨੇਜ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਕਨਦਾਜ਼ ਦੀ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਵਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਘੱਟ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਘਰਦਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਰੌਣਕ ਪਰਤ ਆਈ ਸੀ।

ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੀਜੀ ਜਮਾਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਸਾਂ। ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਸਾਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲ ਭੈਣ ਜੀ ਵੀ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕਾਲਜ ਦਾ ਮੋਨੀਟਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਟਾਲਾ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ। ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ 'ਗ਼ਰੀਬ ਕੱਪੜਿਆਂ' ਕਾਰਨ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੀਣ-ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੇ ਹਾਣੀ ਮੇਰੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁੱਝਾ-ਗੁੱਝਾ ਹੱਸਦੇ ਹੋਣ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਕੂਲੋਂ ਘੋਸਲ ਮਾਰ ਲਈ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਮਾਸਟਰਾਣੀ ਨੇ ਕਲਾਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਬਾਪ ਉਸ ਦਿਨ ਅਜੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨੂੰ ਸੀ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਕੂਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਜੁੱਤੀ ਲਾਹ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਕੱਛਾ ਤੋਂ ਫਟ ਚੁੱਕਾ ਕੁੜਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਨਿੱਬੀ ਜੁੱਤੀ ਟਿਕਾ-ਟਿਕਾ ਕੇ ਮੇਰੀ ਗਿੱਚੀ ਵਿਚ ਮਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, 'ਸਾਲਾ ਵੱਡਾ ਨਵਾਬਜ਼ਾਦਾ... ਦਿੱਨਾਂ ਤੈਨੂੰ ਹੁਣੇ ਪੋਸ਼ਾਕ ਸੰਵਾ ਕੇ...ਪਟਿਆਲੇ ਆਲੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਕਾਕਾ ਜੁ ਹੋਇਆ।' ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਐਨੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਮੈਨੂੰ ਕੁੱਟਦਾ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)

ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਕੂਲੋਂ ਆਇਆ, ਪਾਪਾ ਜੀ ਕੁਝਤੋ-ਪਜਾਮੇ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਖੱਦਰ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੱਪੜਾ ਲਿਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤੈਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

‘ਮੇਰਾ ਕਿਤੇ ਜੀਅ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਥੋਨੂੰ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਨੂੰ। ਮੇਰਾ ਵੱਸ ਚੱਲੇ...’ ਅੱਗੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਨੂੰ ਸੀ ਗਿਆ। ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ। ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਘਰਾਲਾ ਬਣ ਕੇ ਕਰਤ-ਬਰਤੀ ਦਾਹੜੀ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰ ਪਲੋਸਦਾ ਰਿਹਾ।

‘ਆਮ ਆਦਮੀ’ ਵਾਂਗ ਬਾਪ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਲਕਵੀਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਾਲਾ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਣ ਸਕੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗੁਣ-ਗਾਉਣ ਲੱਗਦਾ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੇ। ਆਮ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਵਾਂਗ ਕਾਂਗਰਸ ਉਸਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਮਦਰਦ ਜਾਪਦੀ। ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਣਗਣ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅੱਸੀਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਤੱਤੋਂ ਖੂਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡੇ ਕੰਧਾਂ ‘ਤੇ ਹਾਥੀ ਵਾਹੁਣ ਲੱਗੇ। ਮੈਂ ਪਾਰਟੀ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਥਾਂ-ਪੁਰ-ਥਾਂ ਰੈਲੀਆਂ, ਧਰਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ‘ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਸਗੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਦਲਿਤ ਵਿਹੜਿਆਂ ਅਤੇ ਭੱਠਿਆਂ ‘ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਕੂਲਿੰਗ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸਾਂ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਇਹ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ ਭਾਉਂਦੀਆਂ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਸਲੋਕ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੁਪਰੀਮੋ ਕਾਂਸੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਚੋਂਦੀਆਂ-ਚੋਂਦੀਆਂ ਗਾਹਲਾਂ ਕੱਢਦਾ,

‘ਚਮਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆ...ਆਹ ਸਾਡੇ ਛੋਹਰ ਚਮਾਰਾਂ ਦੇ ਟੋਟੇ ਚੜ੍ਹੇ ਫਿਰਦੇ ਆ...ਭੱਥਾ ਭੰਨਾ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਣਗੇ।’

ਕਦੇ ਉਹ ਆਖਦਾ ‘ਚਮਾਰ ਖੁੱਡੇ ਲਾਉਣਗੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ...ਏਹ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਕੌਮ ਐ...ਬਾਕੀ ਸਭੁਲਕਾਸਟਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆ। ਆਹ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਢੋਢਰ...ਮਗਰ ਲੱਗੇ ਫਿਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਨੂੰ ਪਤਾ।’ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ‘ਚ ਜੋ ਭਰਿਆ ਸੀ, ਉਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪਈਆਂ ਗੰਢਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡੇ ‘ਤੇ ਹੰਢਾਈ ਸੀ। ਫ਼ੌਜ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਅਧਾਰ ‘ਤੇ ਭਾਰੀ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਜਾਤੀ ਅਧਾਰ ‘ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਸੀ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਬਾਪ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਅੱਖੜ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਨਾ ਝੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਾਤੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਕਰਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਜਮਾਤਾਂ ਪਾਸ ਬਾਪ, ਫ਼ੌਜ ਵਿਚੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਫੀਤੀ ਲੁਆਇਆਂ, ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ‘ਚੋਂ ਲੱਗਦਾ ਫੁੱਫੜ ਜੱਗਰ ਸਿੰਘ ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ‘ਬਾਵਾ ਸੁੰਘ ਨੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਸਾਰੀ ਉਮਰ...ਫ਼ੌਜ ‘ਚ ਵੀ ਪਿੰਡ ਆਲਾ ਹੀ ਹਸਾਬ ਰੱਖਿਆ। ਇੰਟ-ਖਤਿਕਾ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲਦਿਆਂ ਨਾਲ। ਅਫਸਰਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਾ ਈ ਨੂੰ ਸੀ। ਗ਼ਲਤ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ, ਠੀਕ ਨੂੰ ਠੀਕ। ਮੂੰਹ ‘ਤੇ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਅਗਲੇ ਦੇ। ਇਉਂ ਨੂੰ ਚੱਲਦਾ ਫ਼ੌਜ ‘ਚ...ਦੇਖਲੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ‘ਨਪੜ ਬੰਦੇ ਫ਼ੌਜ ‘ਚੋਂ ਸੂਬੇਦਾਰੀਆਂ ਕੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਆਏ, ਇਹ ਆ ਗਿਆ ਬੇਰੰਗ ਈ ਸਿਪਾਹੀ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ।’ ਜੱਗਰ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਬਾਪ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੁਰਿਆਈ।

ਬਾਪ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੱਗਦਾ ਭਰਾ ਵੀ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਦਫਤਰ ਦੀ ਹੈਂਡ ਕਲਰਕੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਟਿਕਟ ‘ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਬਾਪ ਦਾ ਚਾਅ ਚੁੱਕਿਆ ਨੂੰ ਸੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਧਰ ਵਿਧਾਇਕੀ ਵਾਲਾ ਬਟੋਰਾ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਬਾਪ ਦੇ ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਸੱਤਵੇਂ

ਅਸਮਾਨ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਦੂਜੇ-ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਕਾਰਬਾਈਨ ਨਾਲ ਤਾੜ-ਤਾੜ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਾ। ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਪਿੰਡ ਸੁਸਰੀ ਵਾਂਗ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘੁਰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਦੇ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਟੱਲੀ ਹੋਇਆ ਨੇਤਾ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਾ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਖੋਰ ਸੀ ਉਸਨੂੰ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਗ-ਪਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਮੂਹਰੇ ਸਾਨ੍ਹ ਵਾਂਗੂੰ ਖੋਰ ਪਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਤਾਂ ਫ਼ੌਜ ‘ਚ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਕੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਪਰ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਅੰਦਰ ਵਾੜ ਕੇ ਬੂਹਾ ਭੇੜ ਲੈਂਦੇ। ਵਿਧਾਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪਾਈ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨੇ ਬਾਪ ਵਰਗਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਫਤੂਰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਕੂਹਣੀ-ਮੋੜ ਕੱਟ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਬਸਪਾ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ‘ਹਾਂ’ ਵੀ ਭਰਨ ਲੱਗਾ। ਸ. ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਲਈ ‘ਬੂਟੀ ਰਾਮ’ ਬਣ ਗਿਆ, ‘ਇਹ ਬੂਟੀ ਨੇ ਈ ਕੌਮ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਹਾਇਐ। ਆਵਾਦਾ ਕੋੜਮਾ ਪਾਲਿਆ...ਕੌਮ ਜਾਵੇ ਢੱਠੇ ਖੂਹ ‘ਚ।’ ਉਸਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ‘ਤੇ ਤਵਾ ਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

‘ਗਰੀਬ-ਗੁਰਬੇ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਠੀਕ। ਰਲ ਕੇ ਨੂੰ ਹੰਢਲਾ ਮਾਰਦੇ। ਨਈਂ ਕੀ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਜੇ ਰਲ ਕੇ ਹੰਢਲਾ ਮਾਰ ਲੈਣ, ਦਿੱਲੀ ਚਾਰ ਹੱਥ ਦੂਰ ਨੂੰ ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ।’ ਸੱਬ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਕੇ, ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਰ ਤਿੱਖੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਘਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਆਦਰ ਭਾਓ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਦਾਰੂ-ਪਿਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੀ ਬਾਪੂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਰੰਮ ਨਾਲ ਕੋੜਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ।

ਬਾਪ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਵਿਧਾਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਚਿੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਪ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕਢਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ‘ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਚਾਇਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਾਂ, ਪਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਹੀ ਟਿੱਚ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਬੰਧੀ, ਬਾਣੇ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮੁਕਲਾਵੇ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਰਾਤ ਵੀ ਬਾਣੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਪ ‘ਤੇ ਰਹਿ-ਰਹਿ ਕੇ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਹੈਕੜਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦਾ ਕਿਉਂ ਨੂੰ। ਐਵੇਂ ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਵੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਅੱਗਿਓਂ ਨੇ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨੀਂ ਟੱਕਰਦਾ।

...ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਅੱਗਿਓਂ ਹੋ ਕੇ ਟੱਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜਲਦੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੂਰ ਹੋ ਕੇ, ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਰ ਬੂਹੇ ਮੂਹਰੇ ਆ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰਿਆ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਕਾਰਬਾਈਨ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਘਸਰਦੀ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਗਈ ਸੀ।

‘...ਖੜ੍ਹਾ ਤੇਰੀ ਵੱਡੇ ਲਾਟ ਸਾਬੂ ਦੀ...’ ਬਾਪ ਨੇ ਜੰਗਲੀ ਜਿਹੀ ਗੰਡਾਸੀ ਕੱਢ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਦਾ ਜਲੌਅ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਲਲਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਸੋਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲ ਆਏ ਸਾਂ। ਰਾਜ ਨੇਤਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗਲੁਮੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਲਿਆ... ਅੱਗਿਓਂ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਗਲਾਵਾਂ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ। ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਦਾ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇਤਾ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਛੁੱਟ ਗਏ। ਉਹ ਇੱਕ ਦਮ ਠੰਠਬਰ ਗਿਆ। ਇੰਨੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਸ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਗ-ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹੀ-ਪੈਰੀਂ ਪੁਨਾ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਕਦੇ ਉਸ ਨਾਲ ਤੂੰ ਤੂੰ—ਮੈਂ ਮੈਂ ਨਾ ਹੋਈ। ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਹੀ ਮਿਟ ਗਈ ਸੀ।

‘ਹੱਥਾਂ ਬਾਝ ਕਰਾਰਿਆਂ ਵੈਰੀ ਹੋਏ ਨਾ ਮਿੱਤ। ਐਦੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਲੋਟ ਨੂੰ ਸੀ ਆਉਣਾ। ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।’ ਬਾਪ ਆਖਦਾ।

‘ਰੋਕਿਆ ਕੀਹਨੇ ਸੀ?’ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ।

ਆਰਥਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਬੁੜ੍ਹੇ-ਟੁੱਟੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਿਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਣਦੀ। ਪਾਪਾ

ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਇਕਸਾਰ ਨੂੰ ਸੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਾਰੇ ਵਾਂਗ ਬਿਰਕਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਉਹ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਮਗਜ਼-ਪੱਚੀ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸਮਝਦਾ। ਉਹ ਆਖਦਾ ਸੀ, ‘ਜਿੰਨਾ ਟੈਮ ਨਾਵਲ-ਘਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ‘ਤੇ ਲਾਉਣੇ, ਉਹੀ ਕੋਰਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ‘ਤੇ ਲਾਏ’ ਤਾਂ ਕੁਛ ਦਾ ਕੁਛ ਬਣਜੇ।’ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਓਵਰਸੀਅਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਓਵਰਸੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ-ਬੱਜਰੀ ਵੇਚ-ਵੇਚ ਕੇ, ਨੋਟਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁੱਥੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ‘ਚ ਭਰਦੇ ਵੇਖਦਾ। ਬਾਪ ਆਪ ਵੀ ਇੱਕ-ਅੱਧ ਬੋਰੀ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਪ ਦੇ ਆਖੇ ਮੈਂ ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਜਿਸਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ‘ਓਵਰਸੀਅਰੀ ਦਾ ਕੋਰਸ’ ਆਖਦੇ, ਪਾਸ ਕਰ ਲਿਆ। ਬਾਪ ਮੈਨੂੰ ਡਿਪਲੋਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏ. ਐਮ. ਆਈ. ਈ. (ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ) ਕਰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਚ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਸਾ ਵੱਟੀ ਰੱਖਦਾ। ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸੀ ਤੌਤਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਡਿਪਲੋਮਾ ਹੀ ਮਸੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਮੇਰੀ ਇਸ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵੀ ਨੂੰ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੌਤਾ-ਠੰਢਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਫੇਰ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲੇਖ ਵਗੈਰਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪਣ ਲੱਗੇ। ਪਿੰਡ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਉਸ ਕੋਲ ਛੇੜ ਲੈਂਦਾ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਬਾਪ ਲਈ ‘ਖਾਸ’ ਬੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਯਾਰ ਬੋਲੀ ਘਰ ਆਉਂਦਾ, ਉਸਨੂੰ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ।

‘ਗੁਰਮਤੀ ਦੀ ਘਾਣੀ ਆਈ ਆ ਖਵਾਰ ‘ਚ। ਕਮਾਲ ਕੀਤੀ ਪਈ ਐ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਨਾਉਂ ਕੱਢਤਾ ਪਿੰਡ ਦਾ।’ ਬਾਪ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਰੰਮ ‘ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਪੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦੇ ਪੁਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦੇ।

‘ਬਾਈ ਬਾਵਾ ਸਿਆਂ! ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਢੁੱਡੀਕਿਆ ਆਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿਹੂੰ ਕੰਵਲ ਆਗੂੰ ਚੋਟੀ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਬਣਾ।’ ਕਈ ਤਾਂ ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਪਲੇਬਣ ਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅੱਧ-ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਲਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਨਾਅ ਸਨ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਛਾਂ ਖਿੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਉਹ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚੋਂ ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਰੰਮ ਕੱਢ ਲਿਆਉਂਦਾ।

‘ਮੁੰਡਾ ਤੇਰਾ ਨਾਂ ਚਮਕਾਉ। ਸੋਹਣੀ ਲਿਖਤ ਐ।’ ਪਾਪਾ ਜੀ ਹੋਰ ਚੌੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਰੀਫ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੋਤਲ ਥੱਲੇ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾ ਲੱਗਦੀ।

‘ਉ’ ਬਾਈ ਸਿਆਂ ਗੁੱਸਾ ਨਾ ਕਰੀ। ਮੁੰਡੇ ‘ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖੀ। ਏਹ ਲਿਖਾਰੀ-ਲਖੂਰੀ ਜਏ ਹੁੰਦੇ ਅਵਾਰਾ ਈ ਐ। ਟੈਮ ਨਾਲ ਮੰਗ-ਵਿਆਹ ਲੈ। ਐਵੇਂ ਨਾ ਕੋਈ ਚੰਦ-ਚਾੜ ਦੇਵੇ।’ ਪਿਆਲੇ ਦੇ ਜੁੱਟ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਚੁੱਕਨਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ। ਜੁੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਉਗਲਾਂ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਰੰਗ ਲਿਆਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਛੇੜੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਵਿਆਹ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਨਿੱਤ ਨਵੇਂ-ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪੈਂਦੀ। ਫੁੱਫੜ ਜੱਗਰ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੇ ਤਾਂ ਕਈ ਦਿਨ ਘਰ ‘ਚ ਚੱਫੜ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

‘ਉਹ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਆਲੇ ਬੰਦੇ...ਐਵੇਂ ਅਵਾਰਾ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦੈ ਓਵਰਸੀਅਰੀ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਕੇ। ਅਗਲੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਆ ਸੈਂਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ। ਆਪੇ ਨੌਕਰੀ ‘ਤੇ ਲਵਾਉਣਗੇ। ਘਰੋਂ ਤਕੜੇ ਬੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਰਜਾਈ ‘ਚ ਨੌਂ ਮਣ ਰੂੰ ਹੋਉ...ਜਿੰਨੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੁੱਲਾਂ ‘ਚ ਐ।’

‘ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਡੀ ਭਾਰੀ ਰਜਾਈ ਥੱਲੇ ਆ ਕੇ ਮਰਨਾ?’ ਮੈਂ ਗੱਲ ਹਾਸੇ ਪਾ ਕੇ ਆਈ-ਗਈ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ।

‘ਕਾਕਾ ਗੱਲ ਹਾਸੇ ਪਾਉਣ ਆਲੀ ਨੂੰ...ਅਗਲੇ ਘਰ ਭਰ ਦੇਣਗੇ ਬਾਵਾ ਸੁੰਘ ਦਾ...।’ ਫੁੱਫੜ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਮੈਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਸੁਣਾਇਆ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਪਾਰਾ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ।

‘ਮੈਂ ਕੋਈ ਗਾਂ-ਮੱਝ ਬੋੜੀ ਆਂ ਜਿਹਤਾ

ਮੈਨੂੰ ਮੰਡੀ ‘ਚ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਓ।’ ਮੈਂ ਅੱਧੇ ਸ਼ਬਦ ਮੂੰਹ ‘ਚ ਹੀ ਘੁੱਟ ਲਏ ਸਨ।

‘ਇਹਦੇ ਲਾਟ ਸਾਬ ਦੇ ਨੱਕ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਕੁਛ...ਇਹਦੇ ਡਮਾਕ ਨੂੰ ਕਾਮਰੇਟੀ ਚੜ੍ਹੀ ਵੀ ਐ। ਬੋਰ ਤੂੰ ਹਜੇ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦੇਵੀਂ ਅਗਲਿਆਂ ਨੂੰ। ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੱਥੋਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਣਾ। ਮੈਂ ਕੱਢੂੰ ਏਹਦੀ ਕਾਮਰੇਟੀ...।’ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਾਮਰੇਟੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਸਨੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿਨ ਝੱਜੂ ਪਾਈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਹੀ ਘਰ ਵੜਦਾ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਖਿਸਕ ਜਾਂਦਾ। ਉਸਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਹਰ ਹੀਲੇ ਬਚਦਾ। ਮੇਰੇ ਵਾਲਾ ਗੁੱਸਾ ਬਾਕੀ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ।

ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ-ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਥੱਲੇ ਆ ਗਿਆ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਠੰਢੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਰਹਿ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ ਸਕਦਾ।

‘ਜੱਗਰ ਸਿਹੂੰ ਤਾਂ ਸਾਲਾ ਐਵੇਂ ਫਲੂਲੀਆਂ ਛੱਡਦਾ। ਫ਼ੌਜ ‘ਚ ਏਹਦੀ ਬਹਿਣੀ-ਉਠਣੀ ਅੰਬਰਸਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਹੀ ਐ।’ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰਨ ਲੱਗਾ ਸੀ, ‘ਐਵੇਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਲਾਈਦੀ...ਵੱਧ-ਘੱਟ ਬੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।’ ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ ਅੱਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖ...ਸਾਲਾ ਜੱਗਰ ਐਮੇਂ ਭੁਕਾਨਾ ਫੁਲਾ ਗਿਆ ਅਖੇ ਰਜਾਈ ‘ਚ ਨੌਂ ਮਣ ਰੂੰ ਐ...ਕੱਜਰ ਦਿਆ ਉਹ ਬੰਦੇ ਆ ਕਿ ਜਿੰਨ...ਅਖੇ ਨੌਂ ਮਣ!’ ਤੇ ਬਾਪ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਫੁੱਫੜ ਜੱਗਰ ਨੂੰ ਸਲੋਕ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਤਾਅ ਉਮਰ ਮੈਂ ਬਾਪ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਨੂੰ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਗ਼ਰੀਬੀ ਨਾਲ ਘੁਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਕੁਝ ਖੁਲ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਘਰ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਗਠੀਏ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ। ਹੱਥ ਪੈਰ ਸੁੱਜ ਕੇ ਭੜੋਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ।

ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਆਸਰੇ ਦਿਨ ਸੌਖੇ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਕੁਲੰਜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਪ ਉਸਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ-ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਹਿੰਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਟੂਣੇ-ਟਾਮਣੂੰ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਮੰਦਰਾਂ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅਤੇ ਪੀਰਾਂ ਫਕੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਦਲਾਂ ‘ਤੇ ਮੱਥੇ ਰਗੜੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਭੁਪਿਆਂ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ‘ਤੇ ਚੌਂਕੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਮੈਨੂੰ ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ‘ਤੇ ਹੋਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੌਂਸਲੇ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਅੱਕਦਾ-ਬੱਕਦਾ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ। ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ‘ਚ ਘਿਰੇ ਵੇਖ, ਕਈ ਸਕੇ-ਸੋਧਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਾਬੋਂ ਮੂੰਹ ਫੇਰ ਗਏ ਸਨ। ਬੀਬੀ ਦੀਆਂ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੀਬੀ ਕੋਲੋਂ ਮੁਸ਼ਕ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਅਕਸਰ ਰੋਟੀ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਲਾਹੁੰਦੇ। ਬੀਬੀ ਦੇ ਤੇ ਆਵੇਦੇ ਲੀੜੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਧੋਂਦੇ ਅਤੇ ਘਰਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦੇ। ਅਜੀਬ ਮਨੁੱਖ ਸੀ, ਡੋਲਦਾ ਹੀ ਨੂੰ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਬੱਸ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਣ ਦੀ ਧੁਨ ਸਵਾਰ ਸੀ।

ਸਾਲ 1993 ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਹਾੜੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ‘ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਮੁਖੀ ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬੱਕਰੀ ਵਾਂਗ ਮੂੰਹ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਲਾਲ ਕਿਲ੍ਹੇ ‘ਤੇ ਤਿਰੰਗਾ ਲਹਿਰਾ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਫ਼ਤ ਇਲਾਜ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਡੀਂਗਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮਾਂ ਨੇ ਕੈਂਸਰ ਜਿਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਮਹਿੰਗੇ ਇਲਾਜ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਹਿਕਦਿਆਂ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਪਾ ਜੀ ਨੂੰ ‘ਹਮਦਰਦੀ’ ਦੀ ਕਿੜੇ ਵੱਧ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਪਰ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਸਬਜ਼ੀਆਂ-ਭਾਜੀਆਂ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਝੋਲੇ ਭਰ-ਭਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਪਰ ਘਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਦੁਰਗਤੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਤੌੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਪ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਨੂੰਹਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਭੁੱਲ੍ਹਾ ਖਰਚ ਕਰਦੀਆਂ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਨੱਕ ਬੁੱਲ੍ਹ ਵੱਟਦੀਆਂ। ਉਹ ਟੁੱਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ‘ਜੀਤ ਸਿੰਘ’ ਨੇ ਨਵੀਂ ਬੁੱਢੀ ਲੈ ਆਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਪਾਪਾ ਜੀ ਵਾਂਗ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਧੌਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਵੀ ਧਮਕੀਆਂ

ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਸਨ।

‘ਲੱਗਦੈ, ਬੁੜ੍ਹੇ ਜੀਤ ਆਲੀ ਕਰਨੀ ਪਊ ਮੈਨੂੰ ਵੀ।’

‘ਗੱਲਾਂ ਵੇਖਲਾ ਕੀ ਕਰਦਾ। ਰਾਮ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਖਾ ਹੁੰਦੀ ਤੈਥੋਂ। ਨੂੰਹਾਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਆਲਾਂ...ਚੰਗੀ-ਭਲੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਤੇਰੀ।’ ਭੂਆ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਪਾਪਾ ਜੀ ਹੋਰ ਚਿੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ।

‘ਕੀ ਐਤ ਐ ਸੇਵਾ ਦਾ। ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਐ...ਖੇੜ ਪਈ ਗੱਦੋਂ ਨਾਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਆਹ ਜੂਨ ਆ ਕੋਈ?’ ‘ਨਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਤੇਰੀ ਜੂਨ ਨੂੰ?’

‘ਹਜੇ ਹੋਇਆ ਈ ਨੂੰ ਕੁੱਛ? ਚੜ੍ਹੇ ਮਹੀਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਆ ਕੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਢਿੱਡ ‘ਚ ਪਾਉਨਾ...ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਫੇਰ ਵੀ ਚਿੜ੍ਹ-ਚਿੜ੍ਹ। ਆਖਰ ਮੈਂ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਆਂ...।’ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਚੀਸ ਵੀ ਉਸਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤੈਰਨ ਲੱਗਾ ਸੀ। ‘ਕਮ-ਜ-ਕਮ...ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਮਿਲੂ ਚੱਜ ਹਾਲ ਨਾਲ। ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਸੌਖੇ ਕੱਟ ਜਾਣਗੇ।’ ‘ਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਨੂੰ। ਕੱਜਰ-ਚੌਰਾ ਕਹਿਣਗੇ ਲੋਕ। ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ ਚੰਗੀ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲੱਗਾ ਟੱਬਰ ਦੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ।’ ‘ਅੱਗੇ ਬੜੇ ਝੰਡੇ ਝੁਲਦੇ।’

‘ਸਮਝਾਓ ਵੇ ਇਹਨੂੰ ਆਵਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ... ਘਰ ਪੱਟ ਦਾ।’

‘ਪੱਟ ਦੇਉ ਕਿ ਵਸਾ ਦੇਉ...।’ ਮੈਂ ਆਵਦੇ ਵਲੋਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਬੋਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਭੂਆ ਨੇ ਫੇਰ ਵੀ ਸੁਣ ਲਿਆ। ਪੋਕੇ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦੀ ਇਹ ਭੂਆ ਰੋਟੀ ਲਾਹੁਣ ਵੇਲੇ ‘ਆਹ ਸਿਆਪਾ ਜਿਆ ਨਬੇੜ ਲਵੇ’ ਆਖਦੀ ਸੀ। ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਸਿਆਪਾ ਆਖਣ ਕਰਕੇ ਬਾਪ ਔਖਾ-ਭਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

‘... ਹੈ... ਹੈ! ਉੱਚੀ ਬੋਲ ਵੇ ਕੀ ਕਿਆ ਤੈਆ।’

‘... ਏਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਧੀਆ ਗੱਲ ਆ, ਸਾਨੂੰ ‘ਮੰਮੀ’ ਮਿਲ ਜਾਉ ਦੁਬਾਰਾ। ਨਾਲੇ ਤੈਨੂੰ ਰੋਟੀ ਵਾਲਾ ‘ਸਿਆਪਾ’ ਜਿਆ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਰਾ। ਹਾਂ! ਟੱਬਰ ਵਾਸਤੇ ਆਉਂਦੇ ਰਾਸ਼ਨ ਤੇ ਫਲ ਫਰੂਟ ਦੇ ਝੋਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਬੰਦੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।’

‘ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਵੀ ਕੱਜਰ ਹੋਗੇ। ਤੇਰਾ ਵੀ ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ...ਤੂੰ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਨਾ ਕਿ ਪਿਉ ਤੀਮੀਂ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਅਗਾਂਹ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਡੱਕਣ ਆਲਾ ਨਾ ਹੋਉ। ਤੂੰ ਬਬੇਰਾ ਕਾਰੇ ਹੱਥਾਂ। ਐਮੇ ਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਕੇ-ਬੰਗਾਲੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦੈ।’ ਭੂਆ ਹੱਥਲੇ ਭਾਂਡੇ ਬਾਏਂ ਸੁੱਟ ਖਲੋਂਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਪਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੀਂ ਤੀਵੀਂ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਚਵਾ-ਚਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਬਾਪ ਦੀ ਨਵੀਂ ‘ਤੀਮੀ’ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਫਤਨ ਦੀ ਗੁੱਝੀ-ਗੁੱਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਿਤ੍ਰ ਪੱਲੇ ਕੁੱਝ ਨਾ ਪਿਆ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੀ ਧਮਕੀ, ਰੰਗ ਲਿਆਈ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਤੇਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ‘ਮੂਕ ਸਹਿਮਤੀ’ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਘਰਦਿਆਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਉਚੇਚੀ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਖਾਤਰਦਾਰੀ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ‘ਮੈਨੂੰ ਨਵੀਂ ਮਾਂ’ ਨਾ ਜੁੜ ਸਕੀ। ਬਾਪ ਭੁਚਲਾਵੇ ‘ਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗ ਬਿਰਕਦੇ ਸੁਭਾਅ ‘ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ। ‘ਬੰਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਟੈਂਡ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ’ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰ ਕੁੜਦਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।

‘ਪਾਪਾ ਜੀ ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਮੰਮੀ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ?’ ਮੈਂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ‘ਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਸੀ। ਭੂਆ ਤੇ ਬਾਕੀ ਜੀਅ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਸਫਲ ਹੋਈ ਜਾਣ ਗੁੱਝਾ-ਗੁੱਝਾ ਮੁਸਕਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਪਾ ਜੀ ਕੁਝ ਨੂੰ ਸਨ ਬੋਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

‘ਭੂਆ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਚ ਆ ਗਿਐ।’ ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੇ ਆਖਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਮਸੀਂ ਚਾਰ ਕੁ ਬੋਲ ਨਿਕਲੇ ਸਨ।

‘ਹੁਣ ਰਹਿ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਗਈ ਐ?’ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਉਸਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਲਟਕਦੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਵੱਲ ਸੀ। ਅੱਖਾਂ ਝੀਲ ਬਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਤੜਫ਼

ਤੇਰਾ ਦਿਦਾਰ ਨ ਸਾਨੂੰ ਹੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਦਿਲ ਤੇਰੀ ਜੁਦਾਈ 'ਚ ਰੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।

ਲੋਕੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਂਦੇ,
ਹੱਸਦੇ ਤੇ ਨਾਲੇ ਗਾਉਂਦੇ।
ਮੇਰਾ ਨਸੀਬਾ ਸੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਤੇਰਾ ਦਿਦਾਰ ਨ ਸਾਨੂੰ ਹੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਦਿਲ ਤੇਰੀ ਜੁਦਾਈ 'ਚ ਰੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।

ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਨਾਗ ਵਾਂਗ ਸ਼ੁਕਦੀ
ਪਿਆਸੀ ਤੇਰੀ ਕੋਇਲ ਕੂਕਦੀ।
ਚੰਦਰੇ ਛਿਲਤਾ ਤੇਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਸਾਨੂੰ ਨ ਹੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਦਿਲ ਤੇਰੀ ਜੁਦਾਈ 'ਚ ਰੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।

ਬਿਰਹਾ ਦੀ ਇਸ ਅੱਗ ਨੇ,
ਨਾਲੇ ਹੀ ਇਸ ਜੱਗ ਨੇ।
ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਵਾਂਗ ਕਸਾਈ ਕੋਹਿਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਸਾਨੂੰ ਨ ਹੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਦਿਲ ਤੇਰੀ ਜੁਦਾਈ 'ਚ ਰੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰ 'ਅਮਰ' ਆ ਜਾ
ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਵੀ ਖਿੜਾ ਜਾ
ਨਹੀਂ ਤੇ ਜਿੰਦ ਨੇ ਜਾਣਾ ਮੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਸਾਨੂੰ ਨ ਹੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।
ਦਿਲ ਤੇਰੀ ਜੁਦਾਈ 'ਚ ਰੋਇਆ ਵੇ ਚੰਨਾ।

ਗੁਜ਼ਲ

ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਲੱਜਤ, ਚਾਅ ਜਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਸੀ
ਧੜਕੇ ਬਗ਼ੈਰ ਦਿਲ ਦਾ ਐਪਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਾ ਸੀ

ਦਿਲ ਹੋਲਾ ਕਰਨ ਖਾਤਿਰ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਘਾਟ ਗਾਹੇ
ਪਾਣੀ ਕੋਈ ਵੀ ਐਪਰ ਹਉਂਕੇ ਤੋਂ ਭਾਰਾ ਨਾ ਸੀ

ਕਾਵਿ -ਕਿਆਰੀ

ਜਦ ਧਾਰ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ ਸਭ ਧਸਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ
ਦਲਦਲ 'ਚ ਉਤਰਨ ਬਿਨ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਵੀ ਨਾ ਸੀ

ਮਿੰਨਤਾਂ, ਜੁਗਾਤ, ਤਰਲੇ, ਸੌਦੇ, ਸਕੀਮਾਂ, ਤਿਕਤਮ
'ਮੰਜ਼ਿਲ' ਤਾਂ ਮਿਲ ਹੀ ਜਾਂਦੀ, ਸਾਨੂੰ ਗਵਾਰਾ ਨਾ ਸੀ

ਇਕ ਦਰਦ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਨੂੰਮਣਾ ਹੈ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ
ਮੇਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਸੀ
-ਰੂਹੀ ਸਿੰਘ

ਗੁਜ਼ਲ

ਖ਼ਬਰ ਤੁਰੀ ਇਹ ਸੜਕੇ ਸੜਕੇ।
ਦਾਜ਼ ਖੁਣੋਂ, ਕੋਈ ਮਰ ਗਈ ਸੜ ਕੇ।

ਗੁਰਬਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ ਰਹਿੰਦੀ।
ਲੱਛਮੀ ਟੁਰ ਗਈ ਪੇਕੇ, ਲੜ ਕੇ।

ਕਿੰਨੀ ਫ਼ਿਰਕੂ ਸੋਚ ਹੈ ਹੋਈ?
ਗਲੀ ਗਲੀ ਨੇ ਦੰਗੇ ਭੜਕੇ।

ਹੌਲ ਦਿਲੇ ਨੂੰ ਪੈਂਦੇ ਜਾਵਣ,
ਰਾਤ ਪਿਆਂ ਜਦ ਬੂਹਾ ਖੜਕੇ।

ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਉਹ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ,
ਲੈ ਗਈ ਪੁਲਸ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਫੜ ਕੇ।

ਕਿਸਦੀ ਰਾਤੀਂ ਯਾਦ ਸੀ ਆਈ,
ਟੁਰ ਗਈ ਹੰਝ ਦੇ ਤਾਰੇ ਜੜ ਕੇ।

ਹੋਇਆ ਲਹੂ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਪਾਣੀ,
ਕਿਸ, ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਟੂਣਾ ਪੜ ਕੇ।

ਜੱਗ ਦਾ ਨੁਰਾ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਇਆ,
ਹੁੰਝ ਹਫੇ ਅਕਲਾਂ ਦੇ ਰੜਕੇ।

ਜਾਣੀਂ ਸੋਈ ਦਿਲ ਦਾ ਮਹਿਰਮ,
ਜਿਸਨੂੰ ਵੇਖ ਦਿਲ ਦੂਣਾ ਧੜਕੇ।

ਅੱਜ ਮਾਨਵ ਸੰਤਾਪ ਗੁਸਿਆ,

ਚਿੰਤਾ, ਸ਼ਾਮ ਦੁਪਹਿਰੇ ਤੜਕੇ।
ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕੀ ਘਬਰਾਉਣਾ,
ਸੱਚ ਬੋਲਦਾ ਕੋਠੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ।

ਵੱਸਲ ਹਵਾਉਂਦੇ ਦਿਲ ਕੀ ਜਾਣਨ,
ਕਿੰਨ ਬੀਤੀ ਤੈਥੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ।

ਢੋਅ ਲਓ ਸਭ ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ,
ਬਾਹਰ ਜੁਲਮ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਕੜਕੇ।

ਸੱਜਣਾ ਆਪਣਾ ਹਾਲ ਏ ਓਹੀ,
ਜਿਉਂ ਬਿਰਫ਼ਾ ਦਾ, ਪੱਤੇ ਝੜ ਕੇ।

ਕੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰੁਲਦੇ ਵੇਖੇ,
ਦਿੱਲੀਓ ਆਏ, ਜੋ ਉਂਜੜ ਕੇ।

ਜਿਸਨੂੰ ਲੱਭੇ ਜੰਗਲ ਬੋਲੇ,
'ਨਾਕਾਮ' ਰਵੇ ਉਹ ਦਿਲ 'ਚ ਵੜ ਕੇ।
-ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 'ਨਾਕਾਮ'
ਫੋਨ: +1 864-318-5500

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੇ

ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਖਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇ ਦਿਖਾਣ ਦੇ ਹੋਰ।
ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਲੇ ਚੋਰ।

ਉਤੋਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾਹੜੀਆਂ ਨੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕਾਲੇ ਕਾਂ।
ਮਾਰੇ ਬੜਕ ਸਾਹਨ ਹੈ ਮਾਰੇ ਮੋਕ ਜਾਇਆ ਗਾਂ।

ਆਖਦੇ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿ ਆਡੇ ਕਿਤੇ ਕੁੜ ਕੁੜ ਕਿਤੇ।
ਮਾਰਦੇ ਮਿਹਣੇ ਸਾਈਆਂ ਕਿਤੇ ਵਧਾਈਆਂ ਕਿਤੇ।

ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਠਾਕੁਰ ਦੁਆਰੇ ਤੇ ਭੋਂਕਣਾ ਮਸੀਤੀ।
ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨ ਜਾਣਦੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹੱਡ ਬੀਤੀ।

ਲੋਕਤੰਤਰ ਬੱਸ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਨਿਰੀ ਭੇਡ ਚਾਲ।
ਮੁੱਲ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਬੁਰਾ ਹਾਲ।

ਹੱਥ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਕੇ ਜਾਦੂਗਰ ਕਰਨ ਕਮਾਲ।
ਚਿੱਟਾ ਪੁਆਉਂਦਾ ਵੈਣ ਪਰ ਵਪਾਰੀ ਪਾਣ ਧਮਾਲ।

ਮਿਹਣਾ ਕੰਮ ਦਾ ਨਾ ਕਾਜ ਦਾ ਵੈਰੀ ਅਨਾਜ ਦਾ।
ਵਿਹਲਤ ਦੀ ਕੁੱਤੇਖਾਣੀ ਕਰੇ ਮਿਹਣਾ ਸਮਾਜ ਦਾ।

ਕਹਿਣਾ ਧੋਬੀ ਦਾ ਕੁੱਤਾ ਨ ਘਰ ਦਾ ਨ ਘਾਟ ਦਾ।
ਸੁਣ ਬੋਲ ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਦੇ ਬੱਸ ਸੀਨਾ ਜਾਂਦਾ ਪਾਟ ਦਾ।

ਬੋਲੀ ਮਾਰੇ ਦੁੱਪਦੀ ਆਖਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਅੰਨ੍ਹਾ।
ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਯੁੱਧ ਛੇਤਿਆਂ ਨ ਰੋਲਾ ਸੀ ਵੱਟ ਬੰਨਾ।

ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਡੀ ਪੈਣਾ।
ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰ ਹੋ ਤਰੀਕ ਅੱਗੇ ਪੈਣਾ।

ਪੁੱਤੀਂ ਖੇਡੇਂ ਦੁੱਧੀਂ ਨਹਾਵੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਸੀਸ।
ਨਵੀਂ ਬਹੁ ਮੱਥਾ ਟੇਕੇ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼।

ਜਾਟ ਰੇ ਜਾਟ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਖਾਟ ਨਿੱਤ ਨੇ ਬੋਲਦੇ।
ਬਣਾਈਏ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਅਖਾਣਾਂ ਰਹੀਏ ਟੋਲੁਦੇ।

ਕਹਿੰਦੇ ਡਿਗੀ ਅਸਮਾਨ 'ਚੋਂ ਅਟਕੀ ਵਿਚ ਖਜੂਰ।
ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹਾਲੇ ਖ਼ਤਰਾ ਸਿਰ ਜ਼ਰੂਰ।

ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਟਿੱਕੀ ਲਾਉਣਾ ਚਤੁਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹਜ਼ੂਰ
ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ ਹੈ ਸਾਰਦਾ ਜੋ ਬੂਠ 'ਚ ਰਹੇ ਮਗਰੂਰ।

ਡਿਗੀ ਖੋਤੇ ਤੋਂ ਗੁੱਸਾ ਘੁਮਿਆਰ 'ਤੇ ਸਭ ਨੇ ਮੰਨਦੇ।
ਕਸੂਰ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਆਪਣਾ ਭਾਂਡਾ ਦੂਜੇ ਸਿਰ ਭੰਨਦੇ।

ਉਂਜੜੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਲੂੜ ਪਟਵਾਰੀ ਲੋਕੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।
ਸਾਂਭ ਸਕੇ ਨਾ ਵਿਰਾਸਤ ਤਾਂ ਨਿਕੰਮੇ ਬੋਲੀ ਸਹਿੰਦੇ।

ਅੱਧ ਪਾਅ ਖਿੱਚਤੀ ਚੁਬਾਰੇ 'ਤੇ ਚੁਲ੍ਹਾ ਜੇ ਵੇਖੀਏ।
ਕਮੀਨਗੀ ਅਤੇ ਤੰਗਦਿਲੀ ਦਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨ ਵੇਖੀਏ।

ਇੱਕ ਰੋੜ ਪਿੰਡ ਭੁੱਸਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਬੋਝ ਆਖੀਏ।
ਇੱਕ ਅਨਾਰ ਸੌ ਬਿਮਾਰ ਹੋਵੇ ਸਦਾ ਬੋਝ ਭਾਖੀਏ।

ਸੌ ਹੱਥ ਰੱਸਾ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਗੰਢ ਕਹਿ ਗੱਲ ਮੁਕਾਈਏ।
ਜਿੱਥੇ ਦੇਖੀਏ ਤਵਾ ਪਰਾਤ ਉਥੇ ਰਾਤ ਭਰ ਗਾਈਏ।

ਵਰਤੀਏ ਮੁਹਾਵਰੇ ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਰਸ ਚੱਖੀਏ।
ਕਰੀਏ ਦਿਲੋਂ ਪਿਆਰ ਸਦਾ ਤੇ ਮਾਣ ਜੱਸ ਰੱਖੀਏ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਸਾਇੰਸ-ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਦੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ

ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਨੇ ਇਨਸਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਅਣਗਿਣਤ ਚਮਤਕਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਅਚੰਭੇ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਉਹ ਪਲ ਕਿੰਨਾ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਭੂਤ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਠੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ। ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਬਲੱਬ ਜੱਗਣਾ ਜਾਂ ਪੱਖੇ ਦਾ ਪੱਖਾ ਘੁੰਮਣਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਕਿਸੇ ਜਾਦੂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਇੰਸ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦੀ ਰਹੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਰ ਪੱਕੇ ਤਰੀਕੇ

ਡਾ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਫੋਨ: 98142-05475

ਨਾਲ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲੀਆਂ, ਇਸ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਦੇ 'ਜਾਦੂ' ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਯਾਦ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ 1993 ਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਵਾਲੇ ਘਰ ਗਿਆ। ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਘਰ, ਸੁੰਦਰ ਸਜਾਵਟ, ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਸਾਊਂਡ ਸਿਸਟਮ ਦੇਖ-ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅੱਕਲ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾੜੀ ਮਾਰੀ ਤੇ ਲਾਈਟ ਜੱਗ ਗਈ, ਫਿਰ ਤਾੜੀ ਮਾਰੀ ਤੇ ਬੁੱਝ ਗਈ—ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਦੂ ਹੀ ਲੱਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੱਚਾਈ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ 1997 ਵਿਚ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਤਾਰ ਦੇ ਯੰਤਰ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨਾ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਅਣਸੁਣੀ

ਤੇ ਅਣਵੇਖੀ ਦੁਨੀਆ ਖੁਲ੍ਹਣ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ।

ਸਾਇੰਸ-ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਦੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ 2007 ਵਿਚ ਮੈਂ ਬਰੈਂਪਟਨ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਦੇਰ ਰਾਤ ਉਥੇ ਜਾਂਦਾ, ਲਾਈਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੱਗ ਜਾਂਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਲਾਈਟ ਜਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮੌਸਮ ਸੈਂਸਰ ਸੀ, ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿਲਦੀ-ਜੁਲਦੀ ਚੀਜ਼ ਉਸਦੇ ਰੋਂਜ ਵਿਚ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਲਾਈਟ ਜੱਗਦੀ ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਬੁੱਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੌਸਮ ਜਾਂ ਡੇ-ਨਾਈਟ ਸੈਂਸਰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ-ਢਾਈ ਸੌ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਕਦੇ ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਲੱਗਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਘਰ-ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਨਵਾਂ ਮੋਬਾਈਲ ਲਿਆ, ਜੋ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵਾਈਬ੍ਰੇਸ਼ਨ ਮੋਡ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਲ ਆਈ ਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਹਿਲਿਆ, ਉਹ ਡਰ ਗਿਆ ਤੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਤ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਡਰਦੇ ਨੇ ਫੋਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ! ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਸਦੀ ਸਮਝ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਵਰਤਣ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਡਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ, ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਅਚੰਭਿਆਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਜਾਦੂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਸੋਚੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕੋਈ ਡਰਾਈਵਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਾਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਹੌਲੋਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ, ਜਿੱਥੇ ਤਸਵੀਰ ਹਕੀਕਤ ਵਰਗੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲਾਈਟਾਂ, ਪੱਖੇ ਅਤੇ

ਹੋਰ ਸਾਜੋ-ਸਮਾਨ ਮੋਬਾਈਲ ਐਪ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਜਮਾਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਅਸੀਂ IoT (Internet of Things) ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬੈਠੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਆਨ-ਆਫ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ ਕੈਮਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਦੀ ਲਾਈਵ ਫੁਟੇਜ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਦੇਖਣਾ—ਇਹ ਸਭ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ-ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗਾ ਸੀ।

ਪਰ ਸਾਇੰਸ-ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਦੇ ਇਸ ਜਾਦੂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਠੱਗ 'ਸੰਤ' ਜਾਂ 'ਮਹਾਤਮਾ' ਬਣ ਕੇ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਦੇ ਜਾਦੂਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ, ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੱਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਈਏ।

ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੀ ਨਵਾਂ ਆਵੇਗਾ—ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਜੋ ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਪਨਾ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਬੋਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਡਾਕਟਰ ਬਿਨਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਆਏ ਘਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵਰਚੁਅਲ ਸਰਜਰੀ ਕਰ ਸਕਣ, ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਵਰਚੁਅਲ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਜੋ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਣ। ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ—ਕੋਈ ਵੀ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਸਿਰਫ਼ ਤਦੋਂ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰੀਏ। ਸਾਇੰਸ ਅਤੇ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਹਨ, ਪਰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਿਆਣਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਜਾਦੂ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਕਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀਏ, ਨਾ ਕਿ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ।

ਫਿਲਮ ਲੋਕ

ਇਕ ਸ਼ੋਅ 7 ਕਰੋੜ ਦਾ ਉਰਵਸ਼ੀ ਰੌਤੇਲਾ

ਈ.ਡੀ. ਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਉਰਵਸ਼ੀ ਰੌਤੇਲਾ ਨੂੰ 'ਸੰਮਨ' ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮਿਮੀ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਰਵਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਪ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਕਾਰਨ ਉਰਵਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਈ.ਡੀ. ਨੇ ਸੱਦਿਆ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਐਪ ਜੁੜੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਰਵਸ਼ੀ ਰੌਤੇਲਾ ਇਸ ਐਪ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੈ। ਵਿੰਬਲਡਨ ਲਈ ਲੰਡਨ ਗਈ ਇਹ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਬੀ.ਡੀ. ਦੇ ਸੰਮਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸੱਤਰ ਲੱਖ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਮੀਰੇਟਸ ਏਅਰਵੇਜ਼ ਤੇ ਲੰਡਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਰਵਸ਼ੀ ਨੇ 'ਬੈਗ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਦਦ' ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਰਵਸ਼ੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੇਦਾਰ (ਅਰਬ ਦੇਸ਼) 'ਚ ਵੀ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਸ਼ੋਅ ਲਈ

ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਹੀਰੋਇਨ ਉਰਵਸ਼ੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਸ਼ੋਅ ਦਾ ਸੱਤ ਕਰੋੜ ਵਸੂਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ 'ਉਰਵਸ਼ੀ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਉਰਵਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਮੰਦਰ ਆਖ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਿਪਤਾ ਸਹੇਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਡਾਕੂ ਮਹਾਰਾਜ' ਅੱਧੀ ਬਣੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ 'ਡਾਕੂ ਮਹਾਰਾਜ' ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਸੱਦੇ ਹਨ।

ਦੀਪਕ ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਤੋਂ ਦੀਪਕ ਤਿਜੋਰੀ ਤੱਕ

ਉਹ ਪਾਰਸੀ ਈਰਾਨੀ ਮੂਲ ਦੀ ਸੀ, ਨਿਤ ਰਾ ਮੈਵ ਮੀ, 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸੁਨੀਲ ਦੱਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰੇਡੀਓ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿਸ਼ਾਣਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪਰਿਵਾਰ

ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੂੰਹਾਂ-ਧੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜੱਦੀ ਕੰਮ ਤਿਜੋਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਕਹਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਬੰਬੇ (ਹੁਣ ਮੁੰਬਈ) ਸ਼ਿਫਟ ਹੋ ਗਏ ਸੀ। ਉਹ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਦੇਵਕੀਨੰਦਨ ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਣ ਕੇ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਇੰਦਰਾਣੀ ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ (ਮੂਲ ਨਾਂਅ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਾ ਰਿਹਾ)। ਇੰਦਰਾਣੀ ਤੇ ਦੇਵਕੀਨੰਦਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ 28 ਅਗਸਤ, 1961 ਨੂੰ ਇਕ ਲੜਕੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦੀਪਕ ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇੰਦਰਾਣੀ ਵੱਡੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੀਪਕ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਨੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਪਕ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਨਰਸਰੀ ਮੋਮਨਜੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਅਭਿਨੇ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੂੰਘੀ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਇਕ ਥੀਏਟਰ ਗਰੁੱਪ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੇ ਦੋਸਤੀ ਆਮਿਰ ਖਾਨ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਗੋਵਾਰੀਕਰ, ਪਰੇਸ਼ ਰਾਵਲ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜੋ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਵੱਡੇ ਨਾਂਅ ਬਣੇ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੀਪਕ ਹਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੀ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਅਸਲ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਦਮ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੀ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਹਸੀਨ ਸੁਪਨੇ ਚਕਨਚੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੀਪਕ ਨੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਜਿੰਨਾ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅੰਦਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਰਾ-ਭਤੀਜਾਵਾਂ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਮੌਕਾ ਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੀਪਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਸ ਨੇ 'ਮੈਨੇ ਪਿਆਰ ਕੀਆ' ਤੇ 'ਡਰ' ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਆਡੀਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਫਿਲਮ 'ਪਹਿਲਾ ਨਸ਼ਾ' ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਹੀਰੋ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦੀਪਕ ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਫਲਾਪ ਰਹੀ, ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੀਪਕ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਹੀਰੋ ਆਪਣੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਤਿਜੋਰੀਵਾਲਾ ਉੱਧ ਨਾਂਅ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਵਰਗਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਕ੍ਰੀਨ ਨਾਂਅ ਦੀਪਕ ਤਿਜੋਰੀ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਦੀਪਕ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦੀਪਕ ਨੂੰ ਬਾਦਰਾ ਦੇ ਇਕ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਰਾਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਦਿਨ ਭਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਤ ਭਰ ਕੰਮ, ਇਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ

'ਸ਼ੈਤਾਨ' ਦੀ 'ਜਾਹਨਵੀ' ਬਨਾਮ ਜਾਨਕੀ ਬੋਦੀਵਾਲਾ

ਜਾਨਕੀ ਬੋਦੀਵਾਲਾ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਫਿਲਮ 'ਵਸ' (2023) ਵਿਚ ਆਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਸ਼ੈਤਾਨ' (2024) ਵਿਚ ਅਜੈ ਦੇਵਗਨ ਦੀ ਬੇਟੀ ਜਾਹਨਵੀ ਬਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਜਾਨਕੀ 'ਵਸ' ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਵਸ ਲੈਵਲ-2' (2025) ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਚ ਬਣੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ 27 ਅਗਸਤ, 2025 ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਡੱਬ ਕਰ ਕੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ 'ਵਸ ਲੈਵਲ-2' ਦੀ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਫਿਲਮ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ 1.15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਵਸ ਲੈਵਲ-2' ਨੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਫਿਲਮ '3 ਇੱਕ' ਦੇ 1.10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਜਰਾਤੀ ਫਿਲਮ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇੰਡੀਆ ਫੋਰਮ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ 5 ਵਿਚੋਂ 4 ਸਟਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜਾਨਕੀ ਬੋਦੀਵਾਲਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅਭਿਨੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰਾਹਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਜਰਾਤੀ ਫਿਲਮ 'ਵਸ' ਵਿਚ ਜਾਨਕੀ ਨੇ ਆਰਿਆ ਦਾ ਜੋ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਮਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਫਿਲਮ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਰੀਮੇਕ 'ਸ਼ੈਤਾਨ' ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਨਕੀ ਨੇ ਅਜੈ ਦੇਵਗਨ ਦੀ ਬੇਟੀ ਜਾਹਨਵੀ ਬਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਾਨਕੀ ਬੋਦੀਵਾਲਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੈਤਾਨ' ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਅਭਿਨੇ ਲਈ ਸਰਬੋਤਮ ਸਹਾਇਕ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਦੇ ਆਈਡਾ- 2025 ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ 'ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਾਰ ਸਬੱਬ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ 'ਵਸ', ਜਿਥੇ ਚਾਹ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਰਾਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੀਪਕ ਸੁੰਦਰ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਮਿਲਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਐਕਟਰ ਅਵਤਾਰ ਗਿੱਲ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫੋਨ ਆਇਆ ਕਿ ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੀਪਕ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਆਸ਼ਿਕੀ' ਵਿਚ ਦੋਸਤ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗ ਗਈ- 'ਸਤਕ', 'ਦਿਲ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ', 'ਖਿਲਾਤੀ', 'ਜੋ ਜੀਤਾ ਵਹੀ ਸਿਕੰਦਰ', 'ਕਥੀ ਨੇ ਹਾਂ ਕਥੀ ਨਾ', 'ਅੰਜਾਮ' ਆਦਿ। ਇਹ ਸਭ ਫਿਲਮਾਂ ਹਿੱਟ ਰਹੀਆਂ, ਦੀਪਕ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਸਹਿ- ਅਭਿਨੇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ (ਆਪਸ, 2003) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਅਜ਼ਮਾਈ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. (ਸੈਟਰਾਈਟ ਸਸਪੈਂਸ, ਡਾਇਲ 100 ਆਦਿ) ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਘਰ ਜੰਮੀਆਂ ਧੀਆਂ ਵੇ ਬਾਬਲਾ, ਘਰ ਤੇਰੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੀ ਤੀਆਂ ਵੇ ਬਾਬਲਾ।

Ladies Onlyਸਿਰਫ਼
ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ**ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੀਆਂ****Dheeyan Deeyan Teeyan****Ladies Only**ਸਿਰਫ਼
ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ

www.swerausa.org FB page swerausa
Teamswera@gmail.com 501(c)(3)

Team Swera is committed to participate in
Palatine Gurdwara's Interior Kar Sewa.

28 ਸਤੰਬਰ, 2025 (ਐਤਵਾਰ)

ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ

September 28, 2025**1:00 Pm to 6:00 Pm****Deer Grove Forest Preserves****1599 Pepper Tree Farm****W. Dundee Rd. Palatine, IL, 60067****Deer Grove East- Shelter-2****(Near Singh Grocers)****Giddha, Bhangra, Comedy, Songs, Boliyan, Open Floor Giddha and Shopping Stalls****Entry \$ 20PP****Kids under 10 Free****(Delicious Food included)****Entertainment: Raffle Ticket****and Parking****For Zelle:****Teamswera@gmail.com**

Jasbir K. Mann
847-890-2390

Kirpal Kaur Lall
630-664-3816

Sukhvinder Kaur
847-852-0666

Dimpy Kaur
847-312-4002

Manjinder Brar
224-605-4018

Baljeet Athwal
847-809-2202

Amarjeet Mangat
317-551-1794

Manmeet Kaur
630-362-3249

Paramjit Bhathal
847-507-5051

Rimple Dogra
224-607-5097

Narinder Kaur
312-622-2943

Nikki Sekhon
773-443-2720

Mandeep Mann
630-312-0333

Anureet Dhillon
847-454-4062

Beant K. Virk
262-412-2068

Sukhjinder Kahlon
224-456-8101

Rajwinder Kaur
847-643-6362

Amarjeet Kaur
630-440-3279

Gurpreet K. Singh
630-677-6144

Aman Dhillon
847-529-4569

Raj Dhalliwal
224-410-1366

Jeetu Kaur
847-220-0174

To participate in the Program, Please Contact:**ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ**

ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਹੇਲੀਆਂ: Bhupinder Dhanoa, Manjit Kaur Sidhu, Sharan Kahlon, Mandeep Sandhu, Laddi K. Singh, Kamal Sahota, Pammi Sangha, Jiwan Dhami, Kamalpreet Kaur, Satinder Kaur, Rammi Hanjra, Navjot Kaur, Parbh Khaira, Narinder Boparai, Preet Sandhu, Narinder Rangi, Manjinder Brar, Harpreet Sidhu, Salwinder Sandhu, Vipin Kaler, Harmesh Bains, Harjinder Kaur, Sukhvinder Kaur, Salma Mukhi, Rubina Tahir, Balwinder Aulakh, Manjit Mangat, Dr. Harpreet Kaur, Ramandeep Saini, Vibha Rajput, Pooja Dhaliwal, Kulwinder Sandhu, Sharanveer Kahlon, Prachi Jaitly, Deepak Gill, Rajvir Kular, Pammi Vohra, Seerat Kaler, Rimple Dogra, Kulwant Parmar, Baljit Atwal, Mona Bhalla, Pardeep, Jaggi, Jassi Heer, Gurleen Kaur Sangha, Sukhwinder Kaur, Joti Khaira

ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ।